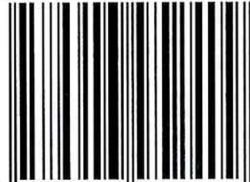

TUYCHIYEVA I.A., KAMALOV E.M., VAXOBOVA Z.I.

**BINOLAR VA INSHOOTLAR
DAVLAT KADASTRINI
YURITISHNI GAT TEXNOLOGIYALARI
ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH
(Pskent tumani misolida)**

ISBN 978-9943-9524-0-9

9 789943 952409

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TUYCHIYEVA I.A., KAMALOV E.M., VAXOBOVA Z.I.

**BINOLAR VA INSHOOTLAR DAVLAT KADASTRINI
YURITISHNI GAT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA
TAKOMILLASHTIRISH**
(Pskent tumani misolida)

Monografiya

«ILM ZIYO ZAKOVAT»
TOSHKENT - 2024

UDK: 494.376(22.25)12
KDK: 83.053.00
T 677

Tuychiyeva I.A., Kamalov E.M., Vaxobova Z.I.

Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish. (Pskent tumani misolida) [Monografiya] – T.: “Ilm ziyo zakovat”, 2024, 120 b.

Ushbu monografiya “Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish” (Pskent tumani misolida) mavzusida olib borilgan ilmiy izlanishlar natijasini yoritishga bag‘ishlangan. Izlanish obyekti sifatida Toshkent viloyati Pskent tumanidagi binolar va inshootlar kadastrini yuritishni GAT texnologiyalaridan foydalanish orqali, ish samaradorligi va aniqligini oshirishga yo‘naltirilgan. Izlanish predmeti sifatida esa shu hududning binolar va inshootlari kadastrini yuritishda zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda, aerokosmik metodlar va zamonaviy GAT dasturlari, axborot tizimlaridan foydalanishga yo‘naltirilgan.

Taqrizchilar:

Axrorov J.D. – Davlat kadastrlar palatasi Toshkent viloyati boshqarmasi boshlig‘i
Kutumova G.S. – Toshkent davlat texnika universiteti dotsenti

ISBN 978-9943-9524-0-9

© Tuychiyeva I.A., Kamalov E.M., Vaxobova Z.I. 2024 y.
© «Ilm ziyo zakovat» 2024 y.

KIRISH

Yer masalasi qadim - qadimdan eng dolzarb masala hisoblanadi. Chunki yer insoniyatning boshpanasi, yashashi uchun iqtisodiy asos va vosita, hamda ekologik tizimlarda turuvchi tabiatning ajralmas bo‘lagidir. Respublikamizda yer munosabatlarini tartibga solishning bosh yo‘nalish va tomoyillarini belgilovchi eng muhim qonuniy hujjat O‘zbekiston Respublikasining «Yer kodeksi»dir. /2/

Monografiyaning avvalida mavzu bo‘yicha asosiy tushunchalarni ko‘rib chiqamiz.

Kadastr o‘zi nima?

Kadastr so‘zi yunoncha “katastichon” so‘zidan fransuz tiliga “kastre” shaklida o‘tgan bo‘lib, o‘zbek tiliga aynan tarjima qilinsa varaq, mol-mulk daftari yoki mulkiy daftar ma‘nosini bildiradi. Bu so‘z ko‘pgina boshqa atamalar kabi vaqt o‘tishi bilan o‘zining ilk bor ko‘zda tutilgan mazmuniga unchalik ham to‘g‘ri kelmaydi. Hozirgi kunda kadastr deganda ko‘chmas mulk haqida keng qamrovli, ancha murakkab tushuncha nazarda tutiladi.

Manbalarda keltirilishicha, kadastr ishlari qadimdan paydo bo‘lgan bo‘lib, asosan yerlarni hisobga olish maqsadida - yer uchastkalarining chegaralarini, yer maydonlarining hajmini belgilash tarzida amalga oshirilgan.

Davlat kadastrlari tushunchasi

Davlat kadastrlari - Davlat kadastrlari yagona tizimining tarkibiy qismi hisoblanadi hamda u davlat kadastrlari yuritiladigan tabiiy, xo‘jalik yoki boshqa obyekt muayyan turining geografik joylashuvi, huquqiy maqomi, miqdor, sifat tavsiflari va bahosi to‘g‘risidagi yangilanib turiladigan ma‘lumotlar va hujjatlar tizimidan iborat bo‘ladi.

O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgan kundan boshlab barcha sohalar kabi “Geodeziya, kartografiya va kadastr” sohalarini ham rivojlana boshladi. Hozirda olib borilayotgan ilmiy va amaliy ishlarni yanada takomillashtirish maqsadida sohaga doir yangi texnika va texnologiyalarni amaliyotga tatbiq qilishga katta ahamiyat berilmoqda.

Mavzuning dolzarbligi

Bugungi kunda mamlakatimizda zamonaviy metodlar va texnologiyalar yordamida binolar va inshootlar kadastrini yuritishni takomillashtirish bo'yicha keng qamrovli ishlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Milliy geografik axborot tizimini tashkil etish" investitsiya loyihasini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi 25.09.2013 yildagi PQ-2045-son qaroriga asosan "Sun'iy yo'ldosh geodeziya tarmog'i, davlat kadastrini va ko'chmas mulkni ro'yxatga olishning yagona kompyuterlashtirilgan tizimini yaratish"3/ni nazarda tutgan holda O'zbekiston Respublikasining Milliy geografik axborot tizimini «Elektron hukumat» tizimining tarkibiy qismi sifatida shakllantirish hamda shu asosda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va uni muhofaza qilish, respublika hududlarini kompleks rivojlantirish uchun zarur axborot - resurs bazasini ta'minlash belgilab qo'yilgan. Bu borada binolar va inshootlar kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari orqali takomillashtirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Monografiya obyektini hisoblangan Toshkent viloyati Pskent tumanidagi binolar va inshootlar kadastrini sun'iy yo'ldosh geodeziya tarmog'i, ko'chmas mulkni ro'yxatga olishning yagona kompyuterlashtirilgan tizimini yaratishni takomillashtirish hozirgi kunning eng dolzarb muammolaridan biri bo'lib kelmoqda.

Muammoning o'rganilganligi

Davlat kadastrlari geoma'lumotlar bazasini shakllantirishning nazariy va amaliy, uslubiy asoslarini yaratish yuzasidan chet el olimlaridan - S. Akuna, A. Agustín, B. Munxbaatar, Li Jey, O. Adevale, R. Bennett va boshqalar tadqiq etishgan. Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi mamlakatlarida: P. A. Kostichev, R. Vilyams, A. G. Doyarenko, N. A. Kachinskiy, I. N. Antipov, S. V. Astapov, A. V. Lebedev, P. V. Vershinin, A. F. Tyulin, A. A. Rode, S. I. Dolgov, I. B. Revut, N. Rijov va boshqa olimlarning ilmiy asarlarida geoaxborot tizimida yer hisobini yuritishning nazariy va uslubiy asoslari yoritilgan bo'lsa, jarayonlarni avtomatlashtirishning nazariy va uslubiy asoslarini esa K. M. Melixov, S. V. Kozmenkova, S. V. Kasyanov, V. I. Kusov, A. L. Ipinin, Yu. V. Ryabov, E. V. Belorusseva, M. E. Bukovskiy, A. S. Sizovlar tadqiq qilishgan.

O'zbekistonda kadastr tizimini shakllantirish A. A. Abduazizov,

A. A. Samborskiy, B. T. Qurbonov, I. A. Tuychiyeva, M. M. Muxitdinov, E. Yu. Safarov, S. Avezbayev, Q. Raxmonov, S. S. Sayyidqosimov, I. I. Ixlosov, D. O. Jo'raqulov, I. M. Musayev, O. R. Allanazarov, S. N. Abduraxmonov, R. Q. Oymatov, A. N. Inamov va boshqa olimlarning ilmiy ishlarida tadqiq etilgan.

Monografiya mavzusining ilmiy tadqiqot ishlari rejalari bilan bog'liqligi

Mazkur ish Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti "Marksheyderlik ishi va geodeziya" kafedrasidagi "Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish" (Pskent tumani misolida) ilmiy tadqiqot ishlari mavzusi doirasida bajarilgan.

Ishning maqsadi

Monografiyada olib borilgan tadqiqot ishining maqsadi - bugungi kunda mavjud bo'lgan ilg'or texnologiyalardan foydalangan holda respublikamizda mavjud binolar va inshootlar kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir.

Tadqiqotning vazifalari

Ilmiy tadqiqotning asosiy maqsadidan kelib chiqqan holda, monografiya ishining oldiga quyidagi vazifalar qo'yilgan:

- *Aviatsiya kosmik vositalari yordamida Toshkent viloyati Pskent tumani hududlaridagi binolar va inshootlarni tadqiq etish va ularning kadastrini yuritishda GAT texnologiyalari orqali takomillashtirishning nazariy va uslubiy masalalarini, shuningdek huquqiy manbalarini yoritish;
- *Tadqiqot obyektining umumiy holatini tahlil qilish asosida o'rganish;
- *Ma'muriy tumanlarda bino va inshootlarni tadqiq etish va uning monitoringini olib borishning mavjud holatini o'rganish;
- *Aviatsiya kosmik vositalari yordamida Toshkent viloyati Pskent tumanidagi hududlaridagi binolar va inshootlar kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari orqali takomillashtirish maqsadida taklif va tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot obyektini va predmeti

Tadqiqot obyekti bo'lib, Toshkent viloyati Pskent tumanidagi binolar va inshootlarni tadqiq etish va ushbu davlat kadastrini yuritishda zamonaviy usullardan foydalanish. Predmeti sifatida esa, aviatsiya kosmik vositalari yordamida Pskent tumanidagi bino va inshootlarning kadastrini yuritishning bugungi kunda amalda bo'lgan usullari va tartibini yoritish va faollashtirish.

Tadqiqot metodlari

Monografiya A. A. Samborskiy, B. T. Qurbonov, E. Yu. Safarov, O. R. Allanazarov va A. P. Pardaboyev, I. A. Tuychiyevlar tomonidan davlat kadastrlarini yuritish borasida olib borilgan tadqiqotlari, kartografik hamda aerokosmik metodlar hamda zamonaviy GAT dasturlari uslubiyatiga asoslanadi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi

Tadqiqotning ilmiy maqsadi shundan iboratki, masofadan turib olingan ma'lumotlar bilan bir qatorda zamonaviy kartografik va geodezik usullarni qo'llash, binolar va inshootlar kadastrini ma'lumotlarini tuzish va tizimlashtirishda zamonaviy GAT oilasiga mansub ArcGis dasturiy ta'minotining - UZKAD axborot tizimi va boshqa dasturlardan foydalanish orqali ishning samaradorlik darajasini oshirish va takomillashtirish hisoblanadi.

Tadqiqot natijalarining amaliy ahamiyati

Tumandagi binolar va inshootlar kadastrini yuritish GAT texnologiyalari orqali takomillashtirib, kadastr sohasi vakillari hamda kadastr xizmatidan foydalanuvchi yuridik va jismoniy shaxslarga qulaylik yaratish.

Tadqiqot natijalarining e'lon qilinganligi

Tadqiqot mavzusi bo'yicha 2ta maqola xalqaro ilmiy texnik va ilmiy texnik anjuman materiallarida nashr etilgan:

1. Tuychiyeva I. A., Pardaboyev A. P., Vaxobova Z. I., Nurmatov Sh. Sh. "Qishloq xo'jaligi yerlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibini takomillashtirish haqida" – Xalqaro ilmiy-texnik anjuman " yer qa'ridan oqilona va bexatar foydalanishning raqamli transformatsiyalashdagi XXI asr tavakkallari, qiyinchilik va muammolari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari, Toshkent davlat texnika universiteti, - Toshkent., 2022 yil. 21 may. 120 -122 betlar.

2. Tuychiyeva I. A., Pardaboyev A.P., Mirsaidov M. X., Vaxobova Z.I. "Zamonaviy geodezik usullar orqali Musamuxammedov nomli massiv hududida joylashgan yer resurslari monitoringini aerokosmik usullar yordamida yuritishni takomillashtirish". – yer resurslaridan foydalanishni raqamlashtirish va davlat kadastrlari munosabatlarini takomillashtirishda ilm-fan yutuqlari hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etishning dolzarb muammolari" mavzusidagi xalqaro ilmiy – amaliy anjumani materiallari, Samarqand davlat arxitektura va qurilish universiteti filiali, - Samarqand, 2023 yil. 18-19 aprel, 620 - 625 betlar.

Monografiyaning tuzilishi va tarkibi

Monografiya quyidagilarni o'z ichiga oladi: kirish, umumiy qism, nazariy qism va olingan natijalar kabi uchta bob, shuningdek, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati. 1-bob Davlat kadastrlarini yaratish va yuritish borasidagi umumiy ma'lumotlarni; 2-bob Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishda GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish bo'yicha mavjud dasturlarni o'rganish va tahlil qilishni; 3-bob Binolar va inshootlar davlat kadastrini GAT texnologiyalari asosida takomillashtirishni o'z ichiga olgan holda, xulosa va foydalanilgan adabiyotlardan iborat.

I bob. DAVLAT KADASTRLARINI YARATISH VA YURITISH

1.1. Davlat kadastrlarini yaratish va yuritish bo'yicha me'yoriy - huquqiy asoslar

Yer, yer osti boyliklari, suv, o'simlik va hayvonot dunyosi hamda boshqa tabiiy zasiralari umummilliy boylikdir, ulardan oqilona foydalanish zarur va ular davlat muhofazasidir. (O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 55- modda)

Yer umummilliy boylikdir, O'zbekiston Respublikasi xalqi hayoti, faoliyati va farovonligining asosi sifatida undan oqilona foydalanish zarur va u davlat tomonidan muhofaza qilinadi. Yer to'g'risidagi qonunchilikning asosiy vazifalari hozirgi va kelajak avlodlarning manfaatlarini ko'zlab yerdan ilmiy asoslangan tarzda, oqilona foydalanish va uni muhofaza qilishni, tuproq unumdorligini tiklash va oshirishni, tabiiy muhitni asrash va yaxshilashni, xo'jalik yuritishning barcha shakllarini teng huquqlilik asosida rivojlantirish uchun sharoit yaratishni, yuridik va jismoniy shaxslarning yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarini himoya qilishni ta'minlash maqsadida yer munosabatlarini tartibga solishdan, shuningdek bu sohada qonuniylikni mustahkamlashdan, shu jumladan korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarning oldini olishdan iborat. (O'zbekiston Respublikasi yer Kodeksi 1- modda) /2/

O'zbekistonning asosiy qonuni Konsitutsiyada yerlarga nisbatan mulk huquqi masalasini ularni umummilliy boylik deb tan olish yo'li bilan hal etgan. Yer uchastkalari O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi (83 modda)da ko'chmas mol - mulk turlari qatoriga kiritilgan. \4\ Yerni bir joyda ko'chmas mulk, boshqa joyda esa bizni o'rab turgan tabiiy muhitning tarkibiy qismi deb atash mumkin. Bu esa yerlarni ham ekologik, ham iqtisodiy belgilari mavjudligini anglatadi. Yer bir vaqtning o'zida ham tabiiy obyekt, ham mulk bo'lib qolaveradi va uni atrof-muhitdan ajratib bo'lmaydi. O'zbekiston Respublikasi hududidagi yerga nisbatan mulk huquqi O'zbekiston Respublikasining yer kodeksi\2\da, Fuqarolik kodeksi\5\da, "O'zbekiston Respublikasida mulkchilik to'g'risida"\6\gi, va "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"\7\gi Qonunlarda belgilanagan. Mulq huquqi yerlar kimga tegishliligini va mulkdorlarning tabiiy resurslarga nisbatan vakolatlarini

anglatadi. Yerga nisbatan mulk huquqi unga egalik qilish, foydalanish hamda tasarruf etish jarayonlarida namoyon bo'ladi. O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi\5\ning 214 - moddasiga muvofiq yerlar respublika mulki hisoblanadi Fuqarolik kodeksi\5\ning 214-moddasi ikkinchi qismiga asosan respublika mulki bo'lgan mol - mulkni O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Hukumati yoki ular maxsus vakil qilgan organlar, agar qonunda boshqacha tartib nazarda tutilmagan bo'lsa, tasarruf qiladilar. Yerlarga nibatan mulkchilik masalasi yer kodeksi\2\ning 16 va 18-moddalarida, "O'zbekiston Respublikasida mulkchilik to'g'risida"gi Qonun\6\ning 19-moddasida, "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonun\7\ning 5-moddasida yoritilgan. Eng muhim boyligimiz bo'lgan yer qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishning asosiy vositasi va xalq xo'jaligi barcha tarmoqlarini rivojlantirishning makoniy bazisi hisoblanadi. Yer shunday xususiyatga egaki, to'g'ri foydalanilsa, u boshqa ishlab chiqarish vositalariga o'xshab eskirmaydi, aksincha, hosildorligi oshib boradi. Yer hisobotining umumiy ahamiyati shundan iboratki, bunda mavjud yer kimga tegishliligi, ya'ni uning egasi kimligi aniqlanadi. Shuning uchun ham yer hisobotida yerdan foydalanuvchi kimligi va yer uchastkasidan nima maqsadda foydalanilishi, albatta, ko'rsatiladi. Yer hisoboti xalq xo'jaligini rivojlantirish rejasini tuzishda, birinchi navbatda, qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish va ularga bo'lgan ehtiyojlarni aniqlashda katta ahamiyatga ega.

O'zbekiston yer fondi undan foydalanishiga ko'ra 8 turga bo'linadi:

1. Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar - qishloq xo'jaligi ehtiyojlari uchun berilgan yoki ana shu maqsadga mo'ljallangan yerlar. Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar sug'oriladigan va sug'orilmaydigan (lalmikor) yerlar, haydaladigan yerlar, pichanzorlar, yaylovlar, ko'p yillik mevali dov - daraxtlar va tokzorlar egallagan yerlarga bo'linadi;
2. Aholi punktlarining (shaharlar, posyolkalar va qishloq aholi punktlarining) yerlari - shaharlar va posyolkalar, shuningdek qishloq aholi punktlari chegarasi doirasidagi yerlar;

3. Sanoat, transport, aloqa, mudofaa va boshqa maqsadlarga mo'ljallangan yerlar - ko'rsatilgan maqsadlarda foydalanish uchun yuridik shaxslarga berilgan yerlar;
4. Tabiatni muhofaza qilish, sog'lomlashtirish va rekreatsiya maqsadlariga mo'ljallangan yerlar - muhofaza etiladigan tabiiy hududlar egallagan, ustuvor ekologik, ilmiy, madaniy, estetik, rekreatsiya va sanitariya - sog'lomlashtirish ahamiyatiga molik yerlar;
5. Tarixiy - madaniy ahamiyatga molik yerlar - moddiy madaniy meros obyektlari joylashgan yerlar;
6. O'rmon fondi yerlari - o'rmon bilan qoplangan, shuningdek o'rmon bilan qoplanmagan bo'lsa ham, o'rmon xo'jaligi ehtiyojlari uchun berilgan yerlar;
7. Suv fondi yerlari - suv obyektlari, suv xo'jaligi inshootlari egallagan yerlar va suv obyektlarining qirg'oqlari bo'ylab ajratilgan mintaqadagi yerlar;
8. Zaxira yerlar.

Quyida rasmda viloyatlar kesimida 2022-yil 20-aprel holatiga yer fondi hisobotidan ma'lumotlar va respublika miqyosidagi jami yer maydoni va yer fondi toifalari to'g'risidagi ma'lumotlar keltirilgan.

data.gov.uz O'zbekiston Respublikasining yer fondi hisoboti

ID	HUDD NOMI	JAMI	QISHLOQ XO'JALIGIGA MO'LLANGAN YERLAR	AHOI PUNKTLARI YERLARI	SANOAT, TRANSPORT, ALOQA, MUDOFAA VA BOSHQA YERLAR	TABIATNI MUHOFAZA QILISHGA MO'LLANGAN YERLAR	TARIXIY-MADANIY AHAMIYATGA MOLIK YERLAR	O'RMON FONDI YERLARI	SUV FONDI YERLARI	ZAXIRA YERLAR
1	Qoraqalpog'on Respublikasi	16656,1	6407,1	36,6	178,2	631,9	44775	6614,5	61,1	2709,9
2	Andijon	430,9	360,9	442,5	4476,2	0,6	0,1	11	19	4456,7
3	Buxoro	4183,1	3441,1	44749	86,8	0,1	0,3	530,6	66,4	0,1
4	Jizzax	2117,9	1572,1	44630	44739	70,3	44805	318,2	312,1	44597
5	Qashqadaryo	2556,0	2331,4	44693	67,4	0	44714	412,1	37	44776
6	Navoiy	6945,1	7096,1	44696	87	5	0,6	2303,6	146,1	14
7	Namangan	743,3	489,0	44667	57,5	0,3	44663	152,4	441,5	44593
8	Sakrebond	677,3	1479,7	44699	59,5	0,1	0,4	56,2	44843	44764
9	Surxondaryo	2009,9	1337,3	44662	111,1	0,2	0,3	523	24	102,4
10	Diqonyo	427,6	371,1	0	44662	0,1	0	44571	44799	0,1
11	Toshkent viloyati	517,5	762	39,4	81,5	0,4	44805	572	44821	35,6
12	Farg'ona	675,8	539,6	44789	50,8	0,4	0	44607	44701	35
14	Koratm	608,2	436,1	44636	44791	44761	0,1	88,4	44874	44667
15	Toshkent shahar	40,8	44596	12	44617	0,3	0,5	0	44621	0
16	Jami	44892,4	27148,5	224,1	879,6	731,5	44726	11037,3	927,1	3009,6

1.1.1-rasm. O'zbekiston Respublikasi yer fondi hisoboti (20.04.2022 y)

1.1.2-rasm. Respublikadagi jami yer maydoni va yer fondi toifalari to'g'risida ma'lumot

Respublika yer fondi foydalanilishi va turlari bo'yicha doim o'zgarib turadi. Yerlarni o'zlashtirish natijasida lalmi, yaroqsiz yerlar sug'orilib, ekiladigan yer hisobiga o'tishi yoki qishloq xo'jaligidan boshqa maqsadlar uchun turli qurilishlarga ajratib berilishi, erroziya ta'sirida va boshqa sabablarga ko'ra ekin ekiladigan yerlar hisobidan chiqishi kabi hollar sodir bo'ladi. Bunday o'zgarishlarni aniq hisobga olib borish ishi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan berilgan ko'rsatma asosida yuritiladi. Yer hisobi (balansi) har yili 1- yanvargacha yerga egalik qiluvchi va yerdan foydalanuvchi xo'jaliklar, tashkilotlar, tumanlar va viloyatlar bo'yicha olib boriladi. Bu hujjatlardan qishloq ho'jalik ekinlari turlarini joylashtirishda, olinadigan hosil taqsimotida va boshqa maqsadlarda foydalaniladi.

Yerlar asosiy foydalanish maqsadiga qarab yer fondi toifalariga bo'linadi. Yerlardan asosiy foydalanish maqsadi – yer kadastr hujjatlarida aks ettiriladigan aniq maqsadlarni ko'zlab foydalanishning qonunchilikda belgilangan tartibida ish yuritishdir.

Yerlarni yer fondining bir toifasidan boshqasiga o'tkazish yerlardan asosiy foydalanish maqsadi o'zgargan taqdirda amalga oshiriladi. Yerlarni yer fondi toifalariga bo'lish va bir toifadan boshqasiga o'tkazish O'zbekiston Respublikasi

Vazirlar Mahkamasi tomonidan amalga oshiriladi, bunda qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlarni - yer fondining boshqa toifasiga o'tkazish mustasno.

Sug'orilmaydigan yerlarni qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar toifasidan yer fondining boshqa toifasiga o'tkazish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan amalga oshiriladi, sug'oriladigan yerlarni qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar toifasidan yer fondining boshqa toifasiga yoki sug'orilmaydigan yerlar toifasiga o'tkazish esa O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qaroriga muvofiq amalga oshiriladi.

Yer fondining toifasi yer uchastkalarini berish huquqiga ega bo'lgan organlar tomonidan qabul qilinadigan yer uchastkalarini berish to'g'risidagi qarorlarda, ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarning davlat reyestridan elektron ko'chirmalarda, yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarni tasdiqlovchi shartnomalarda, boshqa hujjatlarda, davlat yer kadastru hujjatlarida ko'rsatiladi. Yerlarni bir toifadan boshqasiga o'tkazishning belgilangan tartibini buzish bunday o'tkazish faktlarini g'ayriqonuniy deb va ular asosida tuzilgan yer uchastkalariga doir bitimlarni haqiqiy emas deb topishga, shuningdek yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatiga olishni rad etishga asos bo'ladi.

Davlat kadastrlarining faoliyati O'zbekiston Respublikasining 15.12.2000 yildagi «Davlat kadastrlari to'g'risida»gi qonuni\8\ bilan tartibga solinadi. Davlat kadastru - Davlat kadastrlari yagona tizimining tarkibiy qismi hisoblanadi hamda u davlat kadastru yuritiladigan tabiiy, xo'jalik obyekti yoki boshqa obyekt muayyan turining geografik joylashuvi, huquqiy maqomi, miqdor, sifat tavsiflari va bahosi to'g'risidagi yangilanib turiladigan ma'lumotlar va hujjatlar tizimidan iborat bo'ladi.

Davlat kadastrlarining yagona tizimi O'zbekiston Respublikasi Milliy geografik axborot tizimida (bundan buyon matnda Milliy geografik axborot tizimi deb yuritiladi) shakllantiriladi hamda O'zbekiston Respublikasi va uning ayrim hududlari tabiiy - iqtisodiy salohiyatining yagona umumdavlat hisobi yuritilishini, baholanishini ta'minlash uchun mo'ljallangan. Davlat kadastrlarining axborotini Milliy geografik axborot tizimiga taqdim etish axborot xavfsizligi talablariga rioya etilgan holda, faqat telekommunikatsiya tarmoqlari orqali amalga oshiriladi. Bunda

davlat sirlari jumlasiga kiritilgan davlat kadastrlarining axborotini taqdim etish davlat sirlarini saqlash to'g'risidagi qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi. Davlat kadastrlarining yagona tizimiga kiritish uchun davlat kadastrlari axborotini taqdim etish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Davlat kadastrlari yagona tizimiga quyidagilar kiradi:

- *davlat yer kadastru;
- *konlari, foydali qazilma nishonalari va texnogen hosilalar davlat kadastru;
- *davlat suv kadastru;
- * davlat o'rmon kadastru;
- * o'simliklar dunyosi obyektlari davlat kadastru;
- * hayvonot dunyosi davlat kadastru;
- * muhofaza etiladigan tabiiy hududlar davlat kadastru;
- * binolar va inshootlar davlat kadastru;
- *davlat shaharsozlik kadastru;
- * gidrotexnika inshootlari davlat kadastru;
- *madaniy meros obyektlari davlat kadastru;
- *avtomobil yo'llari davlat kadastru;
- *temir yo'llar davlat kadastru;
- *transport quvurlari davlat kadastru;
- *aloqa obyektlari davlat kadastru;
- *energetika obyektlari davlat kadastru;
- *chiqindilarni ko'mib tashlash va utillashtirish joylari davlat kadastru;
- *tabiiy xavfi yuqori bo'lgan tegrallar davlat kadastru;
- *texnogen xavfi yuqori bo'lgan tegrallar davlat kadastru;
- *kartografiya - geodeziya davlat kadastru;
- *hududlar davlat kadastru.

Davlat kadastrlari yagona tizimiga qonun bilan belgilanadigan boshqa davlat kadastrlari ham kirishi mumkin.

Yer, konlar, foydali qazilma nishonalari va texnogen hosilalar, suvlar, o'rmonlar, o'simliklar va hayvonot dunyosi, muhofaza etiladigan tabiiy hududlar,

tabiiy va texnogen xavfi yuqori bo'lgan tegralar, ishlab chiqarish va iste'mol chiqindilarini ko'mib tashlash va utillashtirish joylari, binolar va inshootlar, geodeziya punktlari, avtomobil yo'llari va temir yo'llar, transport va muhandislik kommunikatsiyalari davlat kadastrlarining obyektlari hisoblanadi.

Davlat kadastrlarini yuritishning asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat:

*kadastr obyektlarining har bir turi bo'yicha O'zbekiston Respublikasining butun hududini to'la qamrab olish;

* fazoviy koordinatalarning yagona tizimini qo'llash;

* kadastrga doir axborotni shakllantirish uslubiyatining yagonaligi;

* kadastrga doir axborotning aniqligi;

* kadastrga doir axborotning hamma uchun ochiqligi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining davlat kadastrlarini yuritish sohasidagi vakolatlari:

*davlat kadastrlarining yagona davlat siyosatini amalga oshiradi, ularni takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilaydi, moliyalashtirish va investitsiya masalalarini hal qiladi;

*davlat kadastrlari yagona tizimini Milliy geografik axborot tizimida yuritish tartibini belgilaydi;

*davlat kadastrlarining yagona tizimiga kiritish uchun davlat kadastrlari axborotini taqdim etish tartibini belgilaydi;

*kadastr obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish, kadastrga doir axborotni foydalanuvchilarga taqdim etish tartibini belgilaydi;

*qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvidagi Kadastr agentligi Milliy geografik axborot tizimini va davlat kadastrlarini yuritish sohasidagi maxsus vakolatli organ hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvidagi Kadastr agentligining davlat kadastrlarini yuritishdagi vakolatlari:

*vazirliklar, davlat qo'mitalari, idoralar va mahalliy davlat hokimiyati organlarining davlat kadastrlarini yuritish sohasidagi faoliyatini muvofiqlashtiradi;

*Davlat kadastrlari yagona tizimini - Milliy geografik axborot tizimida yuritadi;

*vazirliklar, davlat qo'mitalari va idoralarni tegishli davlat kadastrlarini yuritish uchun zarur bo'lgan kartografik materiallari bilan belgilangan tartibda ta'minlaydi;

*davlat kadastrlari yuritilishiga doir normativ hujjatlarni belgilangan tartibda tasdiqlaydi;

*mutaxassislar tayyorlash va malakasini oshirish ishlarini tashkil etadi;

*qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

Davlat kadastrlarini yuritishga tegishli vazirliklar, davlat qo'mitalari, idoralar va mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan amalga oshiriladi.

Davlat kadastrlarini yuritishga quyidagilar kiradi:

*kadastr obyektlariga bo'lgan mulk huquqi va boshqa huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish;

*kadastr obyektlarining miqdor va sifat tavsiflarini hisobga olish;

*kadastr obyektlarini sifat va qiymat jihatidan baholash;

*kadastrga doir axborotni tizimga solish, saqlash va yangilab borish;

*kadastr obyektlarining holati haqida hisobotlar tuzish;

*Davlat kadastrlari yagona tizimiga kiritish uchun tegishli axborotni taqdim etish;

*foydalanuvchilarni qonunchilikda belgilangan tartibda kadastrga doir axborot bilan ta'minlash.

Kadastr obyektlarining mulkdorlari hamda kadastr obyektlariga doir boshqa huquqlarning egalari tegishli vazirliklar, davlat qo'mitalari, idoralar, mahalliy davlat hokimiyati organlariga kadastr obyektlarining geografik joylashuvi, huquqiy maqomi, miqdor, sifat tavsiflari va bahosi to'g'risida, shuningdek ularning holatidagi joriy o'zgarishlar haqida axborot taqdim etishlari shart.

Davlat kadastrlarini yuritish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi. Davlat kadastrlari yuritilishini moliyalashtirish O'zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti mablag'lari hamda qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan amalga oshiriladi. Ko'chmas mulk hisoblangan kadastr obyektlariga bo'lgan huquqlar qonunchilikda belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tkazilishi lozim. Kadastr obyektlariga bo'lgan

huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish yuridik va jismoniy shaxslarning kadastr obyektlariga bo'lgan huquqlari davlat tomonidan e'tirof etilishi hamda tasdiqlanishining yuridik hujjatidir. Kadastr obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish hujjatlar bilan tasdiqlangan axborotni davlat reyestrlariga kiritish yo'li bilan amalga oshiriladi. Ko'chmas mulk hisoblangan kadastr obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish kadastr obyektlarining barcha mulkdorlari va kadastr obyektlariga doir boshqa huquqlarning egalari uchun majburiydir. Kadastr obyektlarini hisobga olish vazirliklar, davlat qo'mitalari, idoralarning tegishli bo'linmalari tomonidan kadastr obyektlarining chegaralari doirasida, shuningdek aholi punktlari, tumanlar, mintaqalar, tabiiy va iqtisodiy tegrallar hamda butun O'zbekiston Respublikasi bo'yicha ularning amaldagi holati va ulardan foydalanilishiga ko'ra olib boriladi.

Kadastr obyektiga bo'lgan mulk huquqini va boshqa huquqlarni tasdiqlovchi hujjatlar, obyektning kadastr yig'majildi, kadastr xaritasi (plani), kadastr kitobi, kadastr obyektlarining holati haqidagi hisobot kadastr hujjatlarining asosiy turlaridir.

*Kadastr yig'majildi kadastr obyektiga bo'lgan huquqni shakllantirish, hisobga olish va keyinchalik davlat ro'yxatidan o'tkazish uchun zarur bo'ladigan kadastr obyektini kadastr suratiga olish, texnik inventarizatsiya qilish va pasportlashtirishning, maxsus tekshirish va izlanishlarning, sifat va qiymat jihatidan baholashning hujjatlari, materiallari va ma'lumotlaridan iborat bo'ladi.

*Kadastr xaritasi (plani) kadastr obyektlari joylashgan yerni, ularning chegaralari, muhofaza tegra(zona)lari, baholash, miqdor va sifat tavsiflarini aks ettiruvchi grafik chizma hujjati bo'lib, u qog'ozda, magnit va boshqa vositalarda tuziladi.

*Kadastr kitobi kadastr obyektlarini ro'yxatdan o'tkazish va hisobga olishning asosiy hujjati hisoblanib, u kadastr obyektlarining geografik joylashuvi, huquqiy maqomi, miqdor hamda sifat jihatdan tavsiflari va bahosi haqidagi ma'lumotlardan iborat bo'ladi.

*Kadastr obyektlarining holati to'g'risidagi hisobot davlat kadastrining har bir turi bo'yicha belgilangan tartibda tuziladi hamda kadastr obyektlarining alohida hududlar

va butun O'zbekiston Respublikasi bo'yicha miqdor va sifat holati, bahosi haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

1.2. Davlat yer kadastrini yuritish

Yer kadastrini "Davlat yer kadastrini to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining qonuni /8/ (28.08.1998-yildagi 666 - 1- son) va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 22.06.2021 yildagi 389- son qarori/9/ning 1- ilovasi, yuqorida qayd etilgan qonunga va qarorga oid me'yoriy, hujjatlar, yo'riqnomalar va uslubiy ko'rsatmalar asosida yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarning kafolatlarini ta'minlash, yerlardan oqilona foydalanish, ularni qayta tiklash va muhofaza qilish uchun kadastr ma'lumotlaridan foydalanishning huquqiy asoslarini belgilashga qaratilgan davlat tadbirlar tizimi hisoblanadi. Davlat yer kadastrini yerlarni hisobga olish, yer uchastkalariga bo'lgan huquqlar kafolatlanishini ta'minlash, yerning tabiiy xossalarini, yerdan foydalanishni har tomonlama o'rganish va baholash maqsadida yuritiladi. Davlat yer kadastrini Davlat kadastrlari yagona tizimining asosiy tarkibiy qismi hisoblanib, yerlarning tabiiy, xo'jalik, huquqiy rejimi, toifalari, sifat xususiyatlari va qiymati, yer uchastkalarining o'rni va o'lchamlari, ularning yer egalari, yerdan foydalanuvchilar, ijarachilar va mulkdorlar o'rtasidagi taqsimoti to'g'risidagi ma'lumotlar hamda hujjatlar tizimidan iboratdir.

O'zbekiston Respublikasining yer fondi davlat yer kadastrini obyektini hisoblanadi.

Yer kadastrini ma'lumotlarini ishlab chiqish texnologiyasini doimiy ravishda takomillashtirish, tizimlashtirish, saqlash, yangilash hamda foydalanuvchilarga yer kadastrini to'g'risida ishonchli ma'lumotlar taqdim etish davlat yer kadastrining asosiy vazifalari hisoblanadi.

Davlat yer kadastrini yuritishda aerokosmik suratga olish, topografik - geodezik, kartografik, tuproq, agrokimyoviy, geobotanik tadqiqotlar va boshqa tadqiqotlar hamda izlanishlar olib borish, yerlarning miqdor va sifat jihatidan hisobga olinishi va baholanishi, yuridik va jismoniy shaxslarning yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish orqali ta'minlanadi. Davlat yer kadastrini yer

munosabatlarini tartibga solish maqsadida davlat organlari va tashkilotlarini, manfaatdor yuridik va jismoniy shaxslarni yer to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlash, yerlarni muhofaza qilish, yer tuzilishini tashkil etish, yer uchun haq to'lash miqdorlarini asoslash, xo'jalik faoliyatini baholash uchun mo'ljallangan.

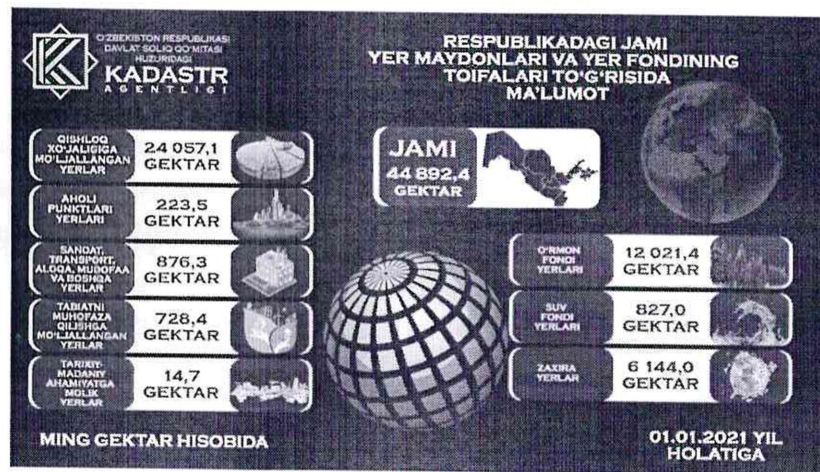
Quyidagilar davlat yer kadastrining tarkibiy qismlari hisoblanadi (1.2.1-rasm):

*yer uchastkalariga egalik qilish, ulardan foydalanish, ularga bo'lgan mulk yoki ijara huquqlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish to'g'risidagi ma'lumotlarni, shuningdek, servitutlarni va ushbu huquqlarga doir boshqa cheklashlarni hisobga olish;

*yer miqdorini hisobga olish;

*yer sifatini hisobga olish (tuproq bonitetini aniqlash);

*yerni qiymat jihatidan baholash.

1.2.1-rasm. Davlat yer kadastrini yuritish tartibi

Ushbu ishlar Qishloq xo'jaligi Vazirligi tomonidan amalga oshiriladi.

Yer uchastkalarini ro'yxatga olish

Tuman yoki shahar hududida joylashgan yer uchastkalarini Kadastr agentligining Davlat kadastrlari palatasining hududiy bo'linmalari mutaxassislari tomonidan yer Kadastr kitobiga qayd etish jarayonidir. Qayd etishda yer uchastkasi

to'g'risida jamiki ma'lumotlar, masalan, yer uchastkasi mulkdorining rasmiy ma'lumotlari, uchastka joylashgan manzil, qo'shni uchastkalarining yuridik nomlari, yer turlari, tuproq ball boniteti va hokazo ma'lumotlar yer Kadastr kitobida o'z aksini topadi.

Yerni iqtisodiy baholash

Yer uchastkasining tuproq unumdorligi, suv manbalari, yo'l tizimi, texnika qurilmalari va ishchi kuchlari bilan ta'minlanganlik darajasi, aholi punktidan joylashish masofasi va shu kabi uchastkasidan foydalanishga bevosita ta'sir ko'rsatadigan omillarni qamrab oladigan murakkab jarayon hisoblanadi.

Tuproq bonitirovkasi

Yer uchastkasida tarqalgan unumli tuproq qatlamining fiziologik hamda kimyoviy tarkibini, tuproq turi va holati, iqlim sharoiti va yer osti suvlarining joylashishi kabi bir qator omillarni o'zida jamlaydigan jarayondir.

Davlat yer kadastr O'zbekiston Respublikasi davlat kadastrlarining yagona tizimiga kiruvchi davlat va tarmoq tabiiy va iqtisodiy resurslari kadastrlarining asosidir.

Quyidagilar davlat yer kadastrini yuritishning asosiy prinsiplari hisoblanadi (1.2.2-rasm):

1.2.2 – rasm. Davlat yer kadastrini yuritishning asosiy prinsiplari

- *respublikaning butun hududini qamrab olish;
 - *fazoviy koordinatlarning yagona tizimini (WGS- 84) qo'llash;
 - *yer kadastriga doir ma'lumotlarni ishlab chiqish uslubining birligi va uzluksizligi;
 - *yer kadastriga doir ma'lumotlarning ishonchligi va tejamlliligi.
- Davlat yer kadastr ma'lumotlari asosiy (birlamchi) va joriy turga bo'linadi.
- *Birlamchi ro'yxatdan o'tkazish vaqtida olingan ma'lumotlar va davlat yer kadastrining birlamchi ma'lumotlarini tuzish asosiy ma'lumotlar hisoblanadi.
 - *Davlat yer kadastr ma'lumotlarini qayta ro'yxatdan o'tkazish va (yoki) o'zgartirish jarayonida olingan ma'lumotlar joriy ma'lumotlar hisoblanadi.
- Davlat yer kadastr Davlat kadastrlari yagona tizimi va boshqa davlat kadastrlarining monitoringini yuritish uchun fazoviy - huquqiy asos hisoblanadi.
- Davlat kadastrlari yagona tizimiga davlat yer kadastriga oid kiritiladigan ma'lumotlarning tarkibi O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvdagi Kadastr agentligi tomonidan ishlab chiqiladi hamda O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi va Qishloq xo'jaligi vazirligi bilan kelishiladi.
- Quyidagilar davlat yer kadastrining mazmunini tashkil etadi:
- *yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish;
 - *yer uchastkalarini elektron hisobga olish;
 - *yerni qiymat jihatidan baholash;
 - *yer kadastr ma'lumotlarini tizimlashtirish, saqlash, yangilash va manfaatdor shaxslarga belgilangan tartibda taqdim etish.

Yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarning vujudga kelishiga doir ma'lumotlar yer kadastr ma'lumotlarining birlamchi qismi hisoblanadi hamda mazkur yer uchastkasini hisobga olish, qiymatini aniqlash va huquqlarni ro'yxatga olishning asosini tashkil etadi. Yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarni birlamchi (va qayta) davlat ro'yxatidan o'tkazishda yer uchastkasi va uning chegaralariga oid ma'lumotlar Davlat kadastrlari yagona tizimida aks ettirilgan holda amalga oshiriladi. Yer uchastkalariga bo'lgan huquqlar, ushbu huquqlarning vujudga kelishi, boshqa shaxsga o'tishi, cheklanishi va to'xtatilishi qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tkaziladi. Yer uchastkalarining chegaralarini belgilash

WGS - 84 koordinata tizimida kartografiya materialidan foydalangan holda, geodeziya usullari bilan joyning o'zida chegaralarning burilish nuqtalari katalogiga muvofiq, ularni chegara qoziqlari bilan mahkamlash orqali amalga oshiriladi. Natijalar Davlat Kadastrlari Yagona Tizimining yer kadastr qatlamida aks ettiriladi. Yer uchastkalarining umumiy maydoni talab qilinadigan aniqlikda tahliliy, grafik - tahliliy yoki mexanik usullar bilan aniqlanadi. Yer uchastkasi to'g'risidagi ma'lumotlar avtomatlashtirilgan axborot tizimida yuritiladi. Joriy ro'yxatdan o'tkazish ma'lumotlarini shakllantirishda ro'yxatga oluvchi axborot tizimida yer uchastkalari egalari, yerdan foydalanuvchilar, ijarachilar va mulkdorlarning huquqiy holati, shuningdek, yerning maydoni, chegaralari, undan foydalanish maqsadi va foydalanish rejimi bo'yicha yuz bergan o'zgarishlar to'g'risidagi ma'lumotlar kiritiladi. Yer uchastkalarining umumiy maydonini hisobga olish asosan geodeziya usullari bilan, yuqori aniqlikni talab etmaydigan hollarda esa kartometrik usullar bilan bajariladi. Ekin maydonlari bo'yicha yer miqdorini hisobga olish bir va undan ortiq konturlardan iborat bo'lgan asosiy yer kadastr birliklari - yer uchastkalari doirasida yuritiladi. Barcha toifadagi ekin maydonlari hisobga olinishi kerak. Qishloq xo'jaligi toifasidagi yer maydonlari yer turlari bo'yicha yer kadastr ma'lumotlari tarkibida alohida qatlamda hisobga olinadi.

Davlat yer kadastrining alohida qatlami shaklida, yer sifatini hisobga olish quyidagilarni o'z ichiga oladi: tabiiy - qishloq xo'jaligi va yer kadastr bo'yicha rayonlashtirish, yer tasnifi, ularni ekologiya, texnologiya va shaharsozlik belgilari va boshqa belgilar bo'yicha tavsiflash, tuproq va yerni guruhlarga ajratish.

yerlarning o'lchami, joylashgan o'rni (koordinatalar katalogi bilan), toifasi va sifati holatiga oid qayd etiladigan ma'lumotlar yerni hisobga olish to'g'risidagi ma'lumotlarni tashkil etadi. Ma'muriy - hududiy darajaning oshishiga qarab, yerni hisobga olish to'g'risidagi ma'lumotlar uning ko'rsatkichlarining taqqoslanuvchanligiga rioya qilingan holda umumlashtiriladi.

Turli maqsadlarga mo'ljallangan yer uchastkalari holatini baholash yerlardan foydalanish samaradorligining hozirgi holati darajasini aniqlashga hamda kelajakda uni oshirish imkoniyatlarini tahlil qilish, asoslash, yer solig'i va boshqa to'lovlarni,

uning normativ bahosini hisoblab chiqarish, yerlardan oqilona va samarali foydalanishni rag'batlantirish uchun amalga oshiriladi.

Barcha toifadagi yerlarni baholash ishlari tizimli ravishda amaldagi holat va baholash ko'rsatkichlari (yerlarning har bir toifasi uchun o'ziga xos bo'lgan) yordamida qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

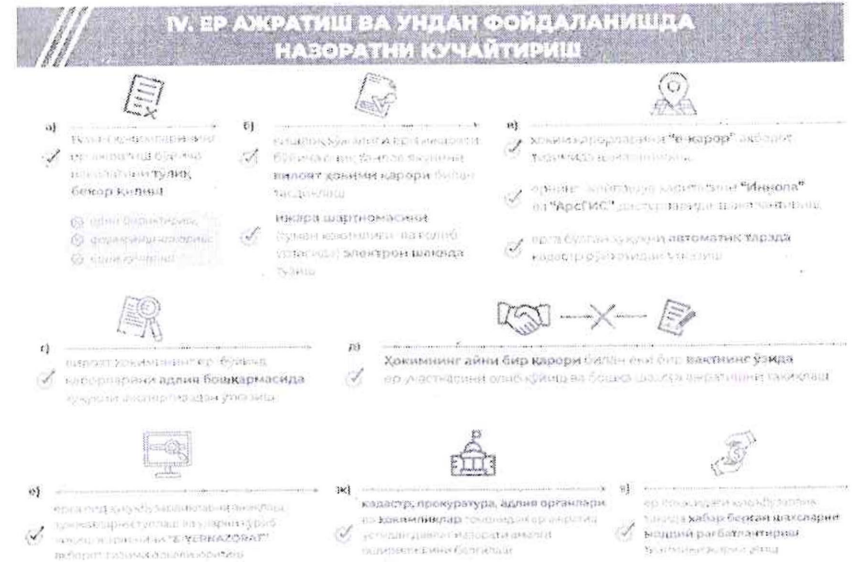
Qishloq xo'jaligi va o'rmon xo'jaligi maqsadlaridagi yerlar uchun ham tuproqning unumdorlik quvvati - tuproq boniteti bo'yicha qiyosiy baholash amalga oshiriladi.

yerlarning qiymat bahosiga va tuproq bonitetiga doir ma'lumotlar yer bahosiga oid yer kadastr ma'lumotlarining alohida qatlamida tashkil etiladi.

Yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish, hisobga olish va baholashga doir asosiy va joriy ma'lumotlar yer kadastr ma'lumotlari majmuini tashkil etadi, ular har xil: alfavit - raqam (matn, jadval, koordinatlar va maydonlar ro'yxati) va grafik (reja, xarita, chizmalar) shakllarida qayd etiladi.

Davlat kadastrlari yagona tizimida davlat yer kadastr ma'lumotlari asosiy qatlam hisoblanib, tuman(shahar)ning ma'muriy- hududiy chegarasi doirasida yuritiladi. Har bir ma'muriy-hududiy birlik chegarasidagi barcha yer uchastkalarining chegaralari, ularning egalari, foydalanuvchilari, ijarachilari va mulkdorlarining tarkibi, shuningdek, chegaralarda bo'lgan o'zgarishlar muntazam ravishda kiritib boriladi. Har bir ma'muriy - hududiy darajada axborot tizimi orqali taqdim etiladigan yer kadastriga doir ma'lumotlar tarkibi va shakli Kadastr agentligi tomonidan tasdiqlanadi. Yer kadastriga doir ma'lumotlarning ishonchliligi uchun davlat yer kadastrini yuritish vazifasi yuklangan vakolatli organ mas'ul xodimlari, shuningdek, yer uchastkalari egalari, yerdan foydalanuvchilar, ijarachilar va mulkdorlar javob beradilar.

Yer ajratish va undan foydalanishda nazoratni kuchaytirish maqsadida bir qancha ishlar amalga oshirildi. Xususan bu masalada tuman hokimlarining vakolatlari cheklandi. (1.2.3-rasm)

1.2.3-rasm. Yer ajratish va undan foydalanishda nazoratni kuchaytirish.

1.3. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish

Kadastr - muayyan obektlar to'g'risida tartiblashtirilgan aniq va zaruriy ma'lumotlar majmui ro'yxati, reyestridir. Dastlab kadastr soliq solinadigan obyektlarning ro'yxati, ya'ni reyestriga nisbatan qo'llanilgan. Hozir ham tizimda shunday ro'yxat yuritiladi, ammo avvalgisidan farqli tarzda, undan soliq solinadigan emas, balki xususiy mol - mulk, yer maydonlari va jismoniy hamda yuridik shaxslarga qonunan tegishli bo'lgan har qanday turdagi obyekt haqidagi ma'lumotlar joy oladi. Kadastr sohasi esa egalik huquqini qonuniylashtirish, ro'yxatga olish va hujjatlarni shakllantirish kabi jarayonlarning barini muvofiqlashtiradi.

Binolar va inshootlar davlat kadastr Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 22-iyundagi 389- son qarori\10\ning 2- ilovasi asosida yuritiladi. Binolar va inshootlar davlat kadastr hududiy prinsip bo'yicha tashkil etiladi va obyektlarning huquqiy, xo'jalik va arxitektura - qurilish maqomi to'g'risidagi ma'lumotlar tizimini tashkil etadi.

Binolar va inshootlar davlat kadastrini binolar va inshootlar mulkdorlari va bu obyektlardan boshqa foydalanuvchilarning huquqlarini, shuningdek, binolar va inshootlarga egalik huquqi va boshqa ashyoviy huquqlarning davlat ro'yxatidan o'tkazilishini ta'minlash uchun axborot tizimi yordamida raqamli shaklda davlat tilida yuritiladi.

Binolar va inshootlar davlat kadastrini ma'lumotlari barcha davlat tashkilotlari, yuridik va jismoniy shaxslar uchun majburiy yuridik kuchga egadir.

Kadastr hujjatlari binolar va inshootlar bilan fuqarolik - huquqiy bitimlarni amalga oshirishda va boshqa yuridik harakatlarda huquqiy, iqtisodiy va texnik ma'lumotlar sifatida qabul qilinishi kerak. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish obyektlar to'g'risidagi kadastr ma'lumotlarini shakllantirishdagi ishonchli hujjatlar va boshqa ma'lumotlardan foydalanilgan holda amalga oshiriladi. Davlat kadastrlari yagona tizimini shakllantirish va yuritishni tashkil etish, shuningdek, binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish ishlariga umumiy rahbarlik qilish, ularni metodik jihatdan ta'minlash O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvdagi Kadastr agentligi (keyingi o'rinlarda - Kadastr agentligi) tomonidan amalga oshiriladi. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yurituvchi organlar kadastr hujjatlarini va kadastr ma'lumotlarini ruxsatsiz olish va oshkor etishdan himoya qilinishini ta'minlashlari shart, ochiq ma'lumotlar bundan mustasno. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish bo'yicha ishlar ko'chmas mulkka kadastr hujjatlarini tayyorlaganlik, ularga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazganlik uchun to'lanadigan to'lovlar hamda qonunchilik hujjatlari bilan taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan moliyalashtiriladi. Davlat mulki bo'lgan obyektlar bo'yicha binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish ishlari O'zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti mablag'lari hisobidan amalga oshiriladi.

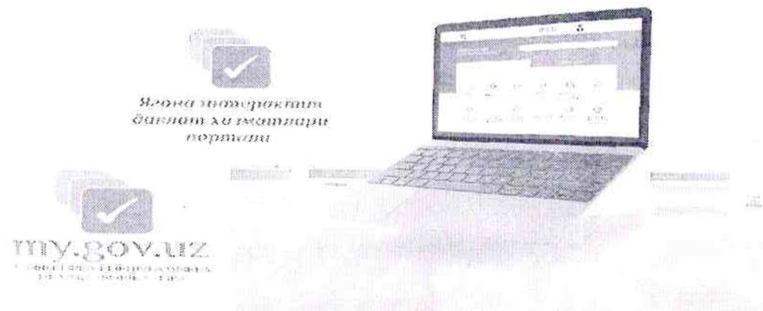
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti/11\ning 2022-yil 21-dekabrda "Yangi O'zbekiston ma'muriy islohotlarini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-269-son Farmoniga muvofiq Davlat soliq qo'mitasi huzuridagi Kadastr agentligining tashkiliy bo'ysunuvi o'zgartirilib, Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuviga o'tkazildi.

Geodeziya va kartografiya faoliyati sohasi, davlat kadastrini yuritish sohasi, ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish sohasi, davlat yer, kadastr va geodeziya nazoratini ta'minlash Agentlikning asosiy yo'nalishlari hisoblanadi. Bu sohada 8000 dan ortiq kishi ishlaydi. Davlat kadastrlari palatasi, Respublika aerogeodeziya markazi, davlat kartografiya - geodeziya jamg'armasi, "Kartografiya" davlat ilmiy ishlab chiqarish korxonasi, "Geoinnovatsiya markazi" DUK, "Kompyuterlashtirish va geoaxborot texnologiyalarini joriy etish va rivojlantirish markazi" DUK, Toshkent geodeziya va kartografiya kolleji kabi 7 ta idoraviy mansub tashkilot mavjud. Bundan tashqari, har bir mintaqada Agentlikning viloyat boshqarmalari mavjud.

Davlat xizmatlari haqida gapirganda, bugungi kunda Kadastr agentligi asosan 11 turdagi davlat xizmatlarini taqdim etadi (1.3.1 -rasm):

- *Ko'chmas mulk huquqlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish;
- *Ko'chmas mulk obyektlari uchun kadastr pasportini tayyorlash;
- *Binolar va inshootlar ijarasi shartnomalarini davlat ro'yxatidan o'tkazish;
- *Servitut shartnomalarini Davlat ro'yxatidan o'tkazish;
- *Ipoteka va ipoteka shartnomalarini davlat ro'yxatidan o'tkazish;
- *Mulkda uy - joy borligi (yo'qligi) to'g'risida ma'lumot berish;
- *Uy - joy maydoni haqida ma'lumot berish;
- *Ko'chmas mulk obyektlarining manzillarini tayinlash, o'zgartirish va tugatish;
- *geodeziya - kartografiya faoliyatini litsenziyalash;
- *Bino va inshootlarni qurish (rekonstruksiya qilish) bilan tugallangan foydalanishga qabul qilish.
- *Ko'chmas mulk haqida ma'lumot berish;

Yuqorida qayd etilgan barcha xizmatlar Davlat xizmatlari markazlari va yagona interaktiv davlat xizmatlari portali (YaIDXP) orqali taqdim etiladi.

1.3.2-rasm. Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali (YaIDXP)

KADASTR AGENTLIGINING KO'RSATADIGAN XIZMAT TURLARI

KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIGA KADASTR PASPORTINI TAYYORLASH	KO'CHMAS MULK OBYEKTIGA BO'LGAN HUQUQLARNI DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZISH
BINO VA INSHOOTLAR IJARA SHARTNOMALARINI DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZISH	IPOTEKA VA IPOTEKA HAQIDAGI SHARTNOMALARNI DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZISH
SERVITUTLARNI DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZISH	FUQAROLARNING NOMIDA SHAXSIY UY-JOYI BORLIGI YOKI YO'QLIGI TO'G'RISIDAGI MA'LUMOTNOMA OLISH
KO'CHMAS MULKKA OID KADASTR MA'LUMOTLARINI TAQDIM ETISH	KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIGA MANZILLAR BERISH, ULARNI O'ZGARTIRISH VA MAVJUDLIGINI BEKOR QILISH
SHAHODATNOMAGA EGA BO'LGAN KADASTR MUHANDISI TOHONIDAN TAYYORLANGAN KADASTR YIG'MAJILDIGA ASOSAN KO'CHMAS MULKNI HISOBGA OLISH VA KADASTR PASPORTINI BERISH	QURILISHI (REKONSTRUKSIYASI) TUGALLANGAN BINO VA INSHOOTLARNI FOYDALANISHGA QABUL QILISH

XIZMATLARDAN FOYDALANISH DAVLAT XIZMATLARI MARKAZLARI, YAGONA DAVLAT XIZMATLARI PORTALI ORQALI YOKI NOTARIAL IDORALAR ORQALI AMALGA OSHIRILISHI MUMKIN

my.gov.uz

1.3.2-rasm. Kadastr agentligi ko'rsatadigan xizmat turlari.

KADASTR Davlat kartografiya-geodeziya fondida 2023-yil I-chorakda amalga oshirilgan ishlar.

Kartografiya va geodeziyaga oid material (ma'lumot)larni elektron ko'rinishga keltirish bo'yicha.		Kartografiya va geodeziya davlat kadastrini yuritish bo'yicha.	
Turli masshtablardagi topografik xarita (qog'oz shaklidagi)larni skaynerlash.	956 ta	Qog'oz shaklidagi xaritalar va rejalar kadastr o'tributlari.	324 ta
Turli masshtablardagi topografik reja (qog'oz shaklidagi)larni skaynerlash.	672 ta	Ortofotoplanlar (aero-fotosyomka va kosmik-fotosyomka) kadastr o'tributlari.	1 598 ta
Tarixiy xaritalarni skaynerlash.	177 ta	Nivellirash punktlari kadastr o'tributlari.	47 ta
Turli yillardagi mikrofilmlarni skaynerlash.	2 300 ta	Triangulyatsiya punktlari kadastr o'tributlari (yangilash).	1 295 ta
		Raqamli xaritalar kadastr o'tributlari.	217 ta
		Nivellirash punktlari ma'lumotlarini rus tilidan o'zbek (lotin) yozuviga o'tkazish.	6 488 ta

1.3.3-rasm. Davlat kartografiya - geodeziya fondida amalga oshirilgan ishlar

KADASTR Davlat kartografiya-geodeziya fondida 2023-yil I-chorakda amalga oshirilgan ishlar.

Kartografiya va geodeziyaga oid material (ma'lumot)larni elektron ko'rinishga keltirish bo'yicha.		Kartografiya va geodeziya davlat kadastrini yuritish bo'yicha.	
Turli masshtablardagi topografik xarita (qog'oz shaklidagi)larni skaynerlash.	956 ta	Qog'oz shaklidagi xaritalar va rejalar kadastr o'tributlari.	324 ta
Turli masshtablardagi topografik reja (qog'oz shaklidagi)larni skaynerlash.	672 ta	Ortofotoplanlar (aero-fotosyomka va kosmik-fotosyomka) kadastr o'tributlari.	1 598 ta
Tarixiy xaritalarni skaynerlash.	177 ta	Nivellirash punktlari kadastr o'tributlari.	47 ta
Turli yillardagi mikrofilmlarni skaynerlash.	2 300 ta	Triangulyatsiya punktlari kadastr o'tributlari (yangilash).	1 295 ta
		Raqamli xaritalar kadastr o'tributlari.	217 ta
		Nivellirash punktlari ma'lumotlarini rus tilidan o'zbek (lotin) yozuviga o'tkazish.	6 488 ta

1.3.4-rasm. Davlat kartografiya - geodeziya fondidaga qabul qilingan va taqdim etilgan material(ma'lumot)lar

1.3.1. Binolar va inshootlar davlat kadastrining tarkibi va bosqichlari

Binolar va inshootlar davlat kadastrini kadastr planidan(rejasi)dan, kadastr hujjatlaridan va geofondlardan, shuningdek, Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 22-iyundagi 389- son qarorining 2 - ilovasiga binoan «Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish tartibi to'g'risi»dagi Nizom\10\da belgilangan tartibda shakllantiriladigan axborot tizimi ma'lumotlaridan iborat.

Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish axborot tizimlari orqali quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi (1.3.5-rasm):

- 1- bosqich - binolar va inshootlarning texnik ko'rsatkichlarini o'lchash vositalari orqali aniqlash va axborot tizimida hisobga olish;
- 2- bosqich - obyektlarni chizmada joylashtirib, raqamli kadastr rejasi(plani)ni tuzish;
- 3- bosqich - oldingi bosqichlarda olingan ma'lumotlarni hisobga olgan holda, ma'lumotlarni axborot tizimiga kiritish yoki mavjud ma'lumotlarni yangilash.

1.3.5-rasm. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish tartibi.

Binolar va inshootlar davlat kadastrini ma'lumotlari O'zbekiston Respublikasi hududlarini kadastr bo'linishi, tumanlar, shaharlar bo'yicha tuziladi, ularning hududi

davlat yer kadastrini ma'lumotlari asosida hisobga olish uchastkalariga bo'linadi. Tumanlar, shaharlar va boshqa aholi yashash punktlarining kadastrga oid bo'linishi chegaralarni belgilash va hududlarni tuman doirasida yoxud shahar chegaralarini hisobga olish uchastkalariga bo'linishini bildiradi. Qoraqalpog'iston Respublikasiga, viloyatlarga, Toshkent shahriga, tumanlar, shaharlar va boshqa aholi yashash punktlariga, shuningdek, hisobga olish uchastkalariga yagona tizim bo'yicha kadastr raqami beriladi.

Binolar va inshootlarning kadastr yig'majildi ma'lumotlari binolar va inshootlar davlat kadastrini ma'lumotlarining asosini tashkil qiladi.

Binolar va inshootlar davlat kadastriga ma'lumotlar belgilangan tartibda ajratilgan yer uchastkasida ularning qurilishi tugallangandan keyin yoxud qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan tartibda va shartlarda ular bo'yicha bitimlar tuzilgandan keyin hisobga kiritiladi. Qonunchilik hujjatlarida belgilangan holatlarda qurilishi tugallanmagan binolar va inshootlar ham binolar va inshootlar davlat kadastrida hisobga olinishi mumkin. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishda axborot tizimida bino va inshootga mulk huquqi yoki boshqa ashyoviy huquqlar (ularning paydo bo'lishi, boshqa shaxsga o'tishi, cheklanishi va to'xtatilishi) to'g'risidagi, shuningdek, obyektning tavsiflovchi boshqa ma'lumotlar qayd etiladi.

Maxfiylik rejimiga ega bo'lgan binolar va inshootlar to'g'risidagi ma'lumotlarni shakllantirish va mazkur obyektlarni ro'yxatdan o'tkazish bo'yicha ma'lumotlardan foydalanish shartlari qonunchilik hujjatlarida belgilanadi.

Binolar va inshootlar joylashgan yer, ularga bo'lgan mulk huquqi yoki boshqa ashyoviy huquqlarning yuridik va jismoniy shaxslarga tegishligi, ushbu huquqlarning paydo bo'lish asoslari va muddatlari, ularning to'xtatilish muddatlari, mulk huquqi va boshqa ashyoviy huquqlarni cheklash shartlari, ushbu obyektlarga uchinchi shaxslarning huquqlari to'g'risidagi ma'lumotlar binolar va inshootlarning huquqiy holati to'g'risidagi ma'lumotlar hisoblanadi. Ushbu ma'lumotlar axborot tizimiga bino va inshootga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish jarayonida kiritiladi. Binolar va inshootlarning qiymati, ulardan foydalanish

xususiyatlari, ushbu obyektlarning ishlab chiqarishdagi maqsadlari va boshqa ma'lumotlar binolar va inshootlar xo'jalik maqomining asosini tashkil etadi.

Binolar va inshootlarning yer tuzish sxemalariga, aholi punktlarining bosh rejalariga, qishloq va mahalla fuqarolari yig'inlari hududlarini me'moriy rejalashtirishni tashkil etish loyihalariga va boshqa shaharsozlik hujjatlariga, shuningdek, shaharsozlik me'yorlari va qoidalari talablariga muvofiqligi, binolar parametrlari (qavatlari, umumiy, yashash, ishlab chiqarish maydonlari), egallab turgan yer uchastkasi, qurilgan sanasi, muhandislik-texnik kommunikatsiyalarning mavjudligi, seysmik chidamliligi to'g'risidagi va boshqa texnik ma'lumotlar binolar va inshootlarning arxitektura-qurilish maqomi hisoblanadi.

Kadastr ma'lumotlari asl hujjatlar yoki davlat organlari qarorlarining, shartnomalarning (oldi - sotdi, hadya qilish, almashtirish, ijaraga olish, renta va boshqalar), binolar va inshootlar loyiha - smeta hujjatlarining, ilgari ro'yxatdan o'tkazilganligi to'g'risidagi boshqa ma'lumotlarning tegishli ravishda rasmiylashtirilgan nusxalari asosida tuziladi.

Har bir bino va inshoot to'g'risidagi axborot tizimidagi muayyan kadastr raqami ostida yozib qo'yiladi.

Axborot tizimidagi yozuvlarni o'zgartirishga yoki to'ldirishga yo'l qo'yilmaydi. Agar axborot tizimiga kiritilgan ma'lumotlarni o'zgartirish yoki to'ldirish zarurati paydo bo'lsa, u holda ilgari yozuvlar axborot tizimida saqlanib qolgan holda bekor qilinadi va obyekt to'g'risidagi yangi ma'lumotlar bilan aynan shu kadastr raqami ostida to'ldiriladi.

Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishda, uning Nizomi\10\ning 12 - bandida nazarda tutilgan ma'lumotlar to'plangan va davlat ro'yxatidan o'tkazilgandan keyin bino yoki inshoot kadastr rejasida belgilanadi. Kadastr rejasi(plani) avtomatik loyihalashtirish tizimlaridan foydalangan holda elektron shaklda bo'lib, bu ro'yxatdan o'tkaziladigan obyektlarning joylashuvi va asosiy parametrlarining ko'rgazmali chizma belgilanishini ta'minlaydi.

Davlat kadastrlari yagona tizimida binolar va inshootlar davlat kadastr tuman(shahar)lar kesimida Davlat kadastrlari palatasi va uning hududiy

boshqarmalari tomonidan yuritiladi. Binolar va inshootlar davlat kadastr ma'lumotlar bazasida binolar va inshootlar tasnifi bo'yicha obyektlar guruhga bo'linadi. Bunda binolar va inshootlarning hududiyliigi, maqsad yo'nalishi, yuridik va jismoniy shaxslarga mulk huquqi yoki boshqa ashyoviy huquqlarda tegishliligi, shuningdek, qurilish - texnik tavsiflariga qarab belgilanadi. Binolar va inshootlar yagona klassifikatori Kadastr agentligi tomonidan tasdiqlanadi.

Binolar va inshootlarning holati bo'yicha kadastr ma'lumotlarining umumlashtirilgan statistik ko'rsatkichlari Kadastr agentligi tomonidan har yili tuman va shaharlar kesimida ochiq ma'lumot sifatida Internet tarmog'ida keng yoritilishi tashkil etiladi.

Ko'chmas mulk obyektlariga kadastr yig'majildi\10a\ ni tayyorlash tartibida quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

*bino - funksional maqsadiga qarab, odamlar yashashi yoki bo'lishiga va har xil turdagi ishlab chiqarish jarayonlarini bajarishga mo'ljallangan, yopiq hajmi tashkil etuvchi tayanch, to'sma yoki har ikkala maqsadga xizmat qiluvchi konstruksiyalardan iborat qurilish tizimi;

*yer uchastkasi - yer yuzasining qayd etilgan chegaraga, maydonga, joylashish manziliga, huquqiy rejimga hamda boshqa xususiyatlarga ega bo'lgan qismi;

*inshoot - har xil turdagi ishlab chiqarish jarayonlarini bajarishga, materiallar, buyumlar, asbob - uskunalarni saqlashga, odamlarning vaqtincha bo'lishiga, odamlar, yuklar va boshqa narsalarni olib o'tishga mo'ljallangan, tayanch, to'sma yoki har ikkala maqsadga xizmat qiluvchi konstruksiyalardan iborat hajmiy, yassi yoki chiziq tarzidagi yer tepasida, yer yuzasida va yer ostida joylashgan qurilish tizimi;

*kadastr yig'majildi - obyektning ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni shakllantirish, hisobga olish va keyinchalik davlat ro'yxatidan o'tkazish uchun zarur bo'lgan kadastr suratiga olish, texnik xatlovdan o'tkazish va pasportlashtirishning, maxsus tekshirish va izlanishlarning, sifat va qiymat jihatidan baholashning hujjalari, materiallari va ma'lumotlari jamlamasi;

*kadastr muhandisi - geodeziya - kartografiya ishlari bilan shug'ullanuvchi tashkilot bilan tuziladigan mehnat shartnomasi asosida faoliyat yurituvchi yoki o'z faoliyatini

yakka tartibdagi tadbirkor sifatida amalga oshiruvchi va kadastr muhandisi malaka shahodatnomasiga ega jismoniy shaxs;

*kadastr pasporti - ko'chmas mulk obyekti va obyektning kadastr raqami haqida umumiy ma'lumotlarni o'z ichiga olgan elektron hujjat;

*ko'p yillik daraxtlar - bog'lar, tokzorlar, tutzorlar va boshqa o'rmon daraxtlari;

*ko'chmas mulk - yer uchastkalari, yer osti boyliklari, binolar, inshootlar, ko'p yillik daraxtlar va yer bilan uzviy bog'langan boshqa mol - mulk, ya'ni belgilangan maqsadiga nomutanosib zarar yetkazmagan holda joyini o'zgartirish mumkin bo'lmaydigan obyektlar;

*maxsus inshootlar - belgilangan maqsadlarda foydalanish uchun alohida yer uchastkasida qurilgan muhandislik inshootlari majmuasi, jumladan, temir va avtomobil yo'llari, aloqa va elektr o'tkazish liniyalari, yer yuzasida, yer usti va yer ostida joylashgan magistral quvurlar, magistral kanal va kollektorlar;

*qurilishi tugallanmagan obyektlar - qurilishi belgilangan tartibda ajratilgan yer uchastkasida tasdiqlangan loyiha hujjatlariga muvofiq boshlangan, lekin muayyan kunga kelib tugallanmagan yoki qurilishi tugallangan, lekin foydalanishga qabul qilinmagan bino va inshootlar.

Kadastr yig'majildi ko'chmas mulkning turi, tavsifi, hajmi, qiymati va boshqa ko'rsatkichlarini aniqlash maqsadida axborot tizimi orqali tayyorlanadi va saqlanadi. Kadastr yig'majildi ko'chmas mulk obyektining geografik joylashuvi, huquqiy maqomi, miqdor, sifat tavsiflari va qiymati, shuningdek, uning holatidagi joriy o'zgarishlar haqidagi materiallar va ma'lumotlarni hamda ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni tasdiqlovchi hujjatlarni jamlash yo'li bilan kadastr muhandislari va O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvdagi Kadastr agentligining Davlat kadastrlari palatasini (keyingi o'rinlarda - Davlat kadastrlari palatasi) tegishli tuman(shahar) filiallari tomonidan tayyorlanadi va qog'oz hamda elektron shaklda Davlat kadastrlari palatasida doimiy saqlanadi.

Ko'chmas mulk obyektiga tayyorlangan kadastr yig'majildi natijasi bo'yicha mulkdorga yoki uning ishonchnomasi asosida harakat qiluvchi shaxsga, shuningdek, mulkdorning merosxo'riga kadastr pasporti taqdim etiladi. Mulkdorning yoki uning

ishonchnomasi asosida harakat qiluvchi shaxsning, shuningdek, mulkdor merosxo'rining so'roviga ko'ra kadastr yig'majildining nusxasi elektron shaklda taqdim etiladi. Davlat kadastrlari palatasining tuman(shahar) filiallari tomonidan o'tkazilgan o'lchov ishlari natijasida tayyorlangan kadastr yig'majildi tarkibidagi ma'lumotlar haqqoniyligiga - Davlat kadastrlari palatasining tuman(shahar) filiallari, shuningdek, kadastr muhandislari tomonidan o'tkazilgan o'lchov ishlari natijasida tayyorlangan kadastr yig'majildi tarkibidagi ma'lumotlar haqqoniyligiga - kadastr muhandislari javobgar hisoblanadi.

Davlat kadastrlari palatasining tuman(shahar) filiallari tomonidan kadastr yig'majildini tayyorlash va uning natijasi bo'yicha kadastr pasportini taqdim etish kadastr obyektining murakkabligiga qarab quyidagi muddatlarda amalga oshiriladi (1.3.6 - rasm):

a) ko'chmas mulk obyektlarining turar joyga oid qismi bo'yicha:

ko'p kvartirali uydagi kvartira - 3 ish kunigacha;

yakka tartibdagi turar joy - 5 ish kunigacha;

b) ko'chmas mulk obyektlarining noturar joyga oid qismi hamda yaxlit ko'p kvartirali uylar bo'yicha:

umumiy maydoni 100 kv. metrgacha bo'lgan ko'chmas mulk - 5 ish kunigacha;

umumiy maydoni 100 kv. metrdan 1 000 kv. metrgacha bo'lgan ko'chmas mulk - 7 ish kunigacha;

umumiy maydoni 1 000 kv. metrdan 5 000 kv. metrgacha bo'lgan ko'chmas mulk - 10 ish kunigacha;

umumiy maydoni 5 000 kv. metrdan 15 000 kv. metrgacha bo'lgan ko'chmas mulk - 15 ish kunigacha;

umumiy maydoni 15 000 kv. metrdan 50 000 kv. metrgacha bo'lgan ko'chmas mulk - 20 ish kunigacha;

umumiy maydoni 50 000 kv. metrdan ortiq bo'lgan ko'chmas mulk - 25 ish kunigacha;

ajratilgan yer uchastkalari bo'yicha - 3 ish kunigacha;

kadastr (yig'majildi) pasporti yo'qolganda (yaroqsiz holga kelganda), yangi kadastr pasporti 2 ish kuni mobaynida yangilab beriladi.

KADASTR AGENTLIGI

KADASTR YIG'MAJILDINI TAYYORLASH VA KADASTR PASPORTINI TAQDIM ETISH MUDDATLARI

TURAR JOYGA OID QISMI BO'YICHA	AJRATILGAN YER UCHASTKALARI
KO'P KVARTIRALI UYDAGI KVARTIRALAR	3 ISH KUNIGACHA
YAKKA TARTIBDAGI TURAR JOY	KADASTR PASPORTI YO'QOLGANDA
KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING NOTURAR JOYGA OID QISMI HAMDA YAXLIT KO'P KVARTIRALI UYLAR BO'YICHA	2 ISH KUNIDA
100 KV. METRGACHA	KADASTR YIG'MAJILDINI TAYYORLASH VA RAD ETISH ASOSLARI
100-1 000 KV. METRGACHA	KO'CHMAS MULK OBYEKTINING MANSUBLIGI MASALASIDA NIZOLAR BORLIGIDAN DALILAT BERUVCHI SUD HUJJATLARINING MAVJUDLIGIDA
1 000-5 000 KV. METRGACHA	VAKOLATLI ORGAN TOMONIDAN KO'CHMAS MULK OBYEKTIGA TAQIQ YOKI XATLOV KO'YILGANLIGIDA
5 000-15 000 KV. METRGACHA	YER UCHASTKASI QONUNCHILIK HUJJATLARIDA BELGILANGAN TARTIBDA OLIB QO'YILGANLIGI HAQIDA MALUMOTLAR MAVJUDLIGIDA
15 000-50 000 KV. METRGACHA	YER UCHASTKASIGA BO'LGAN HUJJATLARINING QONUNCHILIK HUJJATLARIDA NAZARDA TUTILGAN HOLLARDA VA TARTIBDA BEKOR QILINGANLIGIDA
50 000 KV. METRDAN ORTIQ	ARIZA BERUVCHI DAVLAT XIZMATIDAN FOYDALANISHDAN BOSH TORTGANLIGIDA
	KO'CHMAS MULK OBYEKTIGA KIRISH IMKONI BO'LMAGANDA BIRINCHI MANSUBLIGI MASALASIDA DALILAT BERUVCHI SUD HUJJATLARINING MAVJUDLIGIDA

@t.me/ygk_uz **@kadastr.uz**
@ygk_uzh **KADASTR agentligi**

1.3.6 - rasm. Kadastr yig'majildini tayyorlash va kadastr pasportini taqdim etish muddatlari.

Kadastr yig'majildi yer uchastkasining, binolar va inshootlarning hamda ko'p yillik daraxtlarning kadastr ma'lumotlaridan iborat bo'ladi. Yer uchastkasi yaxlitligini yo'qotmagan holda ushbu ko'chmas mulk obyekti bo'yicha o'zgarishlar (binolar va inshootlar qurilishi, rekonstruksiya qilinishi, ko'p yillik daraxtlar barpo etilishi) haqidagi ma'lumotlar kadastr yig'majildiga kiritib boriladi.

Ko'chmas mulk obyektiga kadastr yig'majildini tayyorlash va kadastr pasportini rasmiylashtirishni rad etish uchun quyidagilar asos bo'ladi:

*tuman (shahar) filialida ushbu ko'chmas mulk obyektining mansubligi masalasida nizolar borligidan dalolat beruvchi sud hujjatlarining mavjudligi;

*vakolatli organ tomonidan ko'chmas mulk obyektiga taqiq yoki xatlov qo'yilganligi;

*taqdim etilgan hujjatlarda noto'g'ri, qarama - qarshi yoki buzilgan ma'lumotlar aniqlanishi;

*tuman(shahar) filialida ushbu yer uchastkasi qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda olib qo'yilganligi haqidagi ma'lumotlarning mavjudligi;

*yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarning qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan hollarda va tartibda bekor qilinganligi;

*ariza beruvchi davlat xizmatidan foydalanishdan bosh tortganligi;

*ko'chmas mulk obyektida o'lchov ishlarining olib borilishiga, shu jumladan, ko'chmas mulk obyektiga kirish imkoni yo'qligi (foydalanib kelayotgan shaxslar tomonidan bino va inshootga, yer uchastkasiga kirishga qarshilik qilish).

Kadastr muhandisi yuridik va jismoniy shaxslarga kadastr yig'majildini tayyorlab berish bo'yicha kelishuv shartnomasiga muvofiq Davlat kadastrlari palatasining maxsus axborot tizimida ajratilgan shaxsiy kabineti orqali ko'chmas mulk obyektiga oid ma'lumotlarni kiritadi hamda mulkdor (foydalanuvchi)ning ko'chmas mulkiga oid mavjud axborotni tizimda o'ziga yuklab oladi.

Kadastr muhandisi o'z shaxsiy kabineti orqali quyidagi ma'lumotlarni Davlat kadastrlari palatasining hududiy boshqarmasiga yuboradi:

*ko'chmas mulk obyektining kadastr raqami (kadastr hujjatlariga o'zgartirish kiritilayotganda);

*mulkdor (foydalanuvchi) yuridik va jismoniy shaxsning nomi;

Yuridik shaxslarda soliq to'lovchining identifikatsiya raqami, jismoniy shaxslarda jismoniy shaxsning shaxsiy identifikatsiya raqami;

Kadastr yig'majildini tayyorlash (qayta tayyorlash) uchun Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 29 dekabrda 1060 - son qarori bilan tasdiqlangan «Ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizomning 21, 22, 23, 38, 39, 40, 41- bandlarida ko'rsatilgan huquqni tasdiqlovchi hujjatlar;

*ko'chmas mulk obyektiga kadastr yig'majildini tayyorlash (qayta tayyorlash) bo'yicha tomonlar o'rtasida imzolangan, shu jumladan, jismoniy shaxs tomonidan shaxsiy ma'lumotlardan foydalanishga rozilik berilgan shartnoma.

Kadastr muhandisi malaka shahodatnomasining amal qilishi tugaganda, shaxsiy kabinetning ishchi funksiyalari cheklanadi.

1.3.2. Yer uchastkasining kadastr ma'lumotlarini tayyorlash

Yuridik va jismoniy shaxslarning foydalanishida bir nechta yer uchastkasi bo'lsa, kadastr yig'majildi ularning har biri bo'yicha tayyorlanadi, qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar bundan mustasno.

Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlarda jismoniy yoki yuridik shaxsga bitta huquqni belgilovchi hujjat bilan ajratilgan bir necha yer uchastkalarini umumlashtirgan holda kadastr yig'majildi tayyorlanishi mumkin.

yer uchastkasining kadastr yig'majildini tayyorlashda quyidagi ishlar bajariladi:

*yer uchastkasining geodezik o'lchov natijasida topografik xaritalarini tayyorlash;

*yer kadastr ma'lumotlari, yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarni tasdiqlovchi va cheklovchi hujjatlar hamda servitutlar mavjudligini o'rganish;

*yer uchastkasini joyida xatlovdan o'tkazish;

*yer uchastkasining chegaralari va umumiy maydonini huquqlarni tasdiqlovchi hujjatlardagi ma'lumotlar bilan solishtirish va ularning farqini aniqlash;

*yer uchastkasining amaldagi maydoni huquqlarni tasdiqlovchi hujjatlarda belgilangan maydondan ortiq bo'lsa, o'zboshimchalik bilan egallab olingan yerning chegarasini kadastr rejasi(plani)ga tushirish;

*ko'chmas mulk obyektini hisobdan o'tkazish varaqasida yer haqidagi ma'lumotlarni kiritish.

Yer uchastkalari geodezik asboblardan yordamida (WGS - 84 koordinatalar tizimida) o'lchovdan o'tkaziladi. Bunda chegara burilish nuqtalarining koordinatlari aniqlanadi va shartli belgilardan foydalanib, yer uchastkasining elektron raqamli kadastr plani(reja)si tuziladi.

yer uchastkasining elektron raqamli kadastr plani(reja)siga quyidagilar tushiriladi va ma'lumotlar aks ettiriladi:

*binolar va inshootlar hamda boshqa geografik obyektlar;

*yer uchastkasining davlat hokimiyati organlari tomonidan o'rnatilgan muhofaza tegra(zona)lari va o'zboshimchalik bilan egallab olingan yerlarning chegaralari (mavjud bo'lsa);

*chegaradosh yer uchastkalari va ularga bo'lgan huquq egalari nomlari.

yer uchastkasining elektron raqamli kadastr plan(reja)si uning maydonidan kelib chiqib, kadastr yig'majildida tasvirlash uchun qulay masshtablarda tuziladi. Bunda aholi punktlaridagi yer uchastkasining kadastr rejasi 1:500 masshtabdan 1:2000 masshtabgacha, aholi punktlaridan tashqarida joylashgan qishloq va o'rmon xo'jaliklari yer uchastkasining kadastr rejasi 1:5000 masshtabda yoki 1:10000 masshtabda tuziladi.

Qishloq va o'rmon xo'jaligi yerlari, muhofaza qilinadigan tabiiy hududlar va boshqa shu kabi maqsadlarda foydalanilayotgan yer uchastkalarining elektron raqamli kadastr rejasi mavjud topografik va qishloq xo'jaligi elektron xaritalaridan foydalanib tuziladi.

Agar yer uchastkasining 1:500 masshtabdan 1:2000 masshtabgacha zamonaviy (aktual) topografik syomka materiallari mavjud bo'lsa, kadastr rejasi ular asosida tuzilishi mumkin.

Yer uchastkasining elektron raqamli kadastr rejasi arxivda saqlash uchun qog'ozda chop etilib, rejasini tuzgan ijrochi, yer uchastkasiga bo'lgan huquq egasi tomonidan imzolanadi va chegaradosh yer uchastkalariga bo'lgan huquq egalari bilan

kelishiladi va yer uchastkasining chegaralarini aniqlash va kelishish dalolatnomasiga (keyingi o'rinlarda - dalolatnoma) uning ajralmas qismi sifatida ilova qilinadi.

Yer uchastkasi joylashgan manzil tez aniqlanishini ta'minlash maqsadida yer uchastkasi joylashgan hudud rejasi tayyorlanadi va kadastr yig'majildiga kiritiladi. Yer uchastkasi joylashgan hudud rejasi yer uchastkasi tushirilgan, unga yaqin hududlarni o'z ichiga olgan topografik kartalardan yoki boshqa rejalaridan ko'chirmadan iborat bo'ladi.

Yer uchastkasini xatlovdan o'tkazish natijasi bo'yicha quyidagi hollarda yer uchastkasining chegaralari qo'shni chegaradoshlar bilan kelishiladi:

*yangi ajratilgan yer uchastkalarida;

*ko'chmas mulkning bir qismini begonalashtirish natijasida yer uchastkasi bo'linganda.

Mazkur bandeda nazarda tutilgan holatlarda yer uchastkasini kelishish binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish to'g'risidagi Nizom\12\da 10 - ilovada keltirilgan namunaviy shaklda dalolatnoma tuzish hamda qo'shni chegaradoshlar tomonidan imzo qo'yish yo'li bilan amalga oshiriladi.

Dalolatnomada quyidagi ma'lumotlar aks ettiriladi:

*yer uchastkasiga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjat nomi, sanasi va raqami;

*yer uchastkasining joylashgan manzili - tuman, shahar, shaharcha, qishloq (ovul) va ko'channing nomi, uy raqami, agar ko'channing nomi va uy raqami bo'lmasa, qishloq (ovul), mahalla va aholi punktining nomi keltiriladi;

*yer uchastkasining chegaralari ta'rifi;

*yer uchastkasining umumiy maydoni - hujjatlar bo'yicha va amalda;

*yer uchastkasining yer uchastkasini berish to'g'risidagi hujjatlarda belgilangan foydalanish maqsadi va amaldagi foydalanish turi;

*qishloq xo'jaligida foydalanilayotgan yerlarning turlari, bonitet ballari va me'yoriy qiymati;

*huquqni tasdiqlovchi hujjatlarda belgilangan muhofaza zonasining maydoni;

*yer uchastkasi haqidagi boshqa zarur ma'lumotlar.

Dalolatnoma yer uchastkasi yuridik shaxsga tegishli bo'lsa, uning rahbari yoki ishonchli vakili tomonidan, agar yer uchastkasi jismoniy shaxsga tegishli bo'lsa, ushbu jismoniy shaxs yoki uning ishonchli vakili tomonidan imzolandi. Agar chegaradosh yer uchastkalariga bo'lgan huquq egasi - jismoniy shaxs uzoq muddatga boshqa joyga ketgan bo'lsa, yuridik shaxs boshqa tumanda (shaharda) joylashgan bo'lib, chegaralarni kelishish kuni va vaqti to'g'risida ogohlantirilgan bo'lsa - da, uning rahbari yoki ishonchli vakili kelishish uchun kelmasa, ushbu holat dalolatnomada aks ettiriladi.

Yer uchastkalari chegaralarini aniqlashda yer uchastkasining chegaralari chegaradosh yer uchastkalariga bo'lgan huquq egasi (egalari) bilan kelishilmagan taqdirda, nizo sud tartibida hal etiladi.

Keyinchalik yer uchastkasiga yoki chegaradosh yer uchastkasiga nisbatan belgilangan huquq turi yoki huquq egasi o'zgarganda, dalolatnomani qayta tuzish talab etilmaydi, yer uchastkasining chegarasi o'zgargan holatlar bundan mustasno.

Ko'chmas mulk obyektini hisobga olishda yer uchastkasi bo'yicha quyidagi ma'lumotlar aks ettiriladi:

*yer uchastkasining joylashgan manzili;

*manzil belgilanishi (mavjud, yangi berilgan, o'zgartirilgan);

*manzil berish yoki o'zgartirishni asoslovchi hujjat;

*yer uchastkasining toifasi;

*yer uchastkasining nomi;

*yer uchastkasining kadastr raqami;

*iqtisodiy zonasi;

*yer uchastkasidan foydalanish maqsadi;

*yer uchastkasining umumiy maydoni (ga);

*yer uchastkasiga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjat nomi, sanasi va raqami;

*yer uchastkasiga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjat bo'yicha yer uchastkasining maydoni (ga);

*o'zboshimchalik bilan egallangan yer maydoni;

*muhofaza zonalari;

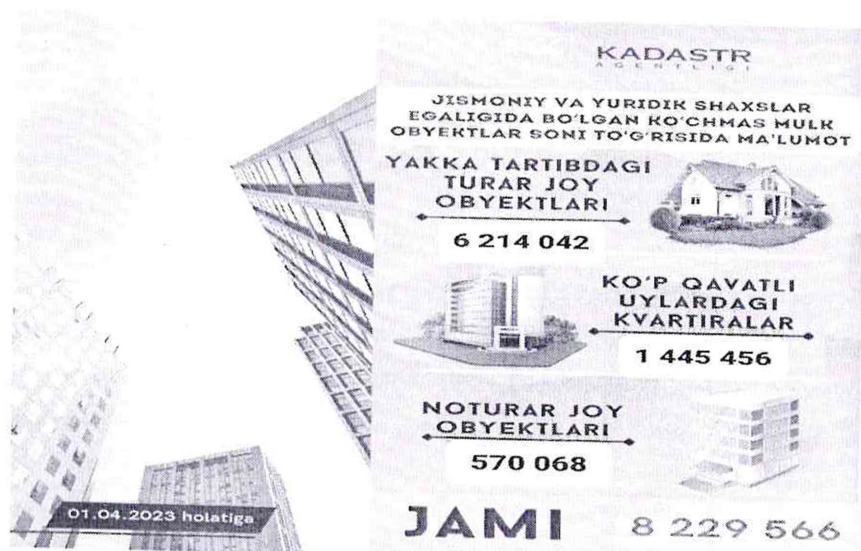
*muhofaza zonalarining maydoni (ga);

*cheklovlar va servitutlar;

*ko'p yillik daraxtlar bilan egallangan yer maydoni;

*yer uchastkasini baholash to'g'risida ma'lumotlar;

*yer uchastkasiga xos boshqa ma'lumotlar.

1.3.7 - rasm. Respublika bo'yicha jismoniy va yuridik shaxslar egaligida bo'lgan ko'chmas mulk obyektlari soni.

1.3.7 - rasmda Respublika bo'yicha jismoniy va yuridik shaxslar egaligida bo'lgan ko'chmas mulk obyektlari sonini 01.04.2023 yil holatiga ko'rsatilgan. Respublika bo'yicha ko'chmas mulk obyektlari soni va kadastr xizmatidan foydalanish ko'lamini ushbu qiymatlardan ko'rishimiz mumkin.

II bob. BINOLAR VA INSHOOTLAR DAVLAT KADASTRINI YURITISHNI GAT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA MAVJUD DASTURLARNI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH

2.1. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish

O'zbekiston Respublikasida fazoviy ma'lumotlardan foydalanish tartibi O'zbekiston Respublikasining Qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 26-dekabrda qabul qilingan Senat tomonidan 2021-yil 29-mayda ma'qullangan "Fazoviy ma'lumotlar to'g'risida"gi qonuni

\13\ hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi fazoviy ma'lumotlar sohasini tartibga soluvchi ayrim normativ - huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida" gi 2022-yil 26-oktyabrdagi 620- son qarori\14\ga asosan olib borilmoqda.

"Fazoviy ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonuni \3\da quyidagi asosiy tushunchalar qo'llanilgan:

*fazoviy ma'lumotlar - fazoviy obyektlar to'g'risidagi, shu jumladan ularning joylashgan yeri, shakli va muayyan shaklda hamda fazoviy - vaqt koordinatalari tizimlarida taqdim etilgan boshqa xossalari haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan ma'lumotlar;

*fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish - fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlarni yaratish, yig'ish, tizimlashtirish, saqlash, o'zgartirish, yangilash, vizuallashtirish, ulardan foydalanish, ularni taqdim etish, tarqatish va uzatish bo'yicha bir yoki bir nechta harakatlar yig'indisini amalga oshirish;

*metama'lumotlar - fazoviy ma'lumotlarning to'plamlari, servislari va boshqa xususiyatlarini tavsiflash imkonini beradigan, ularni identifikatsiya qilish, izlash, inventarizatsiyalash va ulardan foydalanish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar;

*fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining geoportali - geoaxborot resurslari to'g'risidagi metama'lumotlarni saqlab turadigan va ulardan foydalanishni internet jahon axborot tarmog'i orqali ta'minlaydigan fazoviy ma'lumotlarning internet vositalari va servislarning majmuasi;

*fazoviy ma'lumotlardan foydalanuvchi (bundan buyon matnda foydalanuvchi deb yuritiladi) - fazoviy ma'lumotlardan foydalanadigan jismoniy yoki yuridik shaxs;

*fazoviy obyektlar - joylashgan yeri belgilangan fazoviy - vaqt koordinatalari tizimida aniqlanishi mumkin bo'lgan tabiiy va sun'iy obyektlar.

Qonunning asosiy prinsiplari quyidagilar:

*qonuniylik;

*fazoviy ma'lumotlarning aniqligi va ishonchliligi;

*bazaviy fazoviy ma'lumotlarning ochiqligi va ulardan foydalana olish;

*fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlarning himoyalanganligi.

Fazoviy ma'lumotlarning aniqligi va ishonchliligi:

*davlat geodeziya, nivelir va gravimetriya tarmoqlarini ishlash holatida saqlab turish;

*davlat topografik xaritalarini kartografik monitoring qilish va uzluksiz yangilab borish tizimini joriy etish;

*tartibga solingan koordinatalar tizimlaridan va mavjud bazaviy *fazoviy ma'lumotlardan davlat axborot resurslarini hamda yangi bazaviy fazoviy ma'lumotlarni yaratishda foydalanish;

*bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlar hamda metama'lumotlarning doimiy monitoringi, ilmiy - texnik ekspertizasi va nazoratini amalga oshirish hisobidan ta'minlanadi.

Bazaviy fazoviy ma'lumotlarning ochiqligi va ulardan foydalana olish:

*bazaviy fazoviy ma'lumotlar tarkibida davlat sirlarini va qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni, shuningdek foydalanilishi qonunchilikka muvofiq cheklangan boshqa axborotni tashkil etadigan ma'lumotlarning mavjud emasligi;

*foydalanuvchilarga bazaviy fazoviy ma'lumotlardan yerkin foydalanish. shu jumladan umumiy foydalanishdagi telekommunikatsiyalar tarmoqlari, shuningdek Internet jahon axborot tarmog'i orqali foydalanish imkoniyatini berish hisobidan ta'minlanadi.

Fazoviy ma'lumotlar metama'lumotlarning himoyalanganligi prinsipi:

Fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlarga ishlov berish ularning himoyalanganligi yuzasidan qonunchilikda belgilangan talablarga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

Fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlarni himoya qilish:

*shaxs, jamiyat va davlat xavfsizligiga tahdidlarning oldini olish;

*qonunchilikda belgilanadigan hollarda ushbu ma'lumotlarning maxfiyligini saqlash;

*ularning buzilishi va soxtalashtirilishining oldini olish maqsadida amalga oshiriladi.

Fazoviy ma'lumotlar sohasidagi ishlarning turlari:

Fazoviy ma'lumotlar sohasidagi ishlar quyidagi turlarga bo'linadi:

*fazoviy ma'lumotlarni va metama'lumotlarni yaratish, yig'ish, tizimlashtirish, saqlash, o'zgartirish, yangilash, vizuallashtirish, ulardan foydalanish, ularni taqdim etish, tarqatish va uzatish;

*turli maqsadlarga mo'ljallangan fazoviy ma'lumotlar va geoaxborot tizimlari servislarini ishlab chiqish hamda taqdim etish;

*fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish uchun foydalaniladigan texnik va dasturiy vositalarni yaratish;

*geoportallarni yaratish va ularning faoliyat ko'rsatishini ta'minlash;-fazoviy ma'lumotlarning va metama'lumotlarning sifatini ilmiy-texnik ekspertizadan o'tkazish;

*fazoviy ma'lumotlar bazalarini, metama'lumotlar bazalari va kataloglarini, fazoviy ma'lumotlar servislarini, geoaxborot tizimlarini, geoportallarni, fazoviy ma'lumotlar sohasidagi boshqa texnik va dasturiy vositalarni yaratish bo'yicha ilmiy - tadqiqot, tajriba * texnologik hamda tajriba - konstruktorlik ishlarini bajarish;

*normativ - huquqiy hujjatlar va texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarni ishlab chiqish;

*fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining faoliyat ko'rsatishini hamda rivojlantirilishini ta'minlash maqsadida boshqa mahsulotni yaratish va (yoki) boshqa ishlarni bajarish.

*fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish O'zbekiston Respublikasida foydalanish uchun qabul qilingan koordinatalar tizimlarida Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasini yuritish tartibiga muvofiq amalga oshiriladi.

Bazaviy, sohaga oid fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlar

Fazoviy ma'lumotlar bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlarga bo'linadi.

Hamma foydalana oladigan, fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish jarayonlari uchun bir xillashtirilgan raqamli koordinata - fazoviy asosni tashkil etadigan fazoviy ma'lumotlar bazaviy fazoviy ma'lumotlardir.

Bazaviy fazoviy ma'lumotlar quyidagi obyektlar haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi:

- * geodeziya, nivelir va gravimetriya tarmoqlarining punktlari;
- * O'zbekiston Respublikasining Davlat chegarasi, ma'muriy - hududiy birliklarning chegaralari;
- * gidrografik obyektlar va gidrotexnika inshootlari;
- * aholi punktlari va ularning ko'cha - yo'l tarmog'i;
- * sanoat, qishloq xo'jaligi obyektlari va ijtimoiy - madaniy obyektlar;
- * binolar va inshootlar;
- * avtomobil yo'llari;
- * temir yo'llar;
- * magistral quvurlar;
- * muhandislik kommunikatsiyalari;
- * aeroportlar, daryo bandargohlari;
- * o'simlik qoplami va tuproqlar;
- * yer uchastkalarining chegaralari;
- * muhofaza etiladigan tabiiy hududlar va madaniy meros obyektlari;
- * aholi punktlarining chegaralari va zonalashtirish obyektlari, shuningdek shahar atrofidagi zonalar;
- * muhofaza etiladigan zonalar hamda hududlardan foydalanishning alohida shartlariga ega bo'lgan zonalar;

*aholi punktlari hududidagi va undan tashqaridagi ko'chalarning reyestriari hamda obyektlarning manzillari;

*geografik obyektlarning nomlari;

*joy relyefi;

*ortofotoxaritalar, aero- va kosmik suratlar hamda yerni masofadan turib zond bilan tekshirishga doir ishlarning natijalari.

Bazaviy fazoviy ma'lumotlarda davlat sirlarini va qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni, shuningdek foydalanilishi qonunchilikka muvofiq cheklangan boshqa axborotni tashkil etadigan ma'lumotlar bo'lmazligi kerak.

Bazaviy fazoviy ma'lumotlar asosida yaratiladigan mavzuga oid fazoviy ma'lumotlar sohaga oid fazoviy ma'lumotlardir.

Bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlarga, ularning tarkibi va mazmuniga, ularning metama'lumotlariga doir talablar Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasini yuritish tartibiga muvofiq hamda boshqa hujjatlarda belgilanadi.

Metama'lumotlar fazoviy ma'lumotlar hamda fazoviy ma'lumotlar servislarining tarkibi, tuzilmasi, sifati, ishonchiligi, hududiy qamrovi, vazifalari, ulardan foydalanish, foydalanishni cheklash shartlari, fazoviy ma'lumotlarni ishlab chiqaruvchi, ularning yaratilish vaqti, ularni yangilash davriyligi to'g'risidagi axborotni o'z ichiga oladi hamda boshqa axborotni ham o'z ichiga olishi mumkin.

Davlat organlarining buyurtmasiga ko'ra yaratilgan fazoviy ma'lumotlar davlat mulki hamda fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining tarkibiy qismidir.

Fazoviy ma'lumotlarni va metama'lumotlarni taqdim etish

Fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlar davlat organlariga o'z vakolatlarini amalga oshirishi uchun - beg'araz asosda, boshqa foydalanuvchilarga esa - maxsus vakolatli davlat organi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi bilan kelishilgan holda belgilanadigan miqdorlardagi haq evaziga taqdim etiladi.

Davlat organlari, fazoviy ma'lumotlarga ishlov berishni amalga oshiradigan shaxslar Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasini yuritish tartibiga muvofiq fazoviy ma'lumotlardan va metama'lumotlardan foydalanishni cheklashi mumkin.

Bazaviy fazoviy ma'lumotlar foydalanuvchilarga fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining geoportali servislardan, «Elektron hukumat» tizimining idoralararo integratsiyalashgan platformasidan foydalangan holda yoxud fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasini yuritish tartibiga hamda maxsus vakolatli davlat organi bilan kelishuvga muvofiq uzatish yo'li bilan taqdim etilishi mumkin.

Davlat organlari va fazoviy ma'lumotlarga ishlov berishni amalga oshiradigan shaxslar o'zlari yaratgan va yangilagan bazaviy fazoviy ma'lumotlarni maxsus vakolatli davlat organiga taqdim etishi shart.

Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasini yuritish tartibiga muvofiq tegishli bazaviy fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish uchun javobgar bo'lgan davlat organlari bazaviy fazoviy ma'lumotlarni maxsus vakolatli davlat organiga:

- *fazoviy ma'lumotlarning servislardan foydalanish imkoniyatini berish;
- *kelishilgan formatda va sifatda fazoviy ma'lumotlarni uzatish yo'li bilan taqdim etadi.

Maxsus vakolatli davlat organining vakolatlari

- *bazaviy fazoviy ma'lumotlarni, shuningdek metama'lumotlarni qabul qilib olish va nazorat qilish hamda ularni Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining geoportaliga joylashtirishni;

- *geoaxborot tizimlarida, resurslar va ma'lumotlar bazalarida mavjud bo'lgan, davlat xizmatlari ko'rsatish uchun zarur axborotni va ma'lumotlarni «Elektron hukumat» tizimining idoralararo integratsiyalashgan platformasiga taqdim etishni;

- *fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining dasturiy ta'minotini ishlab chiqish va joriy etishni;

- *fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining texnik va texnologik ta'minotini;

- *fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasi ma'lumotlarini saqlashni va himoya qilishni;

- *fazoviy ma'lumotlar servislari yaratilishini va ularga xizmat ko'rsatilishini ta'minlashni;

- *foydalanuvchilarning Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasi geoportaliga joylashtirilgan fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlardan foydalanishini ta'minlashni amalga oshiradi.

Maxsus vakolatli davlat organi fazoviy ma'lumotlar mulkdorining yoki egasining roziligi bilan:

- *qog'ozdagi fazoviy ma'lumotlarni elektron shaklga o'zgartirishni amalga oshiradi;

- *fazoviy ma'lumotlarga, shu jumladan bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlarga hamda ularning metama'lumotlariga ishlov berishni amalga oshiradi;

- *foydalanuvchilarga bazaviy fazoviy ma'lumotlarni va metama'lumotlarni Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasini yuritish tartibiga muvofiq taqdim etadi.

Davlat organlari, shuningdek fazoviy ma'lumotlarga ishlov berishni amalga oshiradigan shaxslarning vakolatlari:

- *fazoviy ma'lumotlarga va metama'lumotlarga ishlov berilishini ta'minlaydi;

- *o'z vakolatlarini amalga oshirish uchun fazoviy ma'lumotlardan va metama'lumotlardan foydalanadi;

- *fazoviy ma'lumotlarning va metama'lumotlarning qonuniyligini, aniqligi, ishonchligini va himoyalanganligini, shuningdek bazaviy fazoviy ma'lumotlarning ochiqligini hamda ulardan foydalana olishni ta'minlaydi;

- *fazoviy ma'lumotlarning va metama'lumotlarning maxsus vakolatli davlat organiga taqdim etilishini ta'minlaydi;

- *o'z fazoviy ma'lumotlari va metama'lumotlaridan maxsus vakolatli davlat organining foydalanishini ta'minlaydi;

- *o'z rasmiy veb - saytlariga Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining geoportali orqali fazoviy ma'lumotlardan foydalanish shartlari haqidagi axborotni joylashtiradi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi fazoviy ma'lumotlar sohasini tartibga soluvchi ayrim normativ - huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi qarori\14\ning O'zbekiston Respublikasi Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasini yuritish tartibi to'g'risidagi Nizomdagi quyidagi asosiy tushunchalar qo'llanilgan:

*atributiv ma'lumot - geografik axborot tizimi obyektlarining tavsiflarini ta'riflovchi jadval va (yoki) matn ko'rinishidagi ma'lumotlar to'plami;

*vakolatli organlar - zimmasiga ayrim davlat kadastrlarini yuritish funksiyalari yuklatilgan hamda faoliyati davomida fazoviy ma'lumotlarni yaratadigan, ularni qayta ishlaydigan vazirliklar, davlat qo'mitalari, idoralar, xo'jalik birlashmalari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari;

*maxsus vakolatli organ - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvidagi Kadastr agentligi;

*bazaviy fazoviy ma'lumotlar - hamma foydalana oladigan, fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish jarayonlari uchun bixillashtirilgan raqamli koordinata - fazoviy asosni tashkil etadigan fazoviy ma'lumotlar;

*geoaxborot resurslari - axborot banklari va fazoviy ma'lumotlar bazalari hamda metama'lumotlar, fazoviy ma'lumotlar servislari yig'indisi;

*interoperabellik (o'zaro birgalikda amal qilish qobiliyati) - fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasi fazoviy ma'lumotlarining, metama'lumotlarining, texnik va dasturiy vositalarining axborot va funksional jihatdan o'zaro birgalikda amal qilish qobiliyati;

*metama'lumotlar - fazoviy ma'lumotlarning to'plamlari, servislari va boshqa xususiyatlarini tavsiflash imkonini beradigan, ularni identifikatsiya qilish, izlash, inventarizatsiyalash va ulardan foydalanish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar;

*Milliy geografik axborot tizimi (keyingi o'rinlarda - MGAT) - fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining tarkibiy qismi bo'lib, milliy va boshqa fazoviy ma'lumotlar infratuzilmasiga kiritilgan bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlardan foydalangan holda umumdavlat va tarmoqqa oid ahamiyatga ega vazifalarni hal qilishga mo'ljallangan avtomatlashtirilgan tizim;

*geoportal - axborot resurslari to'g'risidagi metama'lumotlar saqlanadigan va Internet jahon axborot tarmog'ida milliy geografik axborot resurslaridan foydalanishni ta'minlaydigan geofazoviy ma'lumotlarning internet - vositalari va servislari majmui;

*Davlat kadastrlari yagona tizimi (keyingi o'rinlarda - DKYaT) - davlat kadastrlarining barcha turlarini birlashtiruvchi ko'p maqsadli tizim;

*Tematik (mavzuli) qatlam - ma'lum hududdagi obyektlar to'plami uchun umumiy bo'lgan koordinatalar tizimida bir mavzuga (o'simliklarga, avtomobil yo'llariga va h.k.) tegishli bir tipdagi fazoviy obyektlarni raqamli ifodalash majmui;

*fazoviy (geofazoviy) ma'lumot - joydagi obyektlarning joylashgan joyi to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan, muayyan shaklda hamda koordinatalar tizimlarida ifodalangan axborot;

*WGS - 84 (World Geodetic System 1984) - 1984 yilda AQSh Mudofaa vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan umumjahon geodeziya koordinatalari tizimi;

*sohaga oid fazoviy ma'lumotlar - bazaviy fazoviy ma'lumotlar asosida yaratilgan mavzuga oid (tarmoqqa oid) fazoviy ma'lumotlar;

*fazoviy ma'lumotlar - fazoviy obyektlar to'g'risidagi, shu jumladan, ularning joylashgan joyi, shakli va muayyan shaklda hamda fazoviy - vaqt koordinatalari tizimlarida taqdim etilgan boshqa xossalari haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan ma'lumotlar;

*fazoviy ma'lumotlar bazasi - foydalanuvchilarning izlashi va qo'llashi uchun tizimli tarzda tartibga solingan va ishlov berilgan fazoviy ma'lumotlar yig'indisi; fazoviy ma'lumotlarning integratsiyalashuvi - turli manbalardan olingan fazoviy obyektlar haqidagi ma'lumotlarni birlashtirish;

*fazoviy ma'lumotlar infratuzilmasi - geografik axborot resurslaridan foydalanish va ular bilan almashinish uchun bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlar, metama'lumotlar, standartlar va reglamentlar, axborot uzatish tarmoqlari va geoservislar tizimi;

*fazoviy ma'lumotlarni ishlab chiqaruvchi - davlat yoki xo'jalik boshqaruvi organi, mahalliy davlat hokimiyati organi yoki fazoviy ma'lumotlarni va metama'lumotlarni yaratish va yangilashni amalga oshiradigan har qanday yuridik yoki jismoniy shaxs;

*fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish - fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlarni yaratish, yig'ish, tizimlashtirish, saqlash, o'zgartirish, yangilash, vizuallashtirish,

ulardan foydalanish, ularni taqdim etish, tarqatish va uzatish bo'yicha bir yoki bir nechta harakatlar yig'indisini amalga oshirish;

*Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasi (keyingi o'rinlarda - FMMI) - tashkiliy tuzilma, ilmiy - texnika siyosati, texnik va dasturiy vositalar, bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlar, metama'lumotlar hamda metama'lumotlar bazalarini, fazoviy ma'lumotlar servislarini, normativ - huquqiy hujjatlarni, shuningdek, texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarni, xalqaro standartlarni, O'zbekiston Respublikasi hududida foydalanilishi mumkin bo'lgan fazoviy ma'lumotlarni ishlab chiqish, yangilash, ularga ishlov berish, ularni saqlash, berish, integratsiyalash hamda ulardan foydalanish masalalariga doir O'zbekiston Respublikasi davlat standartlarini o'z ichiga oladigan tizim;

*FMMI administratori - geodeziya va kartografiya faoliyati sohasidagi maxsus vakolatli davlat organining idoraviy bo'ysunuvdagi yuridik shaxs bo'lib, FMMI ni yaratish, faoliyat ko'rsatishi va rivojlantirish sohasidagi chora - tadbirlarni amalga oshiradi, FMMI ning texnik va texnologik ta'minoti, sifatini nazorat qilish, ma'lumotlarning saqlanishi va himoyasi uchun javobgar bo'ladi;

*FMMI ning geoportali - geoaxborot resurslari to'g'risidagi metama'lumotlarni saqlab turadigan va ulardan foydalanishni Internet jahon axborot tarmog'i orqali ta'minlaydigan fazoviy ma'lumotlarning internet vositalari va servislarining majmuasi;

*fazoviy ma'lumotlar saqlovchisi - davlat yoki xo'jalik boshqaruvi organi, mahalliy davlat hokimiyati organi, fazoviy ma'lumotlarni boshqaradigan hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa funksiyalarni amalga oshiradigan har qanday yuridik yoki jismoniy shaxs;

*fazoviy ma'lumotlar servislari - foydalanuvchilarga fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish va ularni taqdim etish bo'yicha operatsiyalarni amalga oshirishga mo'ljallangan dasturiy - texnik vositalar;

*fazoviy ma'lumotlar to'plami - identifikatsiya qilish mumkin bo'lgan fazoviy ma'lumotlar jamlanmasi;

*fazoviy ma'lumotlardan foydalanuvchi (keyingi o'rinlarda - foydalanuvchi) - fazoviy ma'lumotlardan foydalanadigan yuridik yoki jismoniy shaxs;

*fazoviy obyektlar - joylashgan joyi belgilangan fazoviy - vaqt koordinatalari tizimida aniqlanishi mumkin bo'lgan tabiiy va sun'iy obyektlar;

*tarmog'i gravimetriya - yer sathidagi og'irlik kuchining miqdorlari ma'lum bo'lgan geodeziya punktlari tizimi;

*nivelir tarmog'i - joyda ishonchli mahkamlangan, balandligi esa hisoblash boshi (noli) deb qabul qilingan boshlang'ich punktdan bir sistemada aniqlangan geodezik punktlar (reperlar) tizimi;

*«Elektron hukumat» - davlat organlarining jismoniy va yuridik shaxslarga axborot - kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash yo'li bilan davlat xizmatlari ko'rsatishga doir faoliyatini, shuningdek, idoralararo elektron hamkorlik qilishni ta'minlashga qaratilgan tashkiliy - huquqiy chora - tadbirlar va texnik vositalar tizimi.

FMMI yaratishdan maqsad:

*fazoviy ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va taqdim etish bilan bog'liq jarayonlarni amalga oshirish;

*jamiyatning foydalanishi cheklanmagan barcha turdagi geografik axborotga bo'lgan ehtiyojlarini ta'minlash;

*turli sohalarda boshqaruv qarorlarini qo'llab - quvvatlash tizimlarida fazoviy ma'lumotlar va geoaxborot texnologiyalarini qo'llash samaradorligini oshirish;

*fuqarolar, tashkilotlar, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining fazoviy ma'lumotlarning davlat va hududiy resurslaridan yerkin foydalanishini ta'minlaydigan shart - sharoitlarni yaratish va ulardan samarali foydalanish.

FMMI yaratish va yuritishning asosiy vazifalari quyidagilar hisoblanadi:

*fazoviy ma'lumotlar servislari va kadastr xizmatlarini ko'rsatish, idoralararo elektron hamkorlik uchun zarur bo'lgan yer uchastkalari, binolar va inshootlar, geografik obyektlar nomlarini o'z ichiga olgan raqamli ma'lumotlarni saqlash;

*kadastr xizmatlarini ko'rsatishda jismoniy va yuridik shaxslarni identifikatsiyalash;

*kadastr obyektlari va unga taalluqli bo'lgan axborot tizimlarini «Elektron hukumat» tizimining idoralararo integratsiya platformasiga birlashtirish orqali amalga oshirish;

*yagona milliy geoaxborot manbai sifatida bazaviy, sohaga oid fazoviy ma'lumotlar, metama'lumotlarni yaratish va ulardan foydalanish, shuningdek, FMMLni yaratish, faoliyat ko'rsatishi va rivojlantirishni tartibga soladigan normativ - huquqiy hujjatlarni, texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi hujjatlarni (texnik reglamentlar, standartlar va klassifikatorlarni) ishlab chiqish va qabul qilish;

*O'zbekiston Respublikasi hududida yagona koordinatalar tizimini ishlash holatida saqlab turish va foydalanish, shu jumladan, doimiy faoliyat ko'rsatadigan sun'iy yo'ldosh orqali kuzatish stansiyalari tarmog'ini yaratish, yuritish va undan foydalanish hisobiga ta'minlash;

*davlat kadastrlari, kartografik va boshqa turdagi monitoringlarni yuritish asosida O'zbekiston Respublikasi hududida bazaviy fazoviy ma'lumotlarni yaratish va dolzarblashtirish;

*davlat boshqaruv organlari va xo'jalik birlashmalari, mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan tarmoqqa oid (idoraviy) vazifalarni hal qilish uchun zarur sohaga oid fazoviy ma'lumotlarni yaratish, yuritish va dolzarblashtirish;

*fazoviy ma'lumotlarning turli to'plamlaridan foydalanishda ularni o'zaro taqqoslash va (interoperabelligini) ta'minlash;

*FMMLda mavjud fazoviy ma'lumotlar va servislardan foydalanib yangi fazoviy ma'lumotlar va geoaxborot tizimlari to'plamlarini yaratish imkoniyatini ta'minlash hisobiga fazoviy ma'lumotlar to'plamlarini yaratishda takrorlanishlarning oldini olish;

*FMMLni davlat organlari axborot - texnologik infratuzilmasi bilan integratsiya qilish;

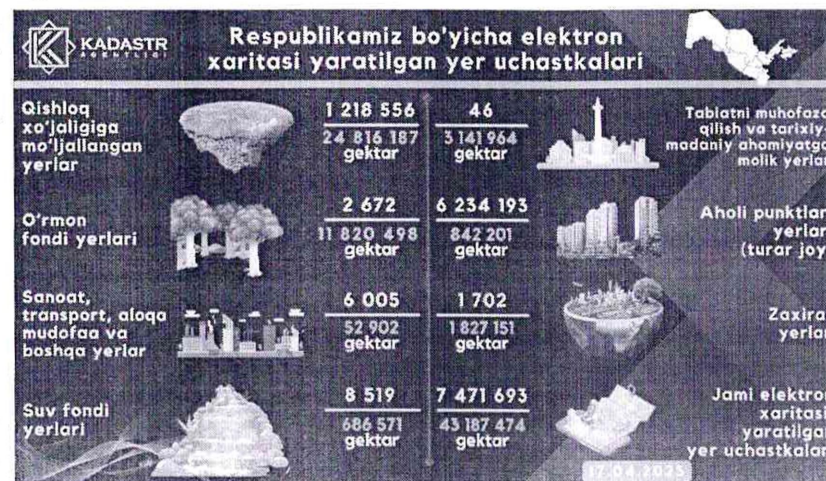
*respublika hududida joylashgan kapital qurilish, transport va muhandislik infratuzilmasi obyektlari, sanoat va xo'jalik obyektlari to'g'risida, ma'muriy - hududiy tuzilma, hududning kadastrga oid bo'linishi, yerdan foydalanish va yer tuzish to'g'risidagi fazoviy ma'lumotlarni to'plash uchun yerni masofadan turib zondlash materiallari, geoaxborot tizimlaridan samarali foydalanilishni ta'minlash;

*hududiy rejalashtirish, hududlarni masofadan zondlash, yerdan foydalanishni, o'rmon va suv fondlarini boshqarish, tabiiy va texnogen tuzilma va tuzilmalaridagi favqulodda vaziyatlarni prognoz qilish hamda ularning oqibatlarini bartaraf etishda tezkor qarorlarni qabul qilish, harbiylashtirilgan tuzilmalar o'rtasida o'zaro hamkorlikni tashkil qilish, tabiiy resurslarni muhofaza qilish, ekologiya, turizm masalalarini hal qilish uchun kartografik asoslarni yaratish;

*Internet jahon axborot tarmog'ida FMML geoportalini shakllantirish hisobiga foydalanuvchilar uchun ochiq foydalanishga ruxsat berilgan bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlardan foydalanishni ta'minlash;

*sifatli va kafolatlangan servislari va ma'lumotlarni taqdim etish.

Quyida Respublika bo'yicha elektron xaritasi yaratilgan yer uchastkalari soni va maydon ko'rsatkichlari keltirilgan.

2.1.1-rasm. Respublika bo'yicha elektron xaritasi yaratilgan yer uchastkalari soni va maydoni.

FMML quyidagi prinsiplar asosida yuritiladi:

*fazoviy ma'lumotlarni yaratish va ulardan foydalanish, FMMLni yaratish, qo'llab - quvvatlash va rivojlantirish sohasidagi davlat boshqaruvi;

*FMMni yaratish, qo'llab - quvvatlash va rivojlantirish jarayonlarining ijtimoiy - iqtisodiy rivojlanish, atrof va tabiiy muhitni muhofaza qilish, iqtisodiy xavfsizlik, davlat boshqaruvi, O'zbekiston Respublikasining mudofaa qobiliyati va milliy xavfsizligi ustuvor vazifalarini hal qilishga bo'sundirilganligi;

*davlat axborot resurslarini va yangi bazaviy fazoviy ma'lumotlarni yaratishda davlat organlari, shu jumladan, fazoviy ma'lumotlarni ishlab chiqaruvchi boshqa shaxslar tomonidan tartibga solingan koordinatalar tizimlaridan hamda mavjud bazaviy fazoviy ma'lumotlardan foydalanish majburiyligi;

*fazoviy ma'lumotlarni yaratish, yangilash, ishlov berish, saqlash, taqdim etish, ularni integratsiya qilish va ulardan foydalanishni ta'minlaydigan FMMI administratori, fazoviy ma'lumotlarni ishlab chiqaruvchilar, saqlovchilar va foydalanuvchilarning faoliyatini muvofiqlashtirish;

*barcha fazoviy obyektlar bo'yicha fazoviy ma'lumotlar va metama'lumotlarni shakllantirish metodologiyasining birligi;

*davlat axborot resurslarini yaratishda fazoviy obyektlarning koordinatalari ko'rsatilishining majburiyligi;

*fazoviy ma'lumotlarni yaratish, ulardan foydalanish va sifatini nazorat qilish tartib - taomillarini standartlashtirish;

*fazoviy ma'lumotlarni yaratish va ulardan foydalanish sohasidagi texnik reglamentlar, milliy standartlarning tegishli xalqaro standartlar bilan uyg'unligi;

*fazoviy ma'lumotlarning dolzarbligi, ishonchliligi, to'liqligi, yaxlitligi va aniqliligi;

*bazaviy fazoviy ma'lumotlarning yagona bankidan, tartibga solingan koordinatalar tizimidan, yagona texnik reglamentlardan va standartlardan foydalanish asosida fazoviy ma'lumotlarning mosligi;

*bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlarning integratsiyalashuvi;

*fazoviy ma'lumotlar servislari va to'plamlari hamda ularning metama'lumotlarining interoperabelligi;

*axborotning ochiqligi va shaffofligi;

*bazaviy fazoviy ma'lumotlar hamda metama'lumotlarning barcha manfaatdor subyektlar uchun ochiqligi va ommaviyligi hamda ularni yaratish, yig'ish, saqlash, taqdim etish va tarqatishning qonuniyligi.

FMMni yuritish bo'yicha ishlar mas'ul organlar O'zbekiston Respublikasi Davlat byudjetidan ajratilgan mablag'lar doirasida hamda qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan moliyalashtiriladi.

2.2. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishda GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish bo'yicha dasturlar va axborot tizimlari.

Hozirgi kunda hayotimizni informatsion tizimlarsiz tasavvur qilish qiyin. Ayniqsa intrnet kirib bormagan soha qolmadi. Shu qatorda kadastr sohasida ham hozirgi kunda intrnet hamda turli dasturlardan keng foydalanib kelinmoqda. Bular nafaqat jismoniy va yuridik shaxslarga, balkim kadastr xodimlariga ancha qulayliklar yaratmoqda. O'zbekiston Respublikasi kadastr sohasida shu kungacha quyidagi dasturlardan foydalanilgan va foydalanib kelinmoqda:

1. Ko'chmas mulk - 3 yoki 1C dasturi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 31.12.2001 yildagi "O'zbekiston Respublikasi hududlarini kadastr bo'yicha bo'lish hamda yer uchastkalari, binolar va inshootlarning kadastr raqamlarini shakllantirish tartibi to'g'risi"da 492 - son qaroriga asosan ushbu dasturdan hozirgi kungacha foydalanib kelinmoqda. Ushbu dasturga bino va inshootlarning barcha kadastr ma'lumotlari kiritilib boriladi. Masalan: bino inshootning manzili, yuridik egasi yoki foydalanuvchisi, umumiy maydoni, qurilish osti maydoni, huquqiy asosi va boshqalar.

2. ArcGIS dasturi ancha vaqtdan buyon foydalanib kelinayotgan, keng imkoniyatli dastur hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi yer resurslari, geodeziya, kartografiya va davlat kadastr davlat qo'mitasining 08.10.2014 yilda Yustitsiya vazirligida ro'yxatdan o'tgan, ro'yxat raqami 2618 qarori\16\ga asosan dasturdan foydalaniladi.

QGIS

UZKAD
Kadastr va ko'chmas mulk ro'yxatidan o'tkazish integratsion axborot tizimi

Ushbu dastur bo'yicha har bir tumanda alohida mutaxassis mavjud bo'lib, dastur bo'yicha kiritilayotgan ma'lumotlar Kadastr agentligining Davlat kadastrlari palatasi hamda viloyat boshqarmalari tomonidan nazorat qilib boriladi. Dastur keng qo'lamli bo'lib ushbu dasturdan nafaqat kadastr sohasi balki boshqa sohalarda ham foydalanib kelgan.

3. QGIS dasturi yuqoridagi ArcGis dasturi bilan deyarli bir xil bo'lib, ArcGis dasturi bazasi kattaligi sabab yordamchi dastur sifatida qisqa muddat sinov tarzida foydalanildi.

4. UZKAD tizimi - O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 24-avgustdagi 198 – sonli Prizident Farmoni\17\ga asosan 2023-yil 1-yanvardan boshlab yuritib kelinayotgan Kadastr va ko'chmas mulklarni ro'yxatdan o'tkazish integratsion axborot tizimi (UZKAD tizimi) ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarning davlat reyestri hamda ko'chmas mulk obyektlari haqidagi ma'lumotlar yuritiladigan, ma'lumotlarining haqiqiyliigi va ishonchliligi davlat tomonidan kafolatlanadigan yagona axborot tizimi.

Zamonaviy axborot vositalari jadallik bilan rivojlanayotgan vaqtda, uydan yoki ish joyidan chiqmagan holda turli davlat xizmatlaridan onlayn foydalanish mumkin. Shu o'rinda kadastr sohasi bo'yicha quyidagi foydali bo'lgan intrnet servis sahifalari mavjud:

«YERELEKTRON» axborot tizimi

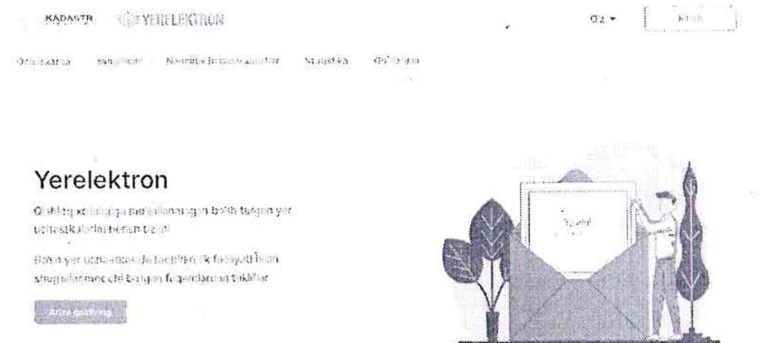
Ko'chmas mulk obektlariga bo'lgan huquqlarning davlat reyestri. Bo'sh turgan yer uchastkasiga doir ma'lumotlarni shakllantirish va kelishish «YERELEKTRON» avtomatlashtirilgan axborot tizimi (keyingi o'rinlarda - «Yerelektron» AAT) orqali amalga oshiriladi.

YERELEKTRON.UZ

Bo'sh turgan yer uchastkasining zaxiraga olinganligi hamda ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni ro'yxatdan o'tkazuvchi kadastr organlari tomonidan tegishli tuman (shahar) hokimligi nomiga davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi ushbu yer uchastkasini «Yerelektron» AATga kiritishning majburiy sharti hisoblanadi.

«YERELEKTRON» avtomatlashtirilgan axborot tizimi - yer uchastkalarini berish bo'yicha materiallarni to'plash, ko'rib chiqish va unga kiritilgan vakolatli organlar hamda tashkilotlar bilan kelishish tartib - taomillarini amalga oshirish uchun avtomatlashtirilgan axborot tizimi hisoblanadi.

Davlat va jamoat ehtiyojlari uchun yer uchastkasi ajratish bo'yicha materiallar O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvidagi Kadastr agentligining Davlat kadastrlari palatasi hududiy boshqarmasi tomonidan tayyorlanadi.

-2.

2.1-rasm. «YERELEKTRON» avtomatlashtirilgan axborot tizimining bosh sahifasi

Mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari qarori bilan belgilangan buyurtmachi yer uchastkasini ajratish uchun Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimligiga buyurtma beradi.

Davlat va jamoat ehtiyojlari uchun yer uchastkasi ajratish bo'yicha materiallar Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari tomonidan «YERELEKTRON» AAT orqali vakolatli tashkilotlar bilan kelishiladi.

yer uchastkasini ajratish haqidagi hujjatlar yig'majildiga quyidagilar ilova qilinadi:

*Qurilish bosh boshqarmasining ijobiy xulosasi;

*Kengashning kelishuvi va vakolatli tashkilotlarning ijobiy xulosalari va kelishuvlari olingandan keyin;

*Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimi ikki kun davomida yer uchastkasini davlat va jamoat ehtiyojlari uchun ajratish haqida mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining qarorlarini ishlab chiqish;

*kelishish va ro'yxatdan o'tkazishning yagona elektron - «E-qaror» tizimi orqali qaror qabul qiladi.

Bugungi kunda «YERELEKTRON» avtomatlashtirilgan axborot tizimida yer uchastkalarini realizatsiya qilish uchun asos bo'luvchi amaldagi normativ - huquqiy hujjatlariga quyidagilar kiradi:

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining

14.02.2022 yildagi "Qishloq xo'jaligiga mo'ljallanmagan yer uchastkalarini xususiyashtirish to'g'risida"gi 71-sonli qarori\18\;

*O'zbekiston Respublikasi fuqarolari va yuridik shaxslariga doimiy foydalanish (egallik qilish), ijara va meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik qilish huquqi asosida tegishli bo'lgan yer uchastkalarini xususiyashtirish bo'yicha davlat xizmatlari ko'rsatishga doir ma'muriy reglamenti 19\;

*Tadbirkorlik va shaharsozlik faoliyatini amalga oshirish uchun yer uchastkalarini mulk huquqi va ijara huquqi asosida elektron onlayn-auksion orqali realizatsiya qilish tartibi to'g'risidagi nizom \20\;

*Yakka tartibda uy - joy qurish va uy - joyni obodonlashtirish uchun yer uchastkalarini mulk huquqi asosida elektron onlayn - auksion orqali realizatsiya qilish tartibi to'g'risidagi nizomlar\ 21\;

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining

27.08.2021 yildagi "Yer uchastkalarini jamoat ehtiyojlari uchun doimiy foydalanishga ajratishning ma'muriy reglamentini tasdiqlash to'g'risida"gi 543-sonli qarori \22\;

«YERELEKTRON» tizimi asosan qishloq xo'jaligiga mo'ljallanmagan bo'sh turgan yer uchastkalarini berish tizimi hisoblanib, undan bo'sh yer uchastkasida

tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanmoqchi bo'lgan fuqarolardan takliflar berilishi xam mumkin.

Buning uchun yuridik va jismoniy shaxslar <https://yerelektron.uz> onlayn sayti orqali kirib, belgilangan tartibda o'z takliflarini berishlari, shuningdek bo'sh yer uchastkalarining bugungi kundagi holatini xam ko'rishlari mumkin bo'ladi.

GEOPORTAL.uz tizimi

geoportal.uz Saytda yerdagi oldingi va hozirgi holatlarni avtomatik tarzda tahlil qilib boriladi va tahlil natijalariga asosan vektor

GEOPORTAL.UZ ma'lumotlarini geoportalda animatsion shaklda aks ettirib boriladi.

Kadastr agentligi hamda Davlat kadastrlari palatasi tomonidan aholiga interaktiv xizmat ko'rsatish maqsadida "Geoportal" tizimi joriy etildi. "Geoportal" tizimidan maqsad - xarita tuzish ishlarida inson omilini kamaytirish hamda yuqori aniqlikda ma'lumotlar olish uchun zamonaviy texnologiyalar, ya'ni masofadan zondlash (remote sensing), Global navigatsion sun'iy yo'ldoshlar tizimlaridan (GNSS) foydalanib mavjud ma'lumotlarga solishtirish orqali noqonuniy egallangan maydonlarni aniqlash, navbatchi qishloq xo'jaligi xaritalarini yuritish, har yillik hosil uchun qishloq xo'jalik ekinlarini joylashtirish, qishloq xo'jaligi ekinlari ekilgan maydonlarda monitoringini olib borish, tahlil qilish va prognozlash ishlari, davlat kadastrlari yagona tizimini yuritish uchun asos yaratishni avtomatlashtirishdan iborat.

Tizimda nafaqat davlat kadastrlari yagona tizimini yuritish ma'lumotlarini to'plash, tahlil qilish, balki shu ma'lumotlar asosida aholiga interaktiv xizmatlar taqdim etish ham ko'zlangan.

Kadastr agentligi O'zbekiston Respublikasining ommaviy geoportali mazmun, qulaylik, mavjud imkoniyatlar, ishonchlilik, jumladan, veb - saytlardagi xavfsizlik bilan bog'liq masalalar uchun javobgar. Ommaviy geoportal foydalanuvchilari tomonidan shaxsga doir olingan ma'lumotlarni O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonuni \23\ talablariga binoan saqlash va ularga ishlov berish uchun mas'uldirlar. Davlat boshqaruvi organlari va xo'jalik birlashmalari tomonidan idoralararo elektron hamkorlik orqali ma'lum bo'lgan

ma'lumotlarning va shaxsga doir ma'lumotlarning ma'lumot taalluqli bo'lgan subyektlarning yozma yoki elektron roziligisiz oshkor etilishiga hamda (yoki) uchinchi tomonga taqdim etilishiga yo'l qo'yilmaydi. Axborot tizimi foydalanuvchisi elektron hamkorlik doirasida olinadigan ochiq ma'lumotlarning saqlanishini va himoyasini qonunchilikda belgilangan tartibda ta'minlashi shart.

DAVREYESTR.uz axborot tizimi

«DAVREYESTR» tizimi «Geoinfocom» davlat unitar korxonasi tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, bugungi kunda, jismoniy va yuridik shaxslar tomonidan <https://davreestr.uz> onlayn sayti orqali kirib, quyidagi xizmatlardan foydalanishlari mumkin bo'ladi:

DAVREESTR.UZ

*ko'chmas mulk obyektlari to'g'risidagi ma'lumotlarni olish;

*nomida uy - joy bor yoki yo'qligi to'g'risida ma'lumotlar olish;

*ko'chmas mulk obyektiga ta'qiq qo'yilgan yoki qo'yilmaganligini to'g'risida ma'lumot olish;

*binolar - inshootlarning mansubligi va tarkibi to'g'risida ma'lumotlar olish;

*turar - joyning maydoni bo'yicha ma'lumot olish;

*kadastr qiymati to'g'risida ma'lumot berish;

*ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi to'g'risidagi

Davlat reyestridan ko'chirmani olish;

*kadastr pasportini shakllantirish;

*ijara shartnomasini ro'yxatdan o'tkazish;

*servitutni ro'yxatdan o'tkazish.

2.2.2-rasm. DAVREYESTR.uz axborot tizimi bosh sahifasi

Davlat reyestridan mavjud ko'chirmani yuklab olish uchun mulkdor o'zining shaxsiy kabineti orqali bosh sahifada joylashgan qidiruv paneliga ko'chmas mulk obyektining kadastr raqamini kiritadi, so'ngra rasmda paydo bo'lgan kodni kiritib, izlash tugmasi bosiladi. Izlash tugmasini bosganda ko'chmas mulk objekti haqidagi ma'lumotlar aks etgan maydon vujudga keladi, bu yerdan ko'chirmani yuklab olish degan tugmani bosib tegishli ko'chirmani yuklab olishi mumkin.

Bugungi kunda «DAVREYESTR» tizimini yuritish uchun asos bo'luvchi amaldagi normativ huquqiy hujjatlariga quyidagilar kiradi:

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining

02.09.2020 yildagi "Kadastr sohasida ayrim davlat xizmatlari ko'rsatishning ma'muriy reglamentlarini tasdiqlash to'g'risida"gi

535-sonli qarori \24\;

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining

29.12.2018 yildagi "Ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 1060-sonli qarori \12\;

*O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.04.2019 yildagi "Ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ - 4270-sonli qarori \25\;

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining

18.05.2021 yildagi "Vazirlar Mahkamasining «Davlat kadastr sohasida davlat xizmatlari narxlarini belgilashda tabaqalashtirilgan yondashuv tartibini takomillashtirish to'g'risida» 2014-yil 10-iyuldagi 186-son qaroriga o'zgartirishlar kiritish haqida (O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Er hisobi va davlat kadastrlarini yuritish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida» 2020-yil 7-sentyabrdagi PF-6061-son Farmoni)"gi 306-sonli qarori \1\.

2.3. Kadastr va ko'chmas mulklarni ro'yxatdan o'tkazish integratsion axborot tizimi - UZKAD

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 22-avgust kuni o'tkazilgan tadbirkorlar bilan ochiq muloqoti doirasida belgilangan mulkiy huquqlarning ishonchli himoyasini yaratish, ushbu huquqlarni cheklayotgan omillarni bartaraf etish bo'yicha vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida, shuningdek, 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasiga muvofiq:

*2023-yil 1-yanvardan boshlab Kadastr va ko'chmas mulklarni ro'yxatdan o'tkazish integratsion axborot tizimi (keyingi o'rinlarda - UZKAD tizimi) ko'chmas mulk

obyektlariga bo'lgan huquqlarning davlat reyestri hamda ko'chmas mulk obyektlari haqidagi ma'lumotlar yuritiladigan, ma'lumotlarining haqiqiyligi va ishonchligi davlat tomonidan kafolatlanadigan yagona axborot tizimi etib belgilandi.

Eslatma:

*UZKAD tizimiga Garov reyestri, «Notarius» avtomatlashtirilgan axborot tizimi, Ko'chmas mulk obyektlari manzillari yagona reyestri, Tadbirkorlik subyektlari yagona davlat reyestri, O'zbekiston Respublikasi soliq to'lovchilarining yagona reyestri, «Davlat mulki» axborot tizimi, Nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning bo'linmalari reyestri, litsenziyalar, ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlar va xabarnomalar reyestrlari va ko'chmas mulk obyektlariga oid ma'lumotlar yuritilayotgan boshqa barcha davlat axborot tizimlari integratsiya qilinadi hamda real vaqt rejimida onlayn ma'lumot almashinuvi yo'lga qo'yiladi;

*onlayn ma'lumot almashinuvi paytida ko'chmas mulkka bo'lgan huquq qog'oz shaklida yoki boshqa axborot tizimida davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi, shu sababli UZKAD tizimida bo'lmaganligi aniqlangan taqdirda, uch kun ichida ushbu huquq UZKAD tizimida haq undirmasdan va ariza talab qilmasdan davlat ro'yxatidan o'tkaziladi va ma'lumot taqdim etiladi;

*ko'chmas mulk bilan bog'liq bitimlarni rasmiylashtirish va davlat ro'yxatidan o'tkazish UZKAD tizimidagi ma'lumotlar asosida amalga oshiriladi, ko'chmas mulk haqida ushbu tizimda bo'lmagan boshqa ma'lumotlarni talab qilishga yo'l qo'yilmaydi, ma'lumotlarning haqqoniyligi davlat tomonidan kafolatlanadi, bundan qonunda nazarda tutilgan hollar mustasno;

*jismoniy va yuridik shaxslarga soliqlarni hisoblash, notarial harakatlarni rasmiylashtirish, davlat xizmatlari, bank, kommunal, sug'urta va boshqa ommaviy xizmatlarni ko'rsatishda ko'chmas mulkka oid barcha ma'lumotlar tegishli davlat organlari hamda xizmat ko'rsatuvchi shaxslar tomonidan UZKAD tizimidan olinadi;

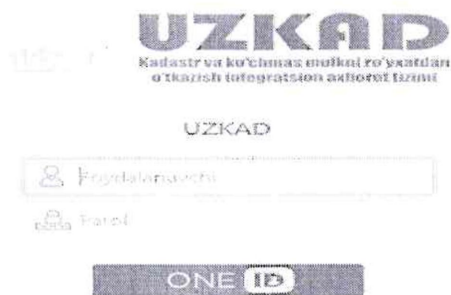
*Ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarning davlat reyestriga kiritilgan yozuvlar va ko'chmas mulk obyektlari bo'yicha «mulk tarixi»ga oid ma'lumotlar jismoniy va yuridik shaxslar uchun ochiq bo'ladi va ulardan haq evaziga Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali orqali foydalaniladi, davlat siriga oid hamda

«Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasining Qonunida nazarda tutilgan ma'lumotlar bundan mustasno.

*Kadastr agentligi qog'oz shaklida yoki boshqa axborot tizimlarida davlat ro'yxatidan o'tkazilgan ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlar haqidagi ma'lumotlarni har bir ko'chmas mulk obyektini bosqichma - bosqich identifikatsiyalagan holda UZKAD tizimiga to'liq o'tkazadi.

*Ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlar haqidagi ma'lumotlarni UZKAD tizimiga to'liq o'tkazish bo'yicha Kadastr agentligi mas'ul bo'lgan amaliy chora - tadbirlar. Qog'oz shaklida yoki boshqa axborot tizimlarida davlat ro'yxatidan o'tkazilgan ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlar to'g'risidagi ma'lumotlar har bir ko'chmas mulk obyektini identifikatsiyalagan holda quyidagi bosqichlarda UZKAD tizimiga to'liq o'tkaziladi:

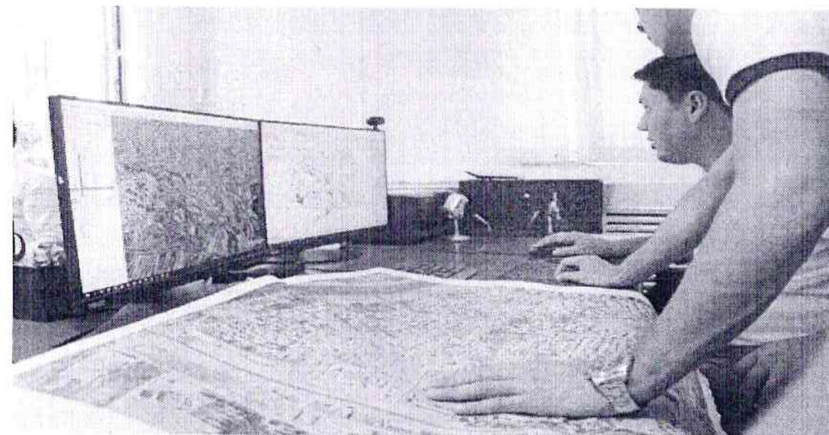
- 1- bosqich - ko'p kvartirali uylar (2022 yil dekabr);
- 2- bosqich - davlat tashkilotlariga tegishli obyektlar va ijtimoiy obyektlar (2023 yil iyun);
- 3- bosqich - tijorat tashkilotlariga tegishli obyektlar (2023-yil dekabr);
- 4- bosqich - yakka tartibdagi turar joylar va boshqa obyektlar (2024-yil dekabr).

2.3.1-rasm. UZKAD axborot tizimiga kirish oynasi

Mamlakatimizda ko'chmas mulk obyektlarini xatlovdan o'tkazish va yerdan foydalanuvchilar chegaralarini aniqlash hamda ularga oid ma'lumotlarni tegishligi bo'yicha UZKAD axborot tizimiga kiritish bo'yicha tizimli ishlar amalga

oshirilmoqda. Hozirgi kunda Davlat kadastrlar palatasi boshchiligida viloyat boshqarmasi hududiy filial mas'ullari bilan birgalikda xatlov ishlari olib borilmoqda. Xatlovdan ko'zlangan maqsad UZKAD tizimida yer fondining to'g'ri hisobga olinishini tahlil qilish va aniqlangan kamchiliklarning bartaraf etilishini ta'minlashdan iborat.

2.3.2-rasm. Dastur va axborot tizimlari bilan ishlash jarayoni

2.3.3 - rasm. GoogleEarth saytidan olingan tasvir

III. bob. BINOLAR VA INSHOOTLAR KADASTRINI YURITISHNI GAT TEKNOLOGIYARI ORQALI TAKOMILLASHTIRISH

3.1. Ilmiy - tadqiqot olib borilgan hudud haqida ma'lumot

(Pskent tumani misolida)

Monografiyada ilmiy - tadqiqot olib borilgan mavzu "Binolar va inshootlar kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish" (Pskent tumani misolida) uchun Pskent tumani obyekt sifatida tanlangan.

Pskent tumani - Toshkent viloyatidagi tuman bo'lib 1926 yil 29 sentyabrda tashkil etilgan. Chegara uzunligi - (30,6 km). Shundan, Tojikiston Respublikasi bilan (5,84 km), Olmaliq bilan (9,87 km), Ohangaron bilan (4,18 km), O'rta Chirchiq bilan (3,48 km), Oqqo'rg'on bilan (2,9 km), Bo'ka bilan (3,97 km) chegaradosh. Maydoni 78 mln 658 ming kv.km. Aholisi 98 484 ming kishi. Pskent tumanida 1 shahar (Pskent), 6 qishloq fuqarolari yig'ini (Do'ngqo'rg'on, Kerovchi, Murotali, Koriz, Oqtepa, Sayd) bor. Tuman markazi - Pskent shahri.

Tabiati. Tuman hududi Qurama tog' tizmalarining etaklarida va Ohangaron daryosining chap sohilida, Chirchiq Ohangaron vodiysi boshlanadigan yerda joylashgan. Yer usti sharqdan g'arbga tomon qiya. O'rtacha balandligi 300 - 2500 m. Sharqiy qismi Qurama tog'lari, adirlar, cho'l, yaylovlar bilan band. Relyefi bir oz past - baland, eski daryo o'zanlari, jar va jilg'alar bilan parchalangan. Tumanning g'arbiy qismida sug'oriladigan yerlar joylashgan. Tuproqlari, asosan, tipik bo'z tuproqlar, pastqam joylarda o'tloqi, botqoq - o'tloqi, allyuvial tuproqlar. Tumanning chekka sharqida to'q bo'z tuproqlar va qo'ng'ir tuproqlar tarqalgan bo'lib, bu yerlardan yaylov sifatida foydalaniladi. Kurama tog'idan Ohangaron daryosi oqib tushadi, tog' soylaridan Qizota, Kovuldi. Olmaliqsoy, Parganda, Qoraqiyosoy oqib o'tadi. Anhor, Bo'ka, Sho'r, O'rtaariq, Bo'rjar singari qadimiy kanallar, Shimolda Toshkent kanali bor. Shimoliy chegarasi bo'ylab Toshkent suv ombori («Toshkent dengizi») joylashgan.

Iqlimi. Iqlimi mo'tadil issiq, quruq. Yillik o'rtacha harorat 13,5°; iyulning o'rtacha harorati 27°, eng yuqori harorat i 41,1°, yanvar oyi harorati -1,0°, eng past harorat -27, 2°. Vegetatsiya davri 210 - 220 kun. Yillik yog'in 350 mm. Yovvoyi

o'simliklardan tekisliklarda qamish, dashtda shuvoq - sho'ra, tog' oldi yerlarida bo'tako'z, daryo va soylarning vodiylarida archa, do'lana, zarang, oлча, olma, chetan (ryabina) va boshqalar o'sadi. Yovvoyi hayvonlardan daryo qayirlarida bo'ri, chiyabo'ri, yumronqoziq, quyon, to'qay mushugi, o'rdak, g'oz, qirg'ovul, tog'larda kaklik, bedana, mayna, loyxo'rak, suvilonlar, ondatralar yashaydi. Tumanning sharqiy qismida foydali qazilmalardan mis, qo'rg'oshin, rux, oltin, molibden va boshqa nodir metall rudalari, flyuorit, ohaktosh, shag'al, qum va boshqa turli xil qurilish materiallari qazib olinadi.

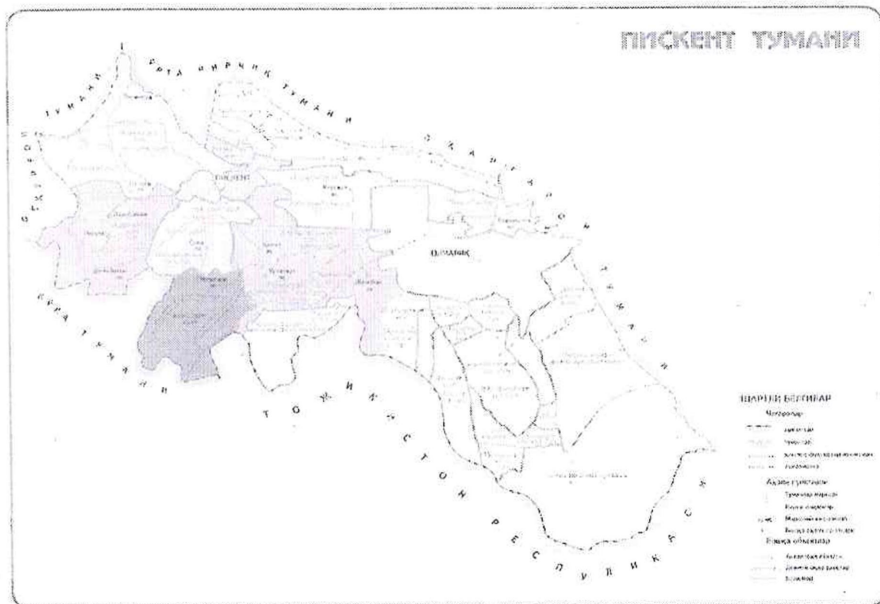
Aholisi. Aholisi asosan, o'zbeklar, shuningdek, tojik, tatar, rus va boshqa millat vakillari ham yashaydi. Aholining o'rtacha zichligi 1 km kvadratga 109,2 kishi. Shaharliklar 31,4 ming kishi, qishloq aholisi 54,9 ming kishi. Xo'jaligi qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishga ixtisoslashgan. Sanoat, transport, aloqa, qurilish korxonalari bor. Shirkat va dehqon-fermer xo'jaliklari paxtachilik, g'allachilik, bog'dorchilik, chorvachilik bilan shug'ullanadilar. Tumanda 66 davlat, 1243 nodavlat korxonasi, 1 qo'shma korxonasi, 10 aksiyadorlik jamiyati, 2 jamoa, 8 shirkat xo'jaligi, 970 fermer xo'jaligi faoliyat ko'rsatadi.

Tumanning sug'oriladigan ekin maydoni. Tumanning sug'oriladigan ekin maydoni 20,7 ming ga, shu jumladan, 10 ming ga yerga paxta, 8,4 ming ga yerga don, 420 ga yerga poliz va sabzavot ekinlari ekiladi.

Tuman yer fondi bo'yicha:

Tuman umumiy yer maydoni - 80372 ga

Qishloq xo'jaligi yerlar - 56525ga

3.1.1. – rasm. Pskent tumani kartasi

Aholi punktlarining yerlari - 6918ga

Sanoat, transport, aloqa, mudofaa va boshqa yerlar - 2267ga

Tarixiy - madaniy yerlar - 23.2ga

O'rmon fondi - 2209ga

Suv fondi - 1325ga

Zaxira yerlar - 120ga

3.2. Pskent tumanda bino va inshootlarning kadastr pasportini shakllantirish va davlat ro'yxatidan o'tkazish

Ko'chmas mulk obyekti mulkdorlari yoxud ushbu obyekt bo'yicha ashyoviy huquqlar egalari bo'lgan yuridik va jismoniy shaxslar yoki ularning vakolatli vakillari ko'chmas mulk obyektiga bo'lgan mulk huquqi yoki boshqa ashyoviy huquqlar vujudga kelgan, boshqa shaxsga o'tgan, cheklangan yoki bekor bo'lgan yoki ko'chmas mulk obyektining huquqiy holati o'zgargan -kundan boshlab bir oy

muddatda ko'chmas mulk obyektiga bo'lgan huquqni O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 29-dekabrda 1060 - son "Ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibini takomillashtirish chora- tadbirlari to'g'risida"gi qarori\2\ga asosan davlat ro'yxatidan o'tkazishlari shart.

Buning uchun yuridik yoki jismoniy shaxslar offlayn Davlat xizmatlari markazi orqali yoki onlayn tarzda yagona interaktiv davlat xizmatlari partali orqali ariza berishlari mumkin. Avval kadastr pasporti shakllantiriladi so'ng davlat ro'yxatidan o'tkaziladi.

Kadastr pasportini shakllantirish xizmati barcha shaxslarga ko'rsatiladigan yarim avtomatik jarayon.

Bu qanday ishlaydi?

1. Ariza beruvchi YaIDXPda ro'yxatdan va/yoki avtorizatsiyadan o'tadi va so'rov yuboradi.
2. Mutaxassis organ joylardagi o'lchovlarni amalga oshiradi va Yagona Interaktiv Davlat Xizmati Portal(YaIDXP)ji orqali elektron shaklda talabgorga to'lov uchun invoys yuboradi.
3. Ariza beruvchi to'lovni amalga oshiradi.
4. Vakolatli organ kadastr pasportini shakllantiradi va YaIDXP orqali arizachiga xabarnoma yuboradi.

Xizmat uchun narxlar O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 24-iyuldagi 623- son "Kadastr hujjatlarini tayyorlash bo'yicha davlat xizmatlari narxlarini belgilashda tabaqalashtirilgan yondashuv tartibini takomillashtirish to'g'risida" 2014-yil 10-iyuldagi 186-son qaroriga o'zgartirishlar kiritish to'g'risida" qarori bilan o'rnatilgan. \26\

Kadastr pasportini tayyorlash va kadastr hujjatlarini rasmiylashtirish uchun narxlar:

1. Ko'p kvartirali uydagi kvartira - Obyektning 1 kvadrat metr maydoni uchun bazaviy hisoblash miqdorining 1 foizi, 25 foizga ko'paytirilgan holda;

2. Yakka tartibdagi turar-joy - Obyektning 1 kvadrat metr maydoni uchun bazaviy hisoblash miqdorining 1 foizi, 25 foizga ko'paytirilgan holda;

3. Yer uchastkasini ajratish bo'yicha ish mavjud bo'lganda, yakka tartibda turar-joy qurish uchun ajratilgan yer uchastkasi - Bepul;

4. Yer uchastkasini ajratish bo'yicha ish mavjud bo'lmaganda, yakka tartibda turar-joy qurish uchun ajratilgan yer uchastkasi - Bazaviy hisoblash miqdorining 1,25 baravari;

5. Dehqon xo'jaligini yuritish uchun ajratilgan yer uchastkasi - Bazaviy hisoblash miqdorining 1,25 baravari;

Noturar obyektlarini qurish uchun ajratilgan yer uchastkasi - Bazaviy hisoblash miqdorining 1,25 baravari;

6. Qishloq xo'jaligi ehtiyojlari uchun ajratilgan yer uchastkasi - Bazaviy hisoblash miqdorining 2,5 baravari.

Onlayn tarzda my.gov.uz sayti orqali to'g'ridan to'g'ri yoki kadastr.uz sayti orqali ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish quyidagicha amalga oshiriladi:

1. Ariza beruvchi YaIDXPda ro'yxatdan va/yoki avtorizatsiyadan o'tadi va so'rov yuboradi.

2. Mutaxassis organ joylardagi o'lchovlarni amalga oshiradi va YaIDXP orqali elektron shaklda talabgorga to'lov uchun invoys yuboradi.

3. Ariza beruvchi to'lovni amalga oshiradi.

4. Vakolatli organ kadastr pasportini shakllantiradi va YaIDXP orqali arizachiga xabarnoma yuboradi.

2.1-rasm. Ko'chmas mulk obyektining kadastr pasporti

Bino va inshootlarga mulk huquqining vujudga kelishini va boshqa shaxsga o'tishini tasdiqlovchi hujjatlar quyidagilardan iborat:

*qurilishi (rekonstruksiyasi) tugallangan binolar va inshootlarni foydalanishga qabul qilish dalolatnomasi;

*notarial tartibda tasdiqlangan bino, inshootning oldi - sotdi shartnomasi;

*2019 yil 1 yanvargacha tuzilgan bino va inshoot bo'yicha topshirish - qabul qilish dalolatnomasi bilan birga oldi - sotdi shartnomasi;

*korxonaning topshirish - qabul qilish dalolatnomasi bilan birga notarial tartibda tasdiqlangan oldi - sotdi shartnomasi;

*notarial tartibda tasdiqlangan lizing shartnomasi;

*bino, inshoot, turar joyni hadya etish to'g'risidagi notarial tartibda tasdiqlangan shartnoma;

*bino, inshoot, turar joyni ayirboshlash to'g'risidagi notarial tartibda tasdiqlangan shartnoma;

*turar joyni boshqa shaxsga renta to'lovi sharti bilan o'tkazilishi nazarda tutiladigan notarial tartibda tasdiqlangan renta shartnomasi;

*xususiy lashtirilgan davlat binosi, inshooti, turar joyini tasarruf etish huquqi bilan mulk huquqini beruvchi davlat orderi;

*notarial tartibda tasdiqlangan meros qilib olish huquqi va yer - xotinlarning umumiy mulki bo'lgan bino, inshootning tegishli qismiga bo'lgan mulk huquqi to'g'risidagi guvohnoma;

*notarial tartibda tasdiqlangan ko'chmas mulk obyektini yuridik shaxslarning ustav jamg'armasiga ulush sifatida berish shartnomasi;

*ko'chmas mulk obyektini muassisga uning ulushini qaytarib berish sifatida notarial tartibda tasdiqlangan shartnomasi;

*sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etishda ko'chmas mulk obyektini realizatsiya qilish bo'yicha auksion natijalari haqida bayonnoma;

*tuman(shahar) hokimining turar joyni noturarjoy toifasiga o'tkazishga ruxsati;

*tuman(shahar) qurilish bo'limining noturar joy binosini turar joy toifasiga o'tkazishga ruxsati;

*sud qarori yoki davlat ijrochisining qarori yoxud davlat ijrochisi tomonidan tasdiqlangan undiruvchi va qarzdor o'rtasida tuzilgan bino va inshootni berish dalolatnomasi.

Xorijiy yuridik yoki jismoniy shaxsning mulki bo'lgan binolar va inshootlar sotilgan taqdirda binolar va inshootlarga bo'lgan huquqni davlat ro'yxatidan o'tkazish binolar va inshootlarni sotishdan olingan daromadlar bo'yicha yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'i yoki jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i to'langanligi to'g'risidagi ma'lumotnoma taqdim etilgan taqdirda amalga oshiriladi, binolar va inshootlar O'zbekiston Respublikasida davlat ro'yxatidan o'tgan yuridik shaxsga sotilgan hollar bundan mustasno.

Binolar va inshootlarni sotishdan olingan daromadlar bo'yicha yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'i yoki jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i to'langanligi to'g'risidagi axborot soliq organlari tomonidan davlat ro'yxatidan o'tkazuvchi organga axborot - kommunikatsiya tizimi orqali bir kunlik muddatda taqdim etiladi.

Xizmat narxi va to'lash tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2014-yil 10-iyuldagi 186 - sonli qarori\27\ga asosan ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huqular va ular bo'yicha tuzilgan bitimlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish bo'yicha davlat xizmatlari narxi belgilangan. Xizmat ko'rsatish muddati 2 kun.

Natijani olish usullari Ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazishga ariza yuborish Yagona portal orqali foydalanuvchi shaxsiy kabinetiga va/yoki foydalanuvchi Yagona portalda ro'yxatdan o'tishda ko'rsatgan pochta manziliga yuboriladi, shuningdek kadastrning hududiy organlaridan shaxsan kelib olib ketishi mumkin. Xizmat natijasi Arizachiga (arizachidan) ko'chmas mulk (yer uchastkalari, binolar va inshootlar) huquqining yuzaga kelishi (to'xtatilishi, ko'chirilishi) to'g'risidagi yozuvni ko'chmas mulk (er uchastkalari, bino va inshootlar) huquqi. Yagona davlat reyestriga kiritish va Ko'chmas mulkka (yer uchastkalari, bino va inshootlar) huquqni davlat ro'yxatidan o'tkazish guvohnomasini taqdim etish. Rad etish sabablari Ko'chmas mulk (yer uchastkalari, binolar va

inshootlar)ning tegishliligi to'g'risida kelishmovchilikning yuzaga kelishini tasdiqlovchi hujjatlarni davlat ro'yxatidan o'tkazuvchi organda mavjudligi. Qonunchilikda belgilangan tartibda ko'chmas mulk (yer uchastkalari, binolar va inshootlar)ni olib qo'yish to'g'risidagi ma'lumotlarni davlat ro'yxatidan o'tkazuvchi organda mavjudligi. Huquqni davlat ro'yxatidan o'tkazish jarayoni to'xtatilganida taqdim etilgan materiallardagi kamchiliklar bartaraf etilmaganligi. Huquqni yuzaga kelish jarayonini belgilamaydigan hujjatlarni taqdim etilishi. Ko'chmas mulkka (yer uchastkalari, binolar va inshootlar) huquqni to'xtatilishi. Shikoyat arizasi berish tartibi Arizachi sifatsiz ko'rsatilgan xizmat uchun va mas'ul xodimning e'tiborsizligi ustidan qonun doirasida yuqori turuvchi tashkilotlarga shikoyat yuborish huquqiga ega.

Kadastr yig'ma jildini tayyorlash

Ko'chmas mulk obektlariga bo'lgan huquqlarni tasdiqlovchi hujjatlar arizaga (shartnomaga) ilova qilinmasa, filial tomonidan kadastr yig'majildi tayyorlanmaydi.

Kadastr yig'majildi ko'chmas mulk obyektining geografik joylashuvi, huquqiy maqomi, miqdor, sifat tavsiflari va qiymati, shuningdek, uning holatidagi joriy o'zgarishlar haqidagi materiallar va ma'lumotlarni hamda ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni tasdiqlovchi hujjatlarni jamlash yo'li bilan filial kadastr muhandislari tomonidan tayyorlanadi hamda qog'oz va elektron shaklda filialning idoraviy kadastr arxivida doimiy saqlanadi.

Kadastr yig'majildi Kadastr agentligi direktorining "Kadastr yig'majildining muqovasi va tarkibidagi elektron axborot tizimida shakllanadigan ma'lumotlarning namunaviy jadvallari, qaydnomalari va blankalari shakllarini tasdiqlash haqida"gi 2022-yil 21-apreldagi 3 - 2022 - son (20.05.2022 yil ro'yxat raqami 3369 - son) buyrug'iga qat'iy rioya etgan holda tayyorlanadi.

Ko'chmas mulk obyektiga tayyorlangan kadastr yig'majildi natijasi bo'yicha buyurtmachiga kadastr pasporti taqdim etiladi.

Buyurtmachining so'roviga ko'ra, filial tomonidan kadastr yig'majildining nusxasi elektron shaklda taqdim etiladi.

Filial tomonidan o'tkazilgan o'lchov ishlari natijasida tayyorlangan kadastr yig'majildi tarkibidagi ma'lumotlar to'g'riligiga filial kadastr muhandislari javobgar hisoblanadi.

Kadastr yig'majildini tayyorlash jarayoni va shartlari

Buyurtmachining arizasi (keyingi o'rinlarda - buyurtma) axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda "DAVREYESTR AAT" maxsus axborot tizimi orqali filialga kelib tushadi va quyidagi bosqichlarda xodimlar tomonidan ko'rib chiqiladi va kadastr yig'majildi tayyorlanadi.

1 - bosqich. Filial bosh muhandisi:

-buyurtma kelib tushgan kunda buyurtmaga ilova qilingan huquqni belgilovchi hujjatlar qaror talablarini bajarsa "DAVREYESTR AAT" orqali tanlov asosida filial kadastr muhandisi belgilanib, ijroga qaratadi yoki aksincha qaror talablariga zid keluvchi yoki taqdim etilgan hujjatlarda qarama - qarshiliklar mavjud bo'lsa rad etadi;

Izoh. Ko'chmas mulk obyektiga kadastr yig'majildini tayyorlash va kadastr pasportini rasmiylashtirishni rad etish uchun quyidagilar asos bo'ladi:

- *ko'chmas mulk obyektiga tegishli huquq belgilovchi hujjatlarning mavjud emasligi;
- *filialda ushbu ko'chmas mulk obyektining mansubligi masalasida nizolar borligidan dalolat beruvchi sud hujjatlarining mavjudligi;
- *vakolatli organ tomonidan ko'chmas mulk obyektiga taqiq yoki xatlov qo'yilganligi;
- *taqdim etilgan hujjatlarda noto'g'ri, qarama - qarshi yoki buzilgan ma'lumotlar aniqlanishi;
- *filialda ushbu yer uchastkasi qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda olib qo'yilganligi haqidagi ma'lumotlarning mavjudligi;
- *yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarning qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan hollarda va tartibda bekor qilinganligi;
- *ariza beruvchi davlat xizmatidan foydalanishdan bosh tortganligi;
- *ko'chmas mulk obyektida o'lchov ishlarini olib borilishiga, shu jumladan, ko'chmas mulk obyektiga kirish imkoni yo'qligi (foydalanib kelayotgan shaxslar tomonidan bino va inshootga, yer uchastkasiga kirishga qarshilik qilish).

2 - bosqich. Filial kadastr muhandisi:

-qabul qilib olingan buyurtmaga asosan undagi huquqiy hujjatlarni tahlil qiladi, "Nextcloud" dasturidan foydalangan holda dastlabki tayyorlangan kadastr hujjatlari arxivini o'rganadi. Agar, "Nextcloud" da arxiv hujjatlari to'liq yoki sifatli yuklanmagan bo'lsa, filial arxivariusiga murojaat qilgan holda arxivdagi kadastr hujjatlarini to'liq yuklashini talab qiladi;

Izoh. Birlamchi tayyorlanayotgan kadastr hujjatlari bundan mustasno.

-elektron ma'lumotlar bazasida obyekt to'g'risida ma'lumotlar mavjud yoki mavjud emasligini o'rganadi.

Izoh: Filial kadastr muhandislari kadastr yig'majildlari va pasportlarini shakllantirishda faqatgina "Nextcloud" dasturidagi arxiv hujjatlaridan foydalanadi.

3 - bosqich. Filial arxivariusi:

-filial kadastr muhandislari talabi bo'yicha buyurtma kelib tushgan ko'chmas mulk objekti bo'yicha arxiv hujjatlarini "Nextcloud" dasturiga yuklashdagi kamchiliklarni tezkorlik bilan bartaraf qiladi.

-arxiv saqlovidagi kadastr yig'majildlarini kadastr muhandislarini qo'lga berish qat'iyon taqiqlanadi.

Izoh: Arxiv saqlovidagi kadastr yig'majildlarining berilishiga zarurat bo'lgan taqdirda, faqatgina filial rahbari yoki filial bosh muhandisining yozma ruxsatnomasi asosida o'rnatilgan tartibda arxiv hujjatlarini topshirish - qabul qilish reyestr kitobiga qayd qilgan holda beriladi hamda belgilangan muddatda to'liq qaytarilishini talab qiladi.

4 - bosqich. Filial kadastr muhandisi:

-obyektni joyida chiqqan holda xatlov o'tkazish.

-o'ziga berilgan login - parolidan foydalangan holda buyurtma bo'yicha kelib tushgan obyektning "Nextcloud" dasturidagi kadastr yig'majildidan foydalanib, o'lchov ishlarini bajaradi.

Izoh:

- o'lchov ishlari o'tkaziladigan ko'chmas mulkni mulkdor bilan birgalikda to'liq ko'rib chiqadi, barcha yer, bino va inshootlarning joylashuvini, obyektning

chegaralarini geodezik asboblardan yordamida (WGS - 84 koordinatalar tizimida) o'lehab. obyektning va uning ayrim qismlarining maydonini hisoblab, kadastr rejasiga tushiradi va imzosi bilan tasdiqlaydi;

- bino - inshootlarning tashqi va ichki o'lchamlarini to'liq o'lchaydi va konstruktiv materiallariga aniqlik kiritib, kadastr rejasiga yozadi;
- chegaradosh dalolatnomalarni rasmiylashtirgandan so'ng chegaradoshlarga aniqlik kiritib, mulkdor va chegaradoshlarga imzolotadi.

O'zining funksional vazifalarini bajarish jarayonida hushmuomala bo'lishi, vakolati doirasidan chetga chiqmasligi, biror - bir moddiy va moliyaviy manfaatdorlikni ko'zlamasligi, ta'magirlik qilmasligi, qonunchilikda belgilangan talablardan tashqari hujjatlar talab etmasligi lozim.

Filialga qaytgandan so'ng:

- kadastr rejasini 1:500 masshtabda shartli belgilarga muvofiq kompyuterda AUTOCAD yoki ArcGIS dasturi orqali chizadi;
- obyektning joylashgan joyi hamda yer uchastkasining chegaralari haqidagi ma'lumotlarni avtomatlashtirilgan kadastr ma'lumotlar geoportaliga kiritish uchun filial DKYaT mutaxassisiga elektron ko'rinishda beradi;
- barcha ma'lumotlarni umumlashtirgan holda belgilangan tartibda kadastr yig'majildini shakllantiradi.

5 - bosqich. "Ko'chmas mulk - 3" dasturida hisobga olinmagan (yangi), hisobdan chiqariladigan obektlar:

Ko'chmas mulk obyektiga birlamchi kadastr hujjat rasmiylashtirilayotgan yoki ma'lumotlar bazasida ko'chmas mulk obyektini to'g'risida ma'lumot mavjud emasligi aniqlanadigan bo'lsa, belgilangan tartibda boshqarmaga murojaat qilish uchun namunaga muvofiq bildirgi tayyorlaydi.

Bildirgida quyidagi ma'lumotlar bo'lishi shart:

- Buyurtmachi tomonidan kadastr yig'majildi hamda uning natijasi bo'yicha kadastr pasportini rasmiylashtirish uchun berilgan ariza raqami;

- yangi ko'chmas mulk obyektiga beriladigan kadastr raqami yoki o'chirilishi kerak bo'lgan raqam (dasturda ketma - ketlik asosida avtomatik tarzda beriladi), manzili agar o'chiriladigan bo'lsa, o'chirilish sababi (to'liq ko'rsatilgan holda);

- obyekt joylashgan joyi (koordinatalari bilan), yer maydoni, toifasi, (kontur raqami - agar mavjud bo'lsa) va yer turi to'g'risida ma'lumot.

Bildirgiga obyektning barcha huquqiy asoslari ilova qilinadi;

Ushbu bildirgi filial boshlig'i, filial yer kadastriga va ma'lumotlar bazasiga mas'ul xodimlari hamda filial kadastr muhandisi tomonidan imzolandi.

Rasmiylashtirilgan bildirgi filial kadastr muhandisi tomonidan ma'lumotlar bazasiga mas'ul va filial DKYaT mutaxassisiga taqdim etiladi.

6 - bosqich. Filial DKYaT mutaxassisiga:

- taqdim etilgan obyekt bo'yicha ma'lumotlarni "ArcGIS" dasturiga kiritadi;
- oldindan kiritilgan obyekt to'g'risidagi ma'lumotlarni "ArcGIS" dasturi va "Ko'chmas mulk - 3" dasturidagi bir xillikni ta'minlaydi.

Eslatma: Obyekt to'g'risida "Ko'chmas mulk - 3" dasturida ma'lumotlar mavjud bo'lmasa, o'lchov natijalari bo'yicha qilingan ishlarni (shu kunning o'zida) (*.shp)elektron formatidagi fayl ko'rinishida filial ma'lumotlar bazasiga mas'ul xodimga taqdim etadi.

7 - bosqich. Filial ma'lumotlar bazasiga mas'ul:

-yangi obyekt yaratish uchun filial kadastr muhandisi tomonidan shakllantirilgan namunadagi bildirgini hamda filial DKYaT mutaxassisidan obyektning (*.shp) elektron formatidagi faylini "IS web servis"ga (o'sha kunning o'zidayoq) yuklaydi.

8 - bosqich. Boshqarma DKYaTga mas'ul xodimi:

-IS web servis orqali yangi obyekt yaratishga kelib tushgan arizalarni shu kunning o'zida (*.shp) elektron formatidagi fayl ma'lumotlarini davlat kadastrlari yagona tizimiga kiritilgan davlat kadastrlari himoya va muhofaza tegra(zona)lari bilan solishtiradi.

-kadastr muhandisi tomonidan tayyorlangan bildirgidagi koordinatalar va (*.shp) elektron formatidagi fayldagi koordinatalarni solishtiradi.

-taqdim etilgan ma'lumotlarda kamchiliklar aniqlansa, (shu kunning o'zida) bartaraf etish uchun filialga qaytaradi.

-taqdim etilgan ma'lumotlar to'g'ri bo'lsa, IS web servis orqali boshqarma davlat ro'yxatidan o'tkazuvchisiga o'tkazadi.

9- bosqich. Boshqarma davlat ro'yxatidan o'tkazuvchisi:

-IS web servis orqali taqdim etilgan huquq belgilovchi hujjatlar amaldagi qonunchilik talablariga to'g'ri kelishini ko'rib chiqadi, mos keladigan bo'lsa tasdiqlab, boshqarma ma'lumotlar bazasi mas'uliga o'tkazadi.

Izoh: Kamchiliklar aniqlansa yoki huquq belgilovchi hujjatlar amaldagi qonunchilik talablariga zid bo'lsa, asoslari ko'rsatgan holda rad etadi.

10 - bosqich. Boshqarma ma'lumotlar bazasiga mas'ul:

- IS web servis orqali taqdim etilgan bildirgida kadastr pasporti yaratish uchun kelib tushgan buyurtmani raqami bilan "DAVREYESTR" dasturida kelib tushgan yoki tushmaganligini tekshiradi.

a) Hududiy boshqarmalar orqali yaratilayotgan ko'chmas mulk obyektlari bo'yicha:

- huquqni belgilovchi hujjatlar kadastr raqamini yaratish uchun yetarli deb topsa, "Ko'chmas mulk - 3" dasturida yangi obyekt kadastr raqami va manzilini shakllantiradi.

- yangi yaratilgan obyektga bildirgida taqdim etilgan manzilni, qo'shimcha ma'lumotlar kiritish qatorida kadastr pasportini yaratish uchun kelgan ariza va shakllantirilgan sanasini yozadi.

- "Ko'chmas mulk - 3" dasturiga bildirgida berilgan koordinatalari kiritadi va IS web servis da ishni bajarilgani to'g'risida belgi qo'yadi.

- agar, bildirgida yoki obyektning huquq belgilovchi hujjatlarida kamchiliklar aniqlansa, asoslantiruvchi izoh bilan veb - servis orqali rad etadi.

b) Davlat kadastrlari palatasi markaziy apparati orqali yaratilayotgan ko'chmas mulk obyektlari bo'yicha - ma'lumotlar ro'yxatini umumlash tirgan holda boshqarma boshlig'i va davlat ro'yxatdan o'tkazuvchisi tomonidan imzolangan Uslubiy

qo'llanmaning 2 - ilovasiga muvofiq namunadagi bildirgi asosida IS web servis orqali Davlat kadastrlari palatasiga yuboradi.

11 - bosqich. Filial ma'lumotlar bazasiga mas'ul:

-IS web servis orqali yangi ko'chmas mulk obyektiga kadastr raqami hamda manzil berilganligi yoki rad etilganligi to'g'risidagi ma'lumotlarni qabul qiladi va shu vaqtning o'zidayoq kadastr muhandisiga xabar beradi.

12 - bosqich. Filial kadastr muhandisi:

-ma'lumotlar bazasida ko'chmas mulk obyektini yaratilgandan so'ng kadastr yig'majildi shakllantirish ishlarini yakunlaydi hamda uni imzolash uchun filial bosh muhandisiga taqdim etadi.

13 - bosqich. Filial bosh muhandisi:

-filial kadastr muhandisi tomonidan yakunlangan kadastr yig'majildini ko'rib chiqib, kamchiliklar aniqlansa, bartaraf etish uchun kadastr muhandisiga qaytaradi;

-kamchiliklar aniqlanmagan yoki bartaraf etilgandan so'ng kadastr yig'majildini imzolaydi hamda ko'chmas mulk obyektini to'g'risidagi ma'lumotlarni DKYaT va "Ko'chmas mulk - 3" dasturlariga kiritish uchun mas'ullarga yo'naltiradi:

14 - bosqich. Filial ma'lumotlar bazasiga mas'ul:

-kadastr yig'majildi hamda kadastr pasporti bo'yicha ma'lumotlarni "Ko'chmas mulk - 3" dasturiga to'liq va sifatli kiritib, bu haqda yig'majild muqovasiga muhr va imzosini qo'yadi hamda yig'majildni filial DKYaT mutaxassisiga beradi.

-"Ko'chmas mulk - 3" dasturini yuritadi va unga kiritilgan har bir ma'lumotga shaxsan javobgar hisoblanadi.

15 - bosqich. Filial DKYaT mutaxassisi:

-kadastr yig'majildi ma'lumotlariga asosan har bir obyektning koordinatalari bo'yicha joyiga to'g'ri tushishi, chegaralarining haqqoniyligi o'rganadi va DKYaT bazasiga sifatli kiritib, bu haqda yig'majild muqovasiga muhr va imzosini qo'yadi hamda yig'majildni filial bosh muhandisiga taqdim etadi.

-taqdim etilgan ma'lumotlarning (*.shp) elektron formatidagi faylini jamlagan holda DKYaT ma'lumotlarini shakllantirib boradi.

16 - bosqich. Filial bosh muhandisi:

-yig'majildni muqovasiga obyekt ma'lumotlari DKYaT va "Ko'chmas mulk - 3" dasturlariga kiritilganligi to'g'risida tomonidan mas'ullar muhr va imzosi bilan tasdiqlangandan so'ng filial boshlig'iga tekshirish uchun topshiradi.

17 - bosqich. Filial boshlig'i:

-tayyorlagan kadastr yig'majildini ko'rib chiqib, kamchiliklar aniqlansa, bartaraf etish uchun bosh muhandisga qaytaradi;

-kamchiliklar aniqlanmagan yoki bartaraf etilgandan so'ng kadastr yig'majildini imzolaydi va elektron kadastr pasportini tayyorlash uchun mas'ul filial kadastr muhandisiga topshiradi;

-kadastr yig'majildi va kadastr pasportining belgilangan talablarga asosan shakllantirilishi, ma'lumotlar bazasiga kiritilishi, belgilangan tartibda arxivga topshirilishini to'liq nazorat qiladi.

18 - bosqich. Filial kadastr muhandisi:

-kadastr yig'majildi shakllantirilib, imzolanganidan so'ng, obyektning elektron kadastr pasportini tayyorlaydi.

-belgilangan talablarga asosan kadastr pasporti rasmiylashtirish uchun kelib tushgan buyurtmada ko'chmas mulk obyekt to'g'risida (obyekt manzili, yer uchastkasi tavsifi, binolar va inshootlar tavsifi, ko'chmas mulk obyektining qiymati) ma'lumotlarni to'ldiradi va tekshirish uchun axborot tizimi orqali filial bosh muhandisiga kiritadi.

19 - bosqich. Filial bosh muhandisi:

-kadastr muhandisi tomonidan kadastr yig'majildiga asosan rasmiylashtirilgan kadastr pasportini hamda obyekt to'g'risidagi ma'lumotlar bazaga kiritilganligini tekshiradi;

-barcha ma'lumotlar to'g'ri kiritilgan va shakllantirilgan bo'lsa, kadastr pasportini elektron tarzda imzolaydi hamda axborot tizimi orqali to'lovga yuboradi (to'lov miqdori ko'chmas mulk obyektining binolar va inshootlari o'lchov maydonidan kelib chiqqan holda avtomatik ravishda belgilanadi).

-ma'lumotlar dasturga kiritilgandan so'ng, kadastr yig'majildini filial arxivariusiga topshiradi.

20 - bosqich. Arxivarius:

-ko'chmas mulk obyektiga rasmiylashtirilgan kadastr yig'majildlarini to'liq va sifatli skaner qilib, "Next cloud" dasturiga yuklaydi hamda qog'oz shaklini arxiv saqlovga oladi.

-har bir arxiv hujjatlarini "Next cloud" dasturiga to'liq va sifatli yuklanishi va qog'oz shaklidagi hujjatlarni saqlanishiga javobgar hisoblanadi.

-arxivga hujjatlarni qabul qilib olish, saqlash, vaqtincha foydalanish uchun berishda arxiv ishini yuritish bo'yicha tasdiqlangan tartibga amal qilgan holda olib boradi.

21 - bosqich. Filial DKYaT mutaxassisi:

-shakllantirilgan kadastr yig'majildiga asosan ko'chmas mulk obyektining DKYaT ma'lumotlarni Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 22 - iyundagi 389 - sonli qaroriga asosan fazoviy koordinatalar yagona tizimini (WGS - 84) qo'llash orqali shakllantiriladi.

-filial tomonidan shakllantirilgan DKYaT ma'lumotlarini "Next cloud FTP" web servis orqali boshqarma va Davlat kadastrlari palatasi markaziy apparatiga tezkorlik bilan taqdim etadi.

Ma'lumotlarni shakllantirish va taqdim etish:

- "Next cloud FTP" web servisdagi o'zlariga tegishli bo'lgan hududlarga kirib, ma'lumotlarni yuklash va yuklab olish uchun berilgan login - parollardan foydalanilgan holda amalga oshiriladi;

- taqdim etilayotgan ma'lumotlar "ArcGIS" dasturidan foydalanilgan holda (*.mdb) elektron formatida shakllantiriladi;

-umumiy bazada kun davomida bajarilgan ishlar har kuni ish vaqti so'ngida filial DKYaT mutaxassisi tomonidan "Next cloud FTP" web servisdagi yuklanadi.

Eslatma: Filial DKYaT mutaxassisi kadastr yig'majildi ma'lumotlariga asosan har bir obyektning koordinatalari bo'yicha joyiga to'g'ri tushishi, chegaralarining haqqoniyligi, binolar - inshootlarning to'liq chizilishi va atributiv ma'lumotlari to'liq bo'lishiga javobgar hisoblanadi.

Amalga oshiriladigan ishlar quyidagi muddatlarda:

1 - 3 bosqichlar - buyurtma kelib tushgan kun;

4 - bosqich - turar joy obyektlari 2 kun muddatda, noturar joy obyektlarining maydoniga qarab, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 22-iyundagi 389-sonli qarorining 8 - bandida belgilangan muddatlar tugashidan 2 kun oldin;

5 - 11 bosqichlar - o'lov ishlari amalga oshirilgandan so'ng 1 kun;

12 - 21 bosqichlar - turar joy obyektlari bir kun muddatda, noturar joy obyektlarining maydoniga qarab, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021 - yil 22 -iyundagi 389 - sonli qarorining 8 -bandida belgilangan muddatlar tugashidan 1 kun oldin amalga oshirilishi lozim.

Davlat kadastrlari palatasi markaziy apparati orqali yaratilayotgan ko'chmas mulk obyektlari bo'yicha - yangi ko'chmas mulk obyektlariga kadastr raqamlarini va manzil berish ishlari Davlat kadastrlari palatasining markaziy apparati tomonidan bir kun muddatda quyidagi ishlarni amalga oshiradi:

-IS web servis orqali hududiy boshqarma tomonidan taqdim etilgan bildirgida kadastr pasporti yaratish uchun kelib tushgan buyurtmani raqami bilan "Davreestr" dasturida kelib tushgan yoki tushmaganligini tekshiradi;

-hududiy boshqarmaning bildirgisida ko'rsatilgan obyektning koordinatalari va (*.shp) elektron formatidagi fayldagi koordinatalari solishtiradi;

-huquqni belgilovchi hujjatlar amaldagi qonunchilik talabalariga to'g'ri kelsa, bildirgida ko'rsatilgan yangi obyekt kadastr raqami va manzilini "Ko'chmas mulk - 3" dasturida shakllantiradi;

-yangi yaratilgan obyektga bildirgida taqdim etilgan manzilni, qo'shimcha ma'lumotlar kiritish qatorida kadastr pasportini yaratish uchun kelgan ariza va shakllantirilgan sanasini yozadi;

-"Ko'chmas mulk - 3" dasturiga bildirgida berilgan koordinatalarini kiritadi va IS web servisdan ishini bajarilgani to'g'risida belgi qo'yadi.

Eslatma: Bildirgida yoki obyektning huquq belgilovchi hujjatlarida kamchiliklar aniqlansa, asoslantiruvchi izoh bilan veb - servis orqali rad etilishini tavsiya qilidi.

Nazorat va javobgarlik

Filial kadastr muhandislariga oy davomida shakllantirilgan kadastr pasportidan kelib chiqib, oylik ish haqlari hisoblanishida ushbu obyektlarning ma'lumotlari DKYaT va "Ko'chmas mulk - 3" dasturiga to'liq kiritilganligi mas'ullar tomonidan tasdiqlangandan so'ng amalga oshiriladi.

Filialda ma'lumotlari DKYaT va "Ko'chmas mulk - 3" dasturiga to'liq kiritilganligi mas'ullar tomonidan tasdiqlanmasdan kadastr pasporti shakllantirilgan holatlar aniqlangan taqdirda, filial boshlig'i, bosh muhandisiga tegishli chora ko'rilishiga asos bo'ladi.

Davlat kadastrlari palatasi markaziy apparati va hududiy boshqarmalarining Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish bo'limi tomonidan kadastr pasportini shakllantirish uchun kelayotgan kunlik buyurtmalar bo'yicha quyidagilar monitoring qilib boriladi:

-yangi kelgan arizalarni filial bosh muhandisi tomonidan filial kadastr muhandislariga biriktirilishi;

-filial kadastr muhandislariga tomonidan arizalarni tasdiqlangan Uslubiy qo'llanmaga asosan belgilangan muddatlarda ijro etilishi;

-yakunlangan arizalarni to'lovga yuborilishi;

-kadastr yig'majild va pasportlarini ushbu Uslubiy qo'llanmadagi bosqichlariga asosan o'z muddatida va sifatli shakllantirilishi;

-arizalarni asossiz rad etish holatlari.

Dasturda ko'chmas mulk obyektini yangi yaratish jarayoni filialning ushbu Uslubiy qo'llanmaga ilova qilingan shakldagi tasdiqlangan bildirgisiga asosan hududiy boshqarmalar tomonidan amalga oshiriladi.

Dasturda yangi ko'chmas mulk obyektini yaratish, hisobdan chiqarish yoki manzilini o'zgartirish, shuningdek, DKYaT ma'lumotlari bazasini shakllantirish uchun barcha hujjat va ma'lumotlar faqatgina "IS web servis" va "Next cloud FTP" web servislari orqali amalga oshiriladi.

Boshqa portallar, elektron pochta yoki ijtimoiy tarmoqlar orqali hujjat va ma'lumotlar almashish (tarqatish) qat'iy taqiqlanadi.

(Давлат кадастрлари палатаси филиали номи ёки кадастр муҳандисининг фамилияси, исми, отасининг исми)

КЎП КВАРТИРАЛИ УЙДАГИ ТУРАР ЖОЙНИНГ КАДАСТР ПАСПОРТИ (кадастр йиғмажилдидан кўчирма)

Кадастр йиғмажилди шакллантирилган сана	
Кадастр паспорти берилган	Сана
	Рақами

I. Манзил ҳақида маълумотлар

Кадастр рақами	
Жойлашган жойи	

II. Объект тавсифи

Бинонинг қаватлар сони	
Жойлашган қавати	
Умумий фойдали, (м ²)	
Яшаш майдони, (м ²)	
Жами хоналар сони	
Яшаш хоналари сони	
Кадастр қиймати, (сўм)	
Баҳолаш санаси	
Қўшимча маълумотлар	

(ижрочи лавозими)

(Ф.И.О.)

Объект бўйича қўшимча маълумотларни «davreestr.uz» веб-сайти орқали олиш имконияти мавжуд.

(Давлат кадастрлари палатаси филиали номи ёки кадастр муҳандисининг фамилияси, исми, отасининг исми)

ЯККА ТАРТИБДАГИ ТУРАР ЖОЙНИНГ КАДАСТР ПАСПОРТИ

(кадастр йиғмажилдидан кўчирма)

Кадастр йиғмажилди шакллантирилган сана	
Кадастр паспорти берилган	Сана
	Рақами

I. Манзил ҳақида маълумотлар

Ер участкасининг кадастр рақами	
Жойлашган жойи	

II. Ер участкаси тавсифи

Ер майдони, (м ²)	Ҳуқуқий ҳужжатга асосан	
	Амалда	
	Ўзбошимчалик билан эгалланган	
Фойдаланиш мақсади	Ҳужжат бўйича	
	Амалда	
Ер участкаси баҳоси (сўм)		
Сервитут ҳақида маълумот		
Кўп йиллик дараклар сони		

III. Бинолар ва нишоотлар тавсифи

Бино ва нишоотнинг номи	Кадастр рақами	Бинолар сони	Умумий қурилиш ости майдони (м ²)	Умумий фойдали майдон (м ²)	Фойдали майдони (яшаш майдони), (м ²)
	жами				
Ўзбошимчалик билан қурилган иморатлар					
	жами				
	Кадастр қиймати (сўм)				
	Баҳолаш санаси				
Қўшимча маълумотлар					

(ижрочи лавозими)

(Ф.И.О.)

(Давлат кадастрлари палатаси филиали номи ёки кадастр муҳандисининг фамилияси, исми, отасининг исми)

**ЕР УЧАСТКАСИНING
КАДАСТР ПАСПОРТИ**

(кадастр йиғмажилдидан кўчирма)

Кадастр йиғмажилди шакллантирилган сана	
Кадастр паспорти берилган	Сага
	Рақами

I. Манзил ҳақида маълумотлар

Ер участкасининг кадастр рақами	
Жойлашган жойи	

II. Ер участкаси тавенфи

Ер майдони, (м ²)	Ҳуқуқий ҳужжатга асосан	
	Амалда	
	Ўзбошимчалик билан эгалланган	
Фойдаланиш мақсади	Ҳужжат бўйича	
	Амалда	
Сервитут ҳақида маълумот		
Ер участкаси баҳоси (сўм)		
Кўп йиллик дароҳтлар сон		

(ижрочи лавозими)

(Ф.И.О.)

Объект бўйича қўшимча маълумотларни «davreestr.uz» веб-сайти орқали олиш имконияти мавжуд.

**Ер участкаси чегараларини аниқлаш ва келишиш
ДАЛОЛАТНОМАСИ**

20 __ йил « __ » _____ тумани (шаҳри)

Биз, _____
(туман, шаҳар филиали ёки кадастр муҳандиси номи)

(ижрочининг лавозими, фамилияси, исми, отасининг исми ёки кадастр муҳандисининг номи)
ва ер участкасининг ҳуқуқ эгаси

(юридик шахс вакилининг лавозими, фамилияси, исми, отасининг исми
қуйидагиларни аниқладик.
ёки жисмоний шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми)

Ер участкаси _____ жойлашган.
(жойлашган манзили)

Ер участкасининг кадастр рақами _____
_____ га _____ га ер участкаси
(юридик шахснинг номи ёки жисмоний шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми)

(ер участкаси берилган ёки унга бўлган ҳуқуқнинг ўтиши тўғрисида ҳужжат номи, санаси, рақами)
мувофиқ _____ ҳуқуқи билан берилган.

(ер участкасини бериш мақсади, ҳуқуқ тури)
амалда ер участкасининг майдони _____ га ни ташкил қилади.

Ер участкаси _____ мақсадида фойдаланилмоқда, унинг экин ери
_____ га, боғ _____ га, узумзор _____ га, тутзор _____ га, яйлов _____ га,
қурилиш остидаги ва ҳовли ерлари _____ га, бошқа ерлар _____ га.

Ер участкасидан ҳужжатлар бўйича фойдаланиш мақсади _____ амалда
_____ мақсадида фойдаланилмоқда.

Ер участкасига бўлган ҳуқуқнинг чекланиши _____
(ҳужжат номи, чеклаш мазмуни)

Ер участкасида _____
(ҳужжат номи, муҳофаза зонаси белгиланган объект тури, муҳофаза

зонасининг майдони, фойдаланиш шarti)
Ер участкасини баҳолаш натижалари тўғрисидаги маълумотлар _____

Ер участкаси чегараларининг таърифи _____

Ер участкаси чегаралари бўйича ер участкасига бўлган ҳуқуқ эгасининг ва чегарадош ер участкаларига бўлган
ҳуқуқ эгаларининг _____
(эътирозлари йўқ / қуйидаги эътирозлари мавжуд)

Ер участкасининг бошқа хусусиятлари _____
Мазкур далолатномага унинг ажралмас қисми сифатида ер участкасининг _____ масштабдаги
кадастр режаси илова қилинмоқда.

Финвал муқамидиси /
кадастр муқамидиси _____

(ижрочининг лавозими, имзоси, фамилияси, исми, отасининг исми)

Ер участкасига бўлган ҳуқуқ эгаси _____

(имзо)

(фамилияси, исми, отасининг исми)

Чегарадош ер участкаларига
бўлган ҳуқуқ эгалари

1. _____
(имзо)

(фамилияси, исми, отасининг исми)

2. _____
(имзо)

(фамилияси, исми, отасининг исми)

3. _____
(имзо)

(фамилияси, исми, отасининг исми)

20 ____ йил « ____ » _____ даги Ер участкаси чегараларини аниқлаш ва келишиш
далолатномасига

ИЛОВА

ЕР УЧАСТКАСИНИНГ КАДАСТР РЕЖАСИ

_____ (юридик шахснинг тўлиқ фирма номи ёки жисмоний шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми)

Кадастр рақами _____

Ер участкасининг майдони _____ га

Масштаб _____

Ижрочи _____
(имзоси, фамилияси, исми, отасининг исми)

Ер участкасининг
ҳуқуқ эгаси _____
(имзоси, фамилияси, исми, отасининг исми)

Чегарадош ер участкаларига бўлган ҳуқуқ эгалари:

_____ (номи, имзоси, фамилияси, исми, отасининг исми)

МУЛК ҲУҚУҚИНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИНИ ВА БОШҚА ШАХСГА УТИШИНИ ТАСДИҚЛОВЧИ ҲУҶЖАТЛАР
 Кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказишда ушбу ҳужжатлардан бири аризага илова қилиниши керак

Қурилиш (реконструкция) тугалланган бинолар ва иншоотларни фойдаланишга қабул қилиш даволатномаси	Хусусийлаштирилган давлат биноси, иншооти, турар жойини мулк ҳуқуқини берувчи давлат ордери
Нотариал тартибда тасдиқланган бино, иншоотнинг олди-сотди шартномаси	Нотариал тартибда тасдиқланган мерос қилиб олинган ҳуқуқ ва эр-хотинларнинг умумий мулки бўлган бино, иншоотнинг тегишли қисмига бўлган мулк ҳуқуқи туғрилидаги туноқнома
Бино ва иншоот бўйича тошириш-қабул қилиш даволатномаси билан бирга олди-сотди шартномаси	Кўчмас мулк объектни юридик шахсларнинг устан жамғармасига у тули сифатида бериш (турар жой объект) бўлса, нотариал тасдиқланган) шартномаси
Корхонанинг тошириш-қабул қилиш даволатномаси билан бирга нотариал тартибда тасдиқланган олди-сотди шартномаси	Кўчмас мулк объектни муассисга унинг удунини кайтариб бериш (турар жой объект) бўлса, нотариал тасдиқланган) сифатида шартномаси
Бино, иншоот, турар жойни ҳади этиш туғрисидаги нотариал тартибда тасдиқланган шартнома	Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этишда кўчмас мулк объектнинг реализация қилиш бўйича аукцион натижалари ҳақида баённома
Бино, иншоот, турар жойни аниқлаш туғрисидаги нотариал тартибда тасдиқланган шартнома	Туман (шаҳар) қурилиш бўлиmlарининг тураржойни нотуражой тоифасига ўтказишга руҳати
Турар жойни бошқа шахсга рента тўлов шарт билан ўтказишни назарда тутилган нотариал тартибда тасдиқланган рента шартномаси	Туман (шаҳар) қурилиш бўлиmlарининг нотуражой жой биносини тураржой тоифасига ўтказишга руҳати Суд қарори ёки давлат ижрочисининг қарори ёхуд давлат ижрочиси томонидан тасдиқланган ундирувчи ва қарздор ўртасида тузилган бино ва иншоотни бериш даволатномаси

3.2.2-рasm. Мулк ҳуқуқини вуждга келишини ва бoшқa шaxсгa o'тшини тасдиқловчи ҳужжатлар

Uslubiy qo'llanmaga
1-ILOVA

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI IQTISODIYOT VA MOLIYA VAZIRLIGI HUZURIDAGI
 KADASTR AGENTLIGINING DAVLAT KADASTRLARI PALATASI
 VILOYAT BOSHQARMASI
 TUMANI FILIALI**

2023 yil " " -son sh.
 Davlat kadastrlari palatasi
 viloyati boshqarmasi
 boshlig'i ga

BILDIRGI

Davlat kadastrlar palatasi viloyati boshqarmasi tumani filiali sizga shuni ma'lum qiladiki, tumani hokimining 2018-yil 15-fevraldagi №155-sonli qaroriga asosan Abdullaev Ilhomga tegishli bo'lgan 700.0 kv.m yer maydonida joylashgan turar-joy obyektiga kadastr pasportini shakllantirish uchun kelib tushgan 70877011-sonli arizasiga asosan. "Ko'chmas mulk3" dasturida tumani. "Istiqlol" MFY, Darxon ko'chasi 77-uy manzilini hamda 11:01:01:01:0001 kadastr raqamini shakllantirib berishingizni so'raymiz.

Ushbu obyekt massivida, 70-konturida joylashgan yer toifasiga kirishini ma'lum qilamiz.

Belgilangan joy: 41°33'43.77"S 69°47'5.41"V

tumani filiali boshlig'i
 (imzo)
 Kadastr muxandisi: (imzo)
 Davlat yer kadastrini yuritish mutaxassisi: (imzo)
 Ma'lumotlar bazasiga mas'ul xodim: (imzo)
 DKYaTga mas'ul xodim: (imzo)

Uslubiy qo'llanmaga
2-ILOVA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOT VA MOLIYA VAZIRLIGI HUZURIDAGI
KADASTR AGENTLIGINING DAVLAT KADASTRLARI PALATASI
VILOYAT BOSHQARMASI

2023 yil " " -son " " sh

Davlat kadastrlari palatasiga

BILDIRGI

Davlat kadastrlar palatasi _____ viloyati boshqarmasining filiallari tomonidan viloyat hududida ko'chmas mulk obyektlariga kadastr pasportini shakllantirish bo'yicha jismoniy va yuridik shaxslardan kelib tushayotgan ariza (buyurtmalarni belgilangan tartibda va muddatida ko'rib chiqilishini ta'minlash maqsadida, Sizdan _____ tumani hududida joylashgan quyidagi _____ ta ko'chmas mulk obyektlariga kadastr raqamini ochishda amaliy yordam berishingizni so'raymiz.

Shuningdek, ushbu ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqni belgilovchi hujjatlar O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari hamda Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 29-dekabrdaqi 1060-sonli qarori bilan tasdiqlangan Nizom talablariga belgilangan ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni belgilovchi huquqiy hujjatlar tarkibiga kirishini hamda ko'chmas mulk obyektlariga huquq belgilovchi hujjat ekanligini tasdiqlayman.

Veb servisdagi tartib raqami	Kadastr raqami	Ariza raqami	Obyekt turi	Manzil

Boshqarma boshlig'i

(imzo)

Boshqarma katta davlat ro'yxatidan O'tkazuvchisi

(imzo)

Bildirigiga mas'ul davlat ro'yxatidan O'tkazuvchisi

(imzo)

Loyihaning nomi: Ko'chmas mulk obyektlariga kadastr yig'majidini (pasportini) tayyorlashga doir uslubiy qo'llanma.

Loyihaning mazmuni: Ko'chmas mulk obyektlariga kadastr yig'majidini (pasportini) tayyorlash bo'yicha ishlar ketmaketligini belgilash haqida.

Qo'llanma kelishuvi:

Tayyorladi:

Bino va inshootlar davlat kadastrini yuritish bo'limi boshlig'i

Kelishildi:

Raisning birinchi o'rinbosari

Rais o'rinbosari

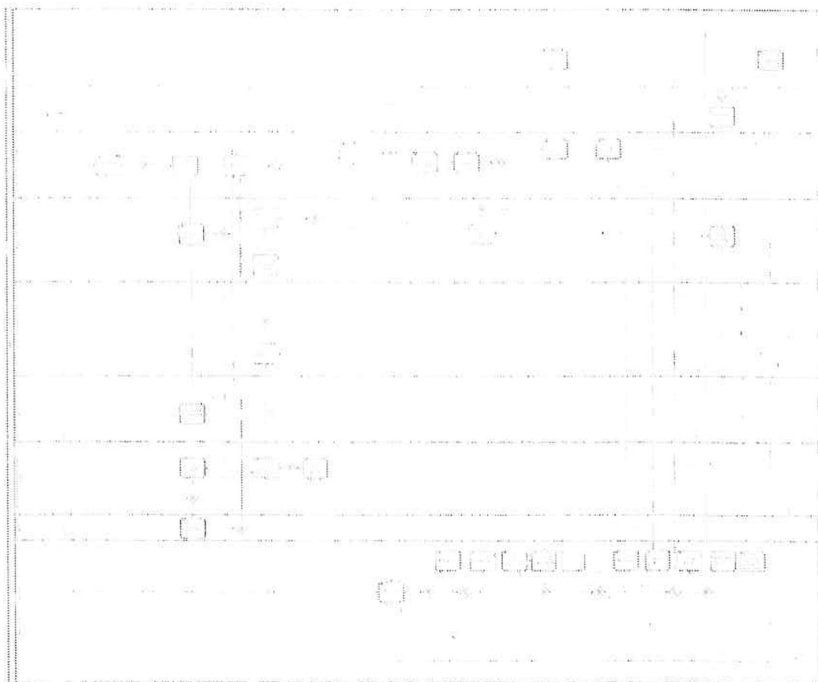
Rais o'rinbosari

Rais o'rinbosari

Ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish boshqarmasi boshlig'i

Malaka oshirish, metodologiya va o'quv bo'limi

Yuridik bo'lim bosh yuriskonsulti

3.2.3-rasm. Noturar joy binolar va inshootlarning kadastr yig'ma jildini tayyorlanish bosqichlari sxemasi

Ushbu sxemada noturar binolar va inshootlarning kadastr yig'ma jildini tayyorlash bosqichlari sxema ko'rinishida berilgan. Ushbu jarayon yuqorida ko'rib chiqilgan turar joy bino va inshootlarining kadastr yig'ma jildini tayyorlash bosqichlari bilan biroz farq qiladi. Ya'ni noturar joy obyektlarining kadastr yig'ma jildini tayyorlash jarayonida o'lchov ishlarida topograf ham ishtirok etadi.

(Davlat kadastrlari palatasi filiali nomi yoki kadastr muhandisining familiyasi, ismi, otasining ismi)

**NOTURAR JOY TOIFASIDAGI KO'CHMAS MULK OB'EKTINING
KADASTR PASPORTI**

(kadastr yig'majildidan ko'chirma)

Kadastr yig'majildi shakllantirilgan sana		
Kadastr pasporti byerilgan	Sana	
	Raqami	

I. Manzil haqida ma'lumotlar

Ob'ekt nomi	
Yer uchastkasining kadastr raqami	
Joylashgan joyi	

II. Yer uchastkasi tavsifi

Yer maydoni, (m ²)	Huquqiy hujjatga asosan	
	Amalda	
	O'zboshimchalik bilan egallangan	
Foydalanish maqsadi	Hujjat bo'yicha	
	Amalda	
Syervitut haqida ma'lumot		
Yer uchastkasi bahosi (so'm)		
Ko'p yillik daraxtlar soni		

III. Binolar va inshootlar tavsifi

Bino va inshootning nomi	Kadastr raqami	Binolar soni	Umumiy qurilish osti maydoni (m ²)	Umumiy foydali maydoni (m ²)	Foydali maydoni (yashash)

					maydoni), (m ²)
	jami				
O'zboshimchalik bilan qurilgan imoratlar					
	jami				
Kadastr qiymati (so'm)					
Baholash sanasi					
Qo'shimcha ma'lumotlar					

(ijrochi lavozimi)

(F.I.O.)

Ob'ekt bo'yicha qo'shimcha ma'lumotlarni "davreyst.uz" veb-sayti orqali olish imkoniyati mavjud.

Noturар kўchmas mulk ob'ektlariga b'lgan huquqlarni davlat rўyxatidan o'tkazish

Давлат хизматлари марказларига ёки Ягона давлат хизматлари (my.gov.uz) порталга орқали ариза берилди

Нотариал тасдиқланган битимлар нотариал идораси тавонидан электрон тизим орқали юборилди

Аризага эъди ҳуқуқнинг ҳужжат қилиниши ва бошқа шартга ўтганини тасдиқловчи ҳужжатларни илова этиш шарт

Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни ҳужжатлар келиб туради қандайдир боради шарт билан давлат рўyxatидан ўтказилди

Жисмоний шахсларнинг нотураарой кўчмас мулк об'ектларини давлат рўyxatидан ўтказиш - Базавий ҳисобали миқдорининг 1,0 вазирлари (735 000 сўм)

Юридик шахсларнинг нотураарой кўчмас мулк об'ектларини давлат рўyxatидан ўтказиш - Базавий ҳисобали миқдорининг 1,0 вазирлари (1 225 000 сўм)

Қуйидаги ҳолларда давлат хизматлари кўрсатилгандаги учун Вағимлар ушдирилмайди

Фуқаронинг фамилияси, исми ва отасининг исми ўзгарганда

Тадбиркорлик субъекти — юридик шахснинг ташкилий-ҳуқуқий шакли ва (ёки) фирма номи ўзгарганда

@t.me/yuk.uz @kadastraz @yuk.uz KADASTR agentligi

3.2.3-rasm. Noturар ko'chmas mulk ob'ektlariga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish bosqichlari

Кўчмас мулк об'ектларининг нотураар бино ва инshootларга оид қисмига кадастр паспортини тайёрлаш ва кадастр ҳужжатларини расмийлаштириш

Умумий майdonи	Иш хуши	Суммаси (ЎЗМ)	Умумий майdonи	Иш хуши	Суммаси (ЎЗМ)
100 км.кв.гача	5	14Фоннинг 5 баравари	15 000 км.кв.дан 20 000 км.кв.гача	20	14Минг 07 баравари, 50 фонга қўйилган қўйилган ҳолда
100 км.кв.дан 1000 км.кв.гача	7	Об'ектнинг 1 квадрат метр кадастр муҳим вақтиний фонга 18 фонга қўйилган ҳолда	50 000 км.кв.дан 100 км.кв.гача	25	14Минг 80 баравари, 5 фонга қўйилган қўйилган ҳолда
1000 км.кв.дан 5 000 км.кв.гача	10	14Фоннинг 17 баравари, 25 фонга қўйилган қўйилган ҳолда	100 км.кв.дан 500 км.кв.гача	30	14Фоннинг 1,25 баравари
5 000 км.кв.дан 15 000 км.кв.гача	15	14Минг 34 баравари, 50 фонга қўйилган қўйилган ҳолда			

Эслатма!
Кадастр паспортининг ёрдамчи давлат тили билан ўқитилган версияси my.gov.uz сайтыдаги Давлат ахборот тизимида расмийлаштирилган ҳужжат.

3.2.3-rasm. Ko'chmas mulk ob'ektlarining noturар bin ova inshootlariga old qismiga kadastr pasportini tayyorlash va kadastr hujjatlarini rasmiylashtirish.

3.3. Pskent tumanida binolar va inshootlar kadastrini yuritishni GAT

texnologiyalari orqali takomillashtirish.

Tumanda turar, notaura, ko'p qavatli bino va inshootlardan tashqari dala hovlilar, madaniy me'ros obyektlari ham mavjud bo'lib, ularning kadastr hujjatlari shakllantirib kelinmoqda. Hozirgi kungacha tuman bo'yicha 17804 ta turar joy, 1680 ta noturar joy, 633 ta ko'p qavatli hamda 3631 ta bog'dorchilik – uzumchilik shirkatlari (BUSH), polizchilik shirkatlari (PSh), bino va inshootlari kadastr hujjatlari shakllantirilgan. 2023 yil boshidan shu kungacha 1027 ta kadastr yig'ma jildi shakllantirilgan. Bugungi kunda yer fondi toifasidan qat'iy nazar, har bir ko'chmas mulk obyektiga nisbatan mavjud kadastr ma'lumotini aniq va to'g'ri shakllantirish, yuritilishini tashkil etish, raqamlashtirilmagan ko'chmas mulk obyektlari hisobini yuritish va o'rnatilgan tartibda ularga raqam berilishini tashkil etish hamda tumandagi yer resurslari holatini o'rganishga ham alohida e'tibor qaratilmoqda.

Prezidentimizning 2020 yil 7 sentyabridagi «Er hisobi va davlat kadastrlarini yuritish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmoni'da belgilangan vazifalarni bajarish maqsadida O'zbekiston Respublikasining yer fondi toifalariga kiruvchi 8 ta yo'nalish bo'yicha xatlov o'tkazilgan. UzKAD axborot tizimiga bosqichma-bosqich binolar va inshootlar to'g'risidagi ma'lumotlar kiritish ishlari Kadastr agentligi va Davlat kadastrlari palatasining tegishli buyruqlari asosida olib borilmoqda.

Hozirda UZKAD tizimiga ijtimoiy soha (umumiy o'rta ta'lim muassasalari) obyektlarini tizimga kiritish jarayonida bo'lib, 21.05.2023 yil holatiga jami 36ta obyekt kiritilgan. Amalga oshirilayotgan ishlar ko'lamini keng, sababi, yer fondining 8 ta toifasi elektron bazasi shakllantiriladi. Bu esa yer hisobi va davlat kadastrini yuritishda muhim omil bo'ladi. Bundan tashqari, joylardagi ko'plab yerdan foydalanuvchilarning huquqlari elektron bazada shakllanmagan, xatlov orqali esa ularning huquqini belgilash va hisobga olishga yerishiladi. Avvalgi xatlovlardan farqli o'laroq bugungi xatlovda faqat uy - joylar emas, balki yer fondi toifasiga kiruvchi barcha yo'nalishlar suv, qishloq xo'jaligi, yo'l qurilish va boshqa qator yo'nalishlar bo'yicha xatlov amalga oshirilmoqda.

XULOSA

Monografiyada “Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish” (Pskent tumani misolida) mavzusi tadqiqotchilar tomonidan mukammal o'rganib chiqildi:

*aviatsiya kosmik vositalari yordamida Toshkent viloyati Pskent tumanidagi hududlaridagi binolar va inshootlarni tadqiq etish va ularning kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari orqali takomillashtirishning nazariy va uslubiy masalalari, shuningdek uning huquqiy manbalarini o'rganib chiqildi va tahlil qilindi;

*tadqiqot obyekti, ya'ni Toshkent viloyatining Pskent tumani misolida binolar va inshootlar davlat kadastrining umumiy holati tahlil qilish asosida o'rganildi;

*Toshkent viloyati Pskent tumani misolida bino va inshootlarini tadqiq etish va uning monitoringini olib borishning mavjud holatini o'rganildi;

*aviatsiya kosmik vositalari yordamida Toshkent viloyati Pskent tumanidagi hududlaridagi bino va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari yordamida takomillashtirish borasida taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

Hozirgi kunda tumanda binolar va inshootlar kadastrini yuritishda asosiy muammo bu baza almashinuvidagi uzilishlar, ya'ni kadastr palatasi bazasi bilan soliq hamda notarial idoralar o'rtasidagi ma'lumotlar almashinuvidagi uzilishlar hisoblanayapti. Hozirda UZKAD tizimiga faqatgina ijtimoiy obyektlariga kiritilmoqda. Albatta bosqichma-bosqich qolgan obyektlarning ham yangi bazaga kiritilishi ushbu muammoni bartaraf etadi. Shuningdek yuqorida ko'rib chiqilganidek kadastr hujjatini tayyorlash jarayonida fuqarolar ham kadastr mutaxassislari ham bir nechta axborot tizimlari hamda dasturlardan foydalanishadi. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, ushbu xizmatlarni yagona tizimga masalan UZKAD axborot tizimiga joylashtirilsa, jismoniy va yuridik shaxslarga hamda ham mutaxassislarga ham ancha qulay va foydali bo'lardi.

Glossariy (izohli soʻzlar lugʻati)

Atributiv maʼlumot - geografik axborot tizimi obyektlarining tavsiflarini taʼriflovchi jadval va (yoki) matn koʻrinishidagi maʼlumotlar toʻplami;

Bazaviy fazoviy maʼlumotlar - hamma foydalana oladigan, fazoviy maʼlumotlarga ishlov berish jarayonlari uchun bir xillashirilgan raqamli koordinata - fazoviy asosni tashkil etadigan fazoviy maʼlumotlar;

Bino - funksional maqsadiga qarab, odamlar yashashi yoki boʻlishiga va har xil turdagi ishlab chiqarish jarayonlarini bajarishga moʻljallangan, yopiq hajmi tashkil etuvchi tayanch, toʻsma yoki har ikkala maqsadga xizmat qiluvchi konstruksiyalardan iborat qurilish tizimi;

Boshqarma - davlat kadastrlar palatasining Qoraqalpogʻiston Respublikasi, viloyat va Toshkent shahar boshqarmalari;

Buyurtmachi - koʻchmas mulk obyektini kadastr pasportni tayyorlash boʻyicha Davlat Xizmatlari Markazi (DXM) yoki Yagona Interaktiv Davlat Xizmati Portali (YaIDXP) orqali murojaat etshag yuridik va jismoniy shaxslar (mulkdorlar) yoki ularning ishonchli vakillari, shuningdek, mulkdorlarning qonuniy merosxoʻrlari;

Davlat kadastrlari palatasi - Oʻzbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi boʻysunuvdagi Kadastr agentligining Davlat kadastrlari palatasi;

Davlat yer kadastrlari - yerlarning tabiiy, xoʻjalik, huquqiy rejimi, toifalari, sifat xususiyatlari va qimmati, yer uchastkalarining oʻrni va oʻlchamlari, ularning yer egalari, yerdan foydalanuvchilar, ijaraga oluvchilar va mulkdorlar oʻrtasidagi taqsimoti toʻgʻrisidagi zaruriy hamda aniq maʼlumotlar va hujjatlar tizimi;

Davlat kadastrlari yagona tizimi (keyingi oʻrinlarda - DKYA) - davlat kadastrlarining barcha turlarini birlashtiruvchi koʻp maqsadli tizim; "Davreyst 2.0 pro" axborot tizimi - koʻchmas mulkka boʻlgan huquqlarning davlat reyestri;

DXM - Davlat xizmatlari markazi

«Elektron hukumat» - davlat organlarining jismoniy va yuridik shaxslarga axborot - kommunikatsiya texnologiyalarini qoʻllash yoʻli bilan davlat xizmatlari

koʻrsatishga doir faoliyatini, shuningdek, idoralararo elektron hamkorlik qilishni taʼminlashga qaratilgan tashkiliy - huquqiy chora - tadbirlar va texnik vositalar tizimi.

Yer uchastkasi - yer yuzasining qayd etilgan chegaraga, maydonga, joylashish manziliga, huquqiy rejimga hamda boshqa xususiyatlarga ega boʻlgan qismi;

Filial - davlat kadastrlari palatasining tuman(shahar) filiallari;

Fazoviy (geofazoviy) maʼlumot - joydagi obyektlarning joylashgan joyi toʻgʻrisidagi maʼlumotlarni oʻz ichiga olgan, muayyan shaklda hamda koordinatalar tizimlarida ifodalangan axborot;

Fazoviy maʼlumotlar - fazoviy obyektlar toʻgʻrisidagi, shu jumladan, ularning joylashgan joyi, shakli va muayyan shaklda hamda fazoviy - vaqt koordinatalari tizimlarida taqdim etilgan boshqa xossalari haqidagi maʼlumotlarni oʻz ichiga olgan maʼlumotlar;

Fazoviy maʼlumotlar bazasi - foydalanuvchilarning izlashi va qoʻllashi uchun tizimli tarzda tartibga solingan va ishlov berilgan fazoviy maʼlumotlar yigʻindisi;

Fazoviy maʼlumotlarning integratsiyalashuvi - turli manbalardan olingan fazoviy obyektlar haqidagi maʼlumotlarni birlashtirish;

Fazoviy maʼlumotlar infratuzilmasi - geografik axborot resurslaridan foydalanish va ular bilan almashinish uchun bazaviy va sohaga oid fazoviy maʼlumotlar, metamaʼlumotlar, standartlar va reglamentlar, axborot uzatish tarmoqlari va geoservislar tizimi;

Fazoviy maʼlumotlarni ishlab chiqaruvchi - davlat yoki xoʻjalik boshqaruvi organi, mahalliy davlat hokimiyati organi yoki fazoviy maʼlumotlarni va metamaʼlumotlarni yaratish va yangilashni amalga oshiradigan har qanday yuridik yoki jismoniy shaxs;

Fazoviy maʼlumotlarga ishlov berish - fazoviy maʼlumotlar va metamaʼlumotlarni yaratish, yigʻish, tizimlashtirish, saqlash, oʻzgartirish, yangilash, vizuallashtirish, ulardan foydalanish, ularni taqdim etish, tarqatish va uzatish boʻyicha bir yoki bir nechta harakatlar yigʻindisini amalga oshirish;

Fazoviy maʼlumotlar saqlovchisi - davlat yoki xoʻjalik boshqaruvi organi, mahalliy davlat hokimiyati organi, fazoviy maʼlumotlarni boshqaradigan hamda

qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa funksiyalarni amalga oshiradigan har qanday yuridik yoki jismoniy shaxs:

Fazoviy ma'lumotlar servislari - foydalanuvchilarga fazoviy ma'lumotlarga ishlov berish va ularni taqdim etish bo'yicha operatsiyalarni amalga oshirishga mo'ljallangan dasturiy - texnik vositalar;

Fazoviy ma'lumotlar to'plami - identifikatsiya qilish mumkin bo'lgan fazoviy ma'lumotlar jamlanmasi;

Fazoviy ma'lumotlardan foydalanuvchi (keyingi o'rinlarda - foydalanuvchi) - fazoviy ma'lumotlardan foydalanadigan yuridik yoki jismoniy shaxs;

Fazoviy obyektlar - joylashgan joyi belgilangan fazoviy - vaqt koordinatalari tizimida aniqlanishi mumkin bo'lgan tabiiy va sun'iy obyektlar;

Fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasi (keyingi o'rinlarda - FMMI) - tashkiliy tuzilma, ilmiy-texnika siyosati, texnik va dasturiy vositalar, bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlar, metama'lumotlar hamda metama'lumotlar bazalarini, fazoviy ma'lumotlar servislari, normativ - huquqiy hujjatlarni, shuningdek, texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarni, xalqaro standartlarni, O'zbekiston Respublikasi hududida foydalanilishi mumkin bo'lgan fazoviy ma'lumotlarni ishlab chiqish, yangilash, ularga ishlov berish, ularni saqlash, berish, integratsiyalash hamda ulardan foydalanish masalalariga doir O'zbekiston Respublikasi davlat standartlarini o'z ichiga oladigan tizim;

FMMI administratori - geodeziya va kartografiya faoliyati sohasidagi maxsus vakolatli davlat organining idoraviy bo'ysunuvidagi yuridik shaxs bo'lib, FMMIning yaratish, faoliyat ko'rsatishi va rivojlantirish sohasidagi chora - tadbirlarni amalga oshiradi, FMMIning texnik va texnologik ta'minoti, sifatini nazorat qilish, ma'lumotlarning saqlanishi va himoyasi uchun javobgar bo'ladi;

FMMIning geoportali - geoaxborot resurslari to'g'risidagi metama'lumotlarni saqlab turadigan va ulardan foydalanishni Internet jahon axborot tarmog'i orqali ta'minlaydigan fazoviy ma'lumotlarning internet vositalari va servislarning majmuasi;

Geoaxborot resurslari - axborot banklari va fazoviy ma'lumotlar bazalari hamda metama'lumotlar, fazoviy ma'lumotlar servislari yig'indisi;

Geoportal - axborot resurslari to'g'risidagi metama'lumotlar saqlanadigan va Internet jahon axborot tarmog'ida milliy geografik axborot resurslaridan foydalanishni ta'minlaydigan geofazoviy ma'lumotlarning internet - vositalari va servislari majmui;

Gravimetriya tarmog'i - yer sathidagi og'irlik kuchining miqdorlari ma'lum bo'lgan geodeziya punktlari tizimi;

Huquqni guvohlovchi hujjat - yer uchastkasiga bo'lgan huquqni guvohlovchi hujjat bo'lib, bu yer uchastkasidan foydalanish, meros qilib koldiriladigan, umrbod foydalanish, yer uchastkasiga mulk huquqi beruvchi guvohnoma (davlat orderi), oldi - sotdi shartnomasi, hadya etish, meros qilib koldirish, ijara haqidagi shartnoma, servitut, sud qarori yoki saqlash haqida hujjat yoxud boshqa hujjatlar bo'lishi mumkin.

Inshoot - har xil turdagi ishlab chiqarish jarayonlarini bajarishga, materiallar, buyumlar, asbob - uskunalarni saqlashga, odamlarning vaqtincha bo'lishiga, odamlar, yuklar va boshqa narsalarni olib o'tishga mo'ljallangan, tayanch, to'sma yoki har ikkala maqsadga xizmat qiluvchi konstruksiyalardan iborat hajmiy, yassi yoki chiziq tarzidagi yer tepasida, yer yuzasida va yer ostida joylashgan qurilish tizimi;

Interoperabellik (o'zaro birgalikda amal qilish qobiliyati) - fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasi fazoviy ma'lumotlarining, metama'lumotlarining, texnik va dasturiy vositalarining axborot va funksional jihatdan o'zaro birgalikda amal qilish qobiliyati;

Kadastr yig'majildi - obyektning ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni shakllantirish, hisobga olish va keyinchalik davlat ro'yxatidan o'tkazish uchun zarur bo'lgan kadastr suratiga olish, texnik xatlovdan o'tkazish va pasportlashtirishning, maxsus tekshirish va izlanishlarning, sifat va qiymat jihatidan baholashning hujjatlari, materiallari va ma'lumotlari jamlamasi;

Kadastr muhandisi - geodeziya - kartografiya ishlari bilan shug'ullanuvchi tashkilot bilan tuziladigan mehnat shartnomasi asosida faoliyat yurituvchi yoki o'z

faoliyatini yakka tartibdagi tadbirkor sifatida amalga oshiruvchi va kadastr muhandisi malaka shahodatnomasiga ega jismoniy shaxs;

Ko'chmas mulk - yer uchastkasidagi ustki va uning ostidagilar, ko'p yillik ekinlar, daraxtzorlar, hamda bino va inshootlar.

Kadastr pasporti - ko'chmas mulk obyekti va obyektning kadastr raqami haqida umumiy ma'lumotlarni o'z ichiga olgan elektron hujjat;

Ko'p yillik daraxtlar - bog'lar, tokzorlar, tutzorlar va boshqa o'rmon daraxtlari;

Ko'chmas mulk - yer uchastkalari, yer osti boyliklari, binolar, inshootlar, ko'p yillik daraxtlar va yer bilan uzviy bog'langan boshqa mol-mulk, ya'ni belgilangan maqsadiga nomutanosib zarar etkazmagan holda joyini o'zgartirish mumkin bo'lmaydigan obyektlar;

"Ko'chmas mulk 3" dasturi - ko'chmas mulkni hisobga olish tizimi

Qishloq xo'jalik yerlari - qishloq xo'jaligi ahamiyatidagi yerlarning bevosita qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarish uchun yoki yem - xashak bazasi sifatida foydalanilayotgan yohud foydalanilishi lozim bo'lgan asosiy qismi; Qishloq xo'jalik yerlari haydaladigan yerlar, ko'p yillik daraxtzorlar, bo'z yerlar, pichanzorlar va yaylovlardan tashkil topadi.

Maxsus inshootlar - belgilangan maqsadlarda foydalanish uchun alohida yer uchastkasida qurilgan muhandislik inshootlari majmuasi, jumladan, temir va avtomobil yo'llari, aloqa va elektr o'tkazish liniyalari, yer yuzasida, yer usti va yer ostida joylashgan magistral quvurlar, magistral kanal va kollektorlar;

Maxsus vakolatli organ - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ysunuvidagi Kadastr agentligini;

Meros qilib qoldiriladigan yer uchastkasiga umrbod egalik qilish huquqi - fuqaroning hayot davrida amal qiladigan va uning merosxo'rlariga belgilangan tartibda o'tkazilishi mumkin bo'lgan yer uchastkasidan yakka tartibda uy-joy qurish va uy-joyini obodonlashtirish hamda dehqon xo'jaligini, shuningdek jamoa bog'dorchiligi va uzumchiligini yuritish uchun foydalanish huquqi;

Metama'lumotlar - fazoviy ma'lumotlarning to'plamlari, servislari va boshqa xususiyatlarini tavsiflash imkonini beradigan, ularni identifikatsiya qilish, izlash, inventarizatsiyalash va ulardan foydalanish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar;

Milliy geografik axborot tizimi (keyingi o'rinlarda - MGAT) - fazoviy ma'lumotlar milliy infratuzilmasining tarkibiy qismi bo'lib, milliy va boshqa fazoviy ma'lumotlar infratuzilmasiga kiritilgan bazaviy va sohaga oid fazoviy ma'lumotlardan foydalangan holda umumdavlat va tarmoqqa oid ahamiyatga ega vazifalarni hal qilishga mo'ljallangan avtomatlashtirilgan tizim;

Levelir tarmog'i - joyda ishonchli mahkamlangan, balandligi esa hisoblash boshi (noli) deb qabul qilingan boshlang'ich punktdan bir sistemada aniqlangan geodezik punktlar (reperlar) tizimi;

Qurilishi tugallanmagan obyektlar - qurilishi belgilangan tartibda ajratilgan yer uchastkasida tasdiqlangan loyiha hujjatlariga muvofiq boshlangan, lekin muayyan kunga kelib tugallanmagan yoki qurilishi tugallangan, lekin foydalanishga qabul qilinmagan bino va inshootlar.

Servitut - qo'shni bo'lgan yer uchastkalaridan cheklangan tarzda foydalanish huquqi. Yer uchastkasini saqlash shartlari uning huquqiy maqomiga kiritilib, u davlat ro'yxatidan o'tqazilishi lozim va yer uchastkasi boshqa shaxsga o'tganida saqlab qolinadi. Mulkiy islohotlar. Bunda mulkchilik munosabatlar o'zgartirilib, davlat mulki monopoliyasi tugatiladi, uning hisobidan boshqa mulklar, xususan jamoa, hissadorlik mulki va xususiy mulk rivojlanadi;

Sug'oriladigan yerlar - yerlarni sug'orish uchun yetarli miqdordagi suv resurslariga ega sug'orish manbai bilan bog'langan doimiy yoki vaqtinchalik sug'orish tarmog'i mavjud bo'lgan qishloq xo'jaligi va boshqa maqsadlarga mo'ljallangan yerlar

Sohaga oid fazoviy ma'lumotlar - bazaviy fazoviy ma'lumotlar asosida yaratilgan mavzuga oid (tarmoqqa oid) fazoviy ma'lumotlar;

Tematik (mavzuli) qatlam - ma'lum hududdagi obyektlar to'plami uchun umumiy bo'lgan koordinatalar tizimida bir mavzuga (o'simliklarga, avtomobil yo'llariga va h.k.) tegishli bir tipdagi fazoviy obyektlarni raqamli ifodalash majmui;

Tuproq unumdorligi - tuproqning qishloq xo'jalik o'simliklarining to'yimli moddalar, havo, suv, issiqlik, biologik va fizik - kimyoviy muhitga bo'lgan talabini qondirish, qishloq xo'jalik ekinlaridan yuqori va sifatli hosil olishni ta'minlash xususiyati;

Vakolatli organlar - zimmasiga ayrim davlat kadastrlarini yuritish funksiyalari yuklatilgan hamda faoliyati davomida fazoviy ma'lumotlarni yaratadigan, ularni qayta ishlaydigan vazirliklar, davlat qo'mitalari, idoralar, xo'jalik birlashmalari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari;

YaIDXP - Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali (my.gov.uz);

Yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarning davlat ro'yxat (reyestr) - yer uchastkalariga bo'lgan huquqning davlat ro'yxatiga olish hujjatlar tizimi bo'lib, unga ko'chmas mulkka tegishli bo'lgan huquq, hamda yer uchastkalarining ta'riflari va boshqa yuridik ma'lumotlar kiradi.

Yer uchastkalari bilan operatsiya qilish - uchastkaga bo'lgan huquqni o'rnatish, o'zgartirish, boshqaga berish, cheklash va tugatish hisoblanadi.

Yer uchastkasini ijaraga olish - yer uchastkasidan ijara shartnomasining shartlari bo'yicha vaqtincha haq evaziga foydalanish;

Yer uchastkasini ijaraga beruvchi - yer uchastkasini belgilangan tartibda ijaraga bergan yuridik yoki jismoniy shaxs;

Yer uchastkasining egasi - yer uchastkasidan yakka tartibda uy-joy qurish va uy-joyni obodonlashtirish hamda dehqon xo'jaligini, shuningdek jamoa bog'dorchiligi va uzumchiligini yuritish uchun meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik qilish huquqida foydalanuvchi fuqaro;

Yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish - yuridik va jismoniy shaxslarning yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarining vujudga kelishi, boshqa shaxsga o'tishi, bekor qilinishining davlat tomonidan e'tirof qilinishi va tasdiqlanishi yuridik akti;

Yer uchastklariga yuridik va jismoniy shaxslarning mulk huquqi - savdo va xizmat ko'rsatish sohasi obyektlari ular joylashgan yer uchastkalari bilan birga

xususiyashtirilganda qonun hujjatlarida belgilangan tartibda, chet el diplomatiya vakolatxona yer uchastkalarini sotganda vujudga keladi.

Yer uchastkasiga garov huquqi - majburiyatni bajarish (taminlash) usuli bo'lib, o'rnatilgan tartib qonuni asosida, yer uchastkasiga bo'lgan huquq boshqa shaxsga o'tadi. Yerlarning hosildan qolishi - yerlar xususiyatlarining tabiiy va antropogen ta'sirlar natijasida yomonlashuvi;

Yerlarning ifloslanishi - tupoqlarda tarkibida kimyoviy birikmalar, radioaktiv elementlarning atrof-dagi tabiiy muhitga, tuproq unumdorligiga va inson sog'ligiga zararli ta'sir ko'rsatadigan miqdorlarda mavjudligi.

Yer uchastkasi garovi (ipotekasi) - yuridik yoki jismoniy shaxs tomonidan yer uchastkasini yoki unga bo'lgan huquqni majburiyatni ta'minlash sharti bilan boshqa shaxsga o'tkazilishi;

Yer nizosi - yer munosabatlari subyektlari o'rtasidagi, xususan yer uchastkasi yoki uning bir qismining qaysidir shaxsga mansubligi, shuningdek servitutning belgilanishi va yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarning cheklanishi borasidagi nizolar;

Yer fondi - yer sirtining, xususan suv obyektlari tubining O'zbekiston Respublikasining davlat chegarasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, tumanlar, shaharlarning ma'muriy chegaralari ichida joylashgan qismi;

Yer tuzish - yerlardan foydalanish va ularni muhofaza qilishni tashkil etishga, yer resurslarini hisobga olish va baholashga, qulay ekologik muhitni vujudga keltirishga va tabiiy landshaftlarni yaxshilashga, yer tuzishning hududiy va ichki xo'jalik rejalarini tuzishga qaratilgan tadbirlar tizimi;

Yerlarning toifalari - yer fondining yer uchastkalari ularning asosiy maqsad vazifalari bo'yicha kiritilgan qismlari;

Yerlar monitoringi - yer tarkibidagi o'zgarishlarni o'z vaqtida aniqlash, yerlarga baho berish, salbiy jarayonlarning oldini olish va oqibatlarini tugatish uchun yer fondining holatini kuzatib turish tizimi;

Yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarning cheklanishi - yuridik va jismoniy shaxslarning yer uchastkalaridan foydalanish bo'yicha huquqlarining davlat, atrof - muhitni muhofaza qilish, muhandislik kommunikatsiyalarini qurish va ulardan

foydalanish, boshqa yer egalari, yerdan foydalanuvchilar, yer uchastkalarining ijaraga oluvchilari va mulkdorlari, shuningdek qonunda nazarda tutilgan hollarda aholi xavfsizligi manfaatlari yo'lida qonun hujjatlari bilan belgilangan tartibda cheklanishi;

Yer munosabatlari - davlat hokimiyati organlari, yuridik va jismoniy shaxslar o'rtasidagi yerga egalik qilish, undan foydalanish hamda uni tasarruf qilish bilan bog'liq munosabatlar;

Yer uchastka ipotekasi - moliyaviy ssuda olish niyatida yer uchastkasini garovga qo'yish bo'lib, bunda yer uchastkasi yer huquqi bor subyekt tasarrufida qoladi.

Yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarni ro'yxatga olishning avtomatlashgan tizimi - davlat ro'yxatiga olish uchun ma'lumotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash bo'yicha amaldagi zamonaviy kompyuter va boshqa texnik uskunalardan yordamida yagona tizim yaratish

Yer uchastkasidan foydalanuvchi - yer uchastkasidan doimiy yoki vaqtincha foydalanish huquqida foydalanadigan yuridik yoki jismoniy shaxs;

Yer uchastkasidan vaqtincha foydalanish huquqi - yuridik yoki jismoniy shaxsning davlat mulkidagi yer uchastkasidan davlat hokimiyati organining qarori bilan mahkamlangan belgilangan muddatlarda foydalanish huquqi;

Yer uchastkasidan doimiy foydalanish huquqi - yuridik yoki jismoniy shaxsning davlat mulkidagi yer uchastkasidan davlat hokimiyati organining qarori bilan mahkamlangan belgilangan muddatsiz foydalanish huquqi;

Yer uchastkasiga bo'lgan mulk huquqi - yuridik yoki jismoniy shaxsning unga tegishli bo'lgan yer uchastkasiga o'zining ixtiyori bo'yicha va o'z manfaatlari yo'lida egalik qilish, undan foydalanish va uni tasarruf etish huquqi;

Yer uchastkalari berish - davlat mulkidagi yer uchastkalarini davlat hokimiyati organlari tomonidan yuridik va jismoniy shaxslarga meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik qilish, doimiy yoki vaqtincha foydalanish yohud ijaraga olish huquqlarida berish;

Yerlarni xususiy lashtirish - jismoniy shaxslar va nodavlat yuridik shaxslar tomonidan yer uchastkalarini davlatdan xususiy mulk qilib sotib olish;

Yerlardan oqilona foydalanish - qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar uchun - yerlardan ularning maqsad vazifasi bo'yicha yerlarning tabiiy qishloq xo'jalik jihatdan rayonlashtirilishini, yerlarning ko'p jihatli xususiyatlarini inobatga olgan holda, tabiatni muhofaza qilish talablariga rioya qilgan holda hududni mehnat unumdorligining oshishini va qishloq xo'jaligi mahsulotlarining ko'payishini ta'minlash yo'lida maqsadga muvofiq tashkil etib foydalanish; qishloq xo'jaligidan boshqa maqsadlarga mo'ljallangan yerlar uchun - yerlardan ularning maqsad vazifasi bo'yicha foydalanish, yer uchastkalaridan imoratlarining tabiatni muhofaza qilish va shaharsozlik talablarini inobatga olgan holda maksimal zichligini ta'minlagan holda tejimli foydalanish;

Yerlarning asosiy maqsad vazifasi - yerlardan yer - kadastr hujjatlarida aks ettirilgani kabi maqsadlarni ko'zlab foydalanishning qonun hujjatlari bilan belgilangan tartibi va shartlari;

Yerlarni muhofaza qilish - yerlardan belgilangan maqsadda, oqilona foydalanish, tuproq unumdorligini tiklash va oshirish, qishloq xo'jalik oborotidan va alohida muhofaza etiladigan hududlarning yerlari tarkibidan yerlarning asossiz ravishda olib qo'yilishi oldini olish, ularni zararli antropogen ta'sirdan himoya qilishga qaratilgan huquqiy, tashkiliy, iqtisodiy, texnologik va boshqa tadbirlar tizimi;

Yerlarni o'zboshimchalik bilan egallab olish - yerlardan yer uchastkasiga bo'lgan huquqni tasdiqlovchi hujjatlarsiz foydalanish;

Yer uchastkasi bilan bog'liq bitimlar - jismoniy va yuridik shaxslarning yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarini belgilash, o'zgartirish yoki bekor qilishga qaratilgan harakatlari;

WGS-84 (World Geodetic System 1984) - 1984-yilda AQSh Mudofaa vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan umumjahon geodeziya koordinatalari tizimi;

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA MANBAALAR

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Raxmonov Q., Bobojonov A.R. // Ko'chmas mulk kadastri. -Toshkent, 2009.
2. Ixlosov I. I., Rizaeva D. M. // Davlat kadastrlari asoslari. -Toshkent, 2019. 248 b.
3. Ixlosov I.I. Rizaeva D.M. // Davlat kadastrlari asoslari. -Toshkent, 2020. 248 b.
4. Jo'raqulov D.O. // Kadastr xizmatidagi geodezik ishlar. -Toshkent, 2016. 292 b.
5. Туйчиева И.А., Шамсиева Н.М., Низомова Р.Р. // Ўзбекистон Республикаси табиат ёдгорликлари мисолида – экотуризмни ривожлантириш масалалари. Халқаро илмий – амалий конференция материаллари. Самарканд, 1-10 декабрь 2020 йил, 223 - 225бетлар.
6. Туйчиева И.А., Мирсаидов М.Х. // Аэрокосмик воситалари ёрдамида ер ресурслари мониторингини такомиллаштириш. Фан ва техника тараққиётида интеллектуал ёшларнинг ўрни. Республика онлайн илмий –амалий анжумани тўплами, Тошкент, 23 -24 апрель 2021 йил, 313 -315.
7. Туйчиева И.А., Пардабоев А.П., Вахабова З.И., Нурмаматов Ш.Ш // Қишлоқ хўжалиги ерларини давлат рўйхатидан ўтказиш тартибини такомиллаштириш. Ер қаъридан оқилона ва бехатар фойдаланишнинг рақамли трансформациялашдаги ХХI аср таваккаллари, қийинчиликлари ва муаммолари ҳақидаги халқаро илмий – техник анжумани материалларида. Тошкент, 2022 йил. 120 - 122 бетлар.
- 8.Туйчиева И.А., Абдурахимов А.А.// Положение дел по ведению государственного кадастра месторождений, проявлений полезных ископаемых и техногенных образований. Ер қаъридан оқилона ва бехатар фойдаланишнинг рақамли трансформациялашдаги ХХI аср таваккаллари, қийинчиликлари ва муаммолари ҳақидаги халқаро илмий – техник анжумани материалларида. Тошкент, 2022 йил,93 - 97 бетлар.
- 9.Туйчиева И.А., Пардабоев А.П., Мирсаидов М.Х., Вахабова З.И. // Замонавий геодезик усуллар орқали ер ресурслари мониторингини аэрокосмик усуллар ёрдамида юритишни такомиллаштириш.// Ер ресурсларидан фойдаланишни

рақамлаштириш ва давлат кадастрлари муносабатларини такомиллаштиришда илм – фан ютуқлари ҳамда инновация технологияларини жорий этишнинг долзарб муаммолари мавзусидаги илмий – амалий халқаро конференциянинг танланган илмий ишлар тўпламида. Самарканд, 2023 йил 18-19 апрел, 620 - 625бетлар.

10. Туйчиева И.А., Пардабоев А.П., Мирсаидов М.Х., Маликов А.Х. // Ер мониторинги натижаларини замонавий географик ахборот тизими ва технологиялари дастурлари ёрдамида таҳлил қилиш.// Ер ресурсларидан фойдаланишни рақамлаштириш ва давлат кадастрлари муносабатларини такомиллаштиришда илм – фан ютуқлари ҳамда инновация технологияларини жорий этишнинг долзарб муаммолари мавзусидаги илмий – амалий халқаро конференциянинг танланган илмий ишлар тўпламида. Самарканд. 2023 йил 19 - 19 апрель. 625 – 630 бетлар.

11.Чертовичкий А.С., Базаров А.К., Ихлосов И.И. Основные оценки земли и недвижимости. Учебное пособие. Ташкент. ГИИМ. 2009 год. 221стр.

12. Экономика землеведения. Учебное пособие. Ташкент. ГИИМ. 2009. 220 стр.

13. Максудов Б.// Кўп мақсадли ер ахборотлар базасини яратиш услубиятини такомиллаштириш (Бухоро вилояти мисолида). Тошкент. ТИ ва КХМ МИ.Миллий тадқиқот университети. 2022 йил.

14. Туйчиева И.А., Курбанов Б.Т., Магдиев Х.Н. Разработка современных информационных систем, средств управления, баз данных программных продуктов, обеспечивающих широко развитие информационных и телекоммуникационных технологий. Отчет по гранту П - 2019. От 2004 года.

15. Курбанов Б.Т., Туйчиева И.А., Магдиев Х.Н., Алиходжаева Ш.Э. // Разработка банка данных условных знаков ГИС минерально – сырьевых ресурсов Республики Узбекистан. (на примере металлических месторождений и проявлений полезных ископаемых). Вестник НУУз, 2005, №1, 91 - 92 стр.

16. Курбанов Б.Т., Туйчиева И.А., Магдиев Х.Н., Примов А.Б. Технология создания цифровых карт минерально – сырьевых ресурсов Республики

Узбекистан (на примере металлических месторождений и проявлений полезных ископаемых) Вестник НУУз. 2005. №1. 93 - 97 стр.

Foydalanilgan manbaalar

17. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yer hisobi va davlat kadastrlarini yuritishni tubdan takomillashtirish chora – tadbirlari to'g'risida"gi 2020 yil 7 sentyabrdagi PF - 6061 sonli farmoni.

18. O'zbekiston Respublikasi Yer kodeksi.

19. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Sun'iy yo'ldosh geodeziya tarmog'i, davlat kadastr va ko'chmas mulkni ro'yxatga olishning yagona kompterashtirish tizimini yaratish to'g'risi"dagi 2013-yil 29-sentyabrdagi PQ-2045 - sonli qarori.

20. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.

21. O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi.

22. O'zbekiston Respublikasi "Mulkchilik to'g'risida"gi Qonun.

23. O'zbekiston Respublikasi "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuni.

24. O'zbekiston Respublikasi "Davlat kadastrlari to'g'risida"gi Qonuni.

25. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat kadastrlarini yuritish sohasini tartibga soluvchi ayrim normativ – huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi 2021-yil 21-dekabrda 389 – sonli qarorining 1- ilovasi, "Davlat yer kadastrini yuritish"

26. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat kadastrlarini yuritish sohasini tartibga soluvchi ayrim normativ – huquqiy hujjatlari tasdiqlash to'g'risida"gi 2021-yil 21-dekabrda 389 – sonli qarorining 2- ilovasi, "Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish".

27. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yangi O'zbekiston ma'muriy islohotlarini amalga oshirish chora – tadbirlari to'g'risida"gi 2022-yil 21- dekabrda 269 sonli farmoni.

28. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Ko'chmas mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi to'g'risida"gi 2018-yil 29-dekabrda 1060 - sonli qarori.

29. O'zbekiston Respublikasi "Fazoviy ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonuni.

30. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Fazoviy ma'lumotlar sohasini tartibga soluvchi ayrim normativ – huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi 2022 yil 26 oktyabrdagi 620 - sonli qarori.

31. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi hududlarini kadastr bo'yicha bo'lish to'g'risida"gi 2001-yil 31- dekabrda 492 – sonli qarori.

32. Положение о составе и порядке представления сведений и данных государственных кадастров в Единую Систему Государственных Кадастров. Приложение к постановлению Госкомземгеодезкадастра от 08.01.201год, под № 2618.

33. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 24-avgustda 198 sonli Farmoni.

34. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Qishloq xo'jaligiga mo'ljallanmagan yer uchastkalarini xususiyashtirish to'g'risida"gi 2022-yil 14-fevralda 71 - sonli qarori.

35. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi fuqarolari va yuridik shaxslarga doimiy foydalanish (egalik qilish), ijara va meros qilib qoldirishadigan umrbod egalik qilish huquqi asosida tegishli yer uchastkalarini xususiyashtirish bo'yicha davlat xizmatlari ko'rsatishga doir ma'muriy reglament to'g'risida"gi 71 - sonli 2022-yil 14-fevralda 71 - sonli qarori.

36. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Tadbirkorlik va shaharsozlik faoliyatini oshirish uchun yer uchastkalarini mulk huquqi va ijara huquqi asosida elektron onlayn – auksion orqali realizatsiya qilish tartibi to'g'risida"gi 2022-yildagi 14 -fevralda 71 - sonli qarori.

37. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Yakka tartibda uy – joy qurish va uy – joyni obodonlashtirish uchun yer uchastkalarini mulk huquqi asosida elektron onlayn - auksion orqali realizatsiya qilish tartibi to'g'risida"gi 2022-yildagi 14-fevralda 71- sonli qarori.

38. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Er uchastkalarini jamoat ehtiyojlari uchun doimiy foydalanishga ajratishning ma'muriy reglamentini tasdiqlash to'g'risida"gi 2021-yil 27-avgustdagi 543 –sonli qarori.

39. O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonuni.

40. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Kadastr sohasida ayrim davlat xizmatlari ko'rsatishning ma'muriy reglamentlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 2020-yil 2-sentyabrdagi 535 - sonli qarori.

41. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish tizimini yanada takomillashtirish chora – tadbirlari to'g'risida"gi 2019-yil 5-apreldagi PQ-4270 sonli qarori.

42. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat kadastrlari sohasida davlat xizmatlarini belgilashda tabaqalashtirilgan yondashuv tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi 2014-yil 10-iyuldagi 186- sonli qaroriga o'zgartirishlar kiritish haqida 306 – songli qarori.

43. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat kadastrlari sohasida davlat xizmatlarini belgilashda tabaqalashtirilgan yondashuv tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi 2014-yil 10-iyuldagi 186- sonli qarori

44. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Mulk huquqining daxlsizligini ishonchli himoya qilish, mulkiy munosabatlarga asossiz aralashuvga yo'l qo'ymaslik, xususiy mulkning kapitallashuv darajasini oshirish chora - tadbirlari to'g'risida"gi 2022-yil 24-avgustdagi PF - 198 sonli farmoni.

45. Ўзбекистон Республикасининг "Давлат ер кадастри тўғриси"даги Қонуни.

46. Ўзбекистон Республикасининг "Геодезия ва картография фаолияти тўғрисида"ги Қонуни.

47. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 15 ноябрдаги "Давлат геодезия ва картография давлат кадастрини юритиш тартиби тўғрисида"ги 250 - сонли Қарори.

48. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 14 августдаги "Худудлар давлат кадастрини юритиш тўғрисида"ги 115 - сонли Қарори.

49. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 2 сентябрдаги "Кадастр соҳасида айрим давлат хизматлари кўрсатишнинг маъмурий регламентларини тасдиқлаш тўғрисида"ги 535 - сонли Қарори. 50. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 23 апрельдаги "Маъмурий – ҳудудий бирликлар чегараларини белгилаш, ер ресурсларини хатловдан ўтказиш ҳамда яйлов ва пичанзорларда геоботаник тадқиқотларни ўтказиш тартибини янада такомиллаштириш чора – тadbirlari тўғрисида"ги 299 – сонли Қарори.

51. kadastr.uz sayti

52. data.gov.uz sayti

53. uza.uz sayti

54. my.gov.uz sayti

55. lex.uz sayti

MUNDARIJA

KIRISH.....	3
I-bob. DAVLAT KADASTRLARINI YARATISH VA YURITISH.....	8
1.1. Davlat kadastrlarini yaratish va yuritish bo'yicha me'yoriy – huquqiy asoslar.....	8
1.2. Davlat yer kadastrini yuritish.....	17
1.3. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritish.....	23
II-bob. BINOLAR VA INSHOOTLAR DAVLAT KADASTRINI YURITISHNI GAT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA MAVJUD DASTURLARNI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH.....	41
2.1. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish.....	41
2.2. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari asosida takomillashtirish bo'yicha dasturlar.....	55
2.3. Ko'chmas mulkka bo'lgan huquqlarni davlat ro'yxatidan o'tkazishning integratsion axborot tizimi – UZKAD.....	62
III-bob. Binolar va inshootlar davlat kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari orqali takomillashtirish.....	66
3.1. Ilmiy – tadqiqot olib borilgan hudud haqida umumiy ma'lumot.....	66
3.2. Pskent tumanida binolar va inshootlarning davlat kadastrni obyektleri pasportini shakllantirish va davlat ro'yxatidan o'tkazish.....	68
3.3. Pskent tumanida binolar va inshootlar kadastrini yuritishni GAT texnologiyalari orqali takomillashtirish.....	98
Xulosa.....	99
Glossariy(izohli lug'at).....	100
Foydalanilgan adabiyotlar	110

TUYCHIEVA I.A., KAMALOV E.M., VAXOBOVA Z.I.

BINOLAR VA INSHOOTLAR DAVLAT KADASTRINI YURITISHNI GAT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH (Pskent tumani misolida)

Monografiya

Bosishga ruxsat etildi. 26.02.2024 y.
Qog'oz bichimi 60x84 1/16. Times New
Roman garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog'ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog'i 7.5. Adadi 100.
Buyurtma № 44 Bahosi kelishuv asosida

“BROK CLASS SERVIS” MChJ bosmaxonasida chop
etildi. Manzil: Toshkent shahar Zargarlik ko'chasi,
Segizbayeva 10a.